

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Zamanın Başlangıcından Zamanımıza

Öğretmenin Gücü

Hayat

İsa Bayrak

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

Öğretmenin
Gücü

İsa Bayrak

Öğretmenin Gücü

Öğretmen;

Bir çocuk için, anne kadar sıcak ve şefkatli, baba kadar güvenilir ve koruyandır.

Öğretmen;

Dünya için, karanlıkların sönmeyen ışığı, cehaletle savaşın en keskin kılıcıdır.

Öğretmen;

İnsanlar için, bedeni ve bilgisiyle en yüksekte, hoşgörü ve tevazu ile halkın içinde olandır.

Öğretmen;

Toplum için, aydınlatırken mum gibi eriyen değil, aydınlığı ile gönülden gönüle geçen; ebedî yaşıyandır.

Öğretmen;

Kişisel mutluluğu için, en güzel çiçekleri yetiştirip onlardan gelir elde etmeyi değil, onların çevrelerine yaydıkları güzel kokuyu seçendir.

Öğretmen;

Kendisinden öncekiler için, onların gayretlerini ve asil mücadelelerini minnet ve şükranla anan; onlardan aldığı güçle, sonrakilere bilginin zaferini müjdeleyendir.

Öğretmen;

Kendisi için, hiçbir zaman gurur ve benlik kavgası içinde olmayan; meyve yüklü ağacın, dallarını eğmesi gibi, bilgili başın yükünü gözlerinde ve gönlünde taşıyandır.

İsa BAYRAK

1962 yılında Ordu'nun Ulubey ilçesine bağlı Ohtamış köyünde doğdu. İlk öğrenimini köyünde tamamladı. Ortaokul ve liseyi sınavını kazandığı Samsun Akpınar öğretmen okulunda tamamladı. Bitirdiği yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat fakültesini kazandı. Buranın tarih bölümünden mezun olduktan sonra eğitimciliğe başladı ve halen devam ediyor.

Edebiyata her alanında okuyucu olarak ilgi duyan yazarımız özellikle şiirde kendisini geliştirmeye çalışmaktadır. 'Sana Şiirler' adıyla yayınlanmış bir şiir kitabı bulunan yazar, ikinci şiir kitabının da hazırlıklarını tamamlamış ve yayına hazır hale getirmiştir.

Yazmayı 'insan ruhunun sakin limanlara demirlemesine' benzeten yazarın diğer çalışmaları devam etmektedir.

Evli ve iki çocuk sahibidir. Halen ikamet ettiği Elazığ'da mahalli bir gazetede haftada bir 'düşünce yazıları' köşesinde kültür edebiyat yazıları yazmaktadır. Aynı zamanda aylık Kişisel Gelişim dergisinde yazmaya devam etmektedir.

Elinizdeki eseri uzun yıllar emek vererek hazırlayan ve 'Mensubu bulunmakla onur duyduğum mesleğime borcumdu.' diyen yazarımıza Hayat Yayınları olarak çalışmalarında başarılar diliyoruz.

Beni bilgi yolculuğuna gayretle teşvik eden rahmetli babamın aziz ruhuna duayla; ilk insandan günümüze tarihin tüm bilge öğretmenlerine minnetle; ülkemizde eğitime emeği geçenlere şükranla, ithaf olunur.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	9
GİRİŞ	15
Öğreti.....	17
Öğretilen	18
Öğretmen	19

I. BÖLÜM ÖĞRETİ – BİLGİ

Bilginin Kaynağı.....	29
Bilgi	30
Nasıl Bilgi?	32
Bilgiye Yürümenin Nedeni.....	34
Bilginin Mahiyeti	35
Dini Öğretilerde Bilgi	36
Dini Öğretilere Göre Öğretmen	37
Felsefi Öğretilerde Bilgi	39
Felsefi Öğretilerde Öğretmen	40
Bilginin Önemi.....	43
Bilgi İnsana Neler Sunar?.....	45
Bilgi İnsana Huzur ve Mutluluk Verir	45
Bilgi İnsana Gücünün Sınırını Bildirir	45
Bilgi İnsana Varlığı Anlamlandırmayı Öğretir	46
Bilgi İnsana Sağlıklı Düşünmeyi ve Karar Vermeyi Öğretir	47
Sonuç	47
Bilginin İnsan Hayatına Yansıması	48
Bilginin Keşfi	48

6 Zamanın Başlangıcından Zamanımıza Öğretmenin Gücü

Bilginin Kullanılması	48
Bilginin Sosyal Boyutta İki Yönü	50
Maddî Hayatını Anlamlandıran Bilgi.....	50
Manevî Hayatlarını Anlamlandıran Bilgi	51
Sonuç	52
Bilgelik Nedir?	55
Bilgece Bir Hayatın Bazı Özellikleri	57
Sonuç	59
Öğreti Kitap Listesi	61
Değerlendirmeler	62

I I. BÖLÜM ÖĞRETEN – ÖĞRETMEN

Öğretmen Kimdir?.....	65
Sonuç	68
Öğretmen ve Güç.....	72
Aksi Durumda Ne Olur?	74
Öğretmenin Özellikleri	78
Doğru Kişi Olarak Öğretmen	82
Öğretmen ve Davranış	95
Öğretmen Nasıl Öğretmeli?.....	100
Öğretmen Öğrenmeyi Öğretmeli	100
Öğretmenin Başarısı İçin Bir Düşünce:	
Gelişim- Şaşıрма- Değişim	100
Gelişim.....	101
Şaşıрма	102
Değişim	104
Öğretmen Neden Başarılı Olmak Zorunda?	105
Başarıyı Nasıl Hedeflemelidir?	106
Günümüzde Öğretmen	115
Dünyada Öğretmen.....	116
Ülkemizde Öğretmen	119
Öğretmene Dair Düşünceler	123
Eğitim Seferberliğimiz	126
Devletimiz	128

Devlet Eğitim Seferberliğine Nasıl Bakmalı?	130
Eğitimcilerimiz.....	131
Eğitimciler Eğitim Seferberliğine Nasıl Bakmalı?.....	132
Halkımız.....	133
Halkımız Bu Seferberliğe Nasıl Bakmalı?	135
Basın-Yayın (Medya).....	137
Toplumumuzun Gelişimini Engelleyen Üç Unsur.....	140
1- Kendi Kültürümüzü Yok Saymak	140
2- Başkalarının Felsefesini Benimsemek.....	141
3- Ortak Millî Hedefimizin Olmaması.....	142
Bazı Öneriler	143
Devletimizin Eğitim Politikasında	
Nasıl Değişimler Olmalı?	144
Öğretmenin Eğitim Politikasında	
Nasıl Değişimler Olmalı?	146
Halkın Eğitim Politikasında Nasıl Değişimler Olmalı?.....	147
Eğitim Sorunu Çözüldüğünde	153
Öğretmen Toplumun Hangi Sorunlarını Çözer?	155
Sosyal Sorunların Çözümünde Öğretmen	157
Ekonomik Sorunların Çözümünde Öğretmen	158
Siyasal Sorunların Çözümünde Öğretmen	159
Ülkemizde Öğretmenin Bu Alanlardaki Konumu Ne?	160
Önemli Bir Konu	165
Öğretmen Kitap Listesi.....	166
Değerlendirmeler.....	167

III. BÖLÜM

ÖĞRENEN – BİLGİLENEN

Öğrenen Açısından Bilgi.....	171
Bilgi Değişir mi?.....	172
Davranışlar Bilgi midir?	173
Bilgiyi Doğru Kullanmama	174
Sonuç	175
Öğrenenlerin Bilgi Referansları	178
Dinî Öğretiler.....	179

8 Zamanın Başlangıcından Zamanımıza Öğretmenin Gücü

Bilimsel Miras	180
Kültürel Miras	181
Çağdaş Değerler	182
Asıl Öğrenen Öğretendir	183
Öğretmede Zaman ve Kişi	184
Öğrenmek Zorunda Olduğumuz Şeyler.....	188
Önce İnsanın Kendi.....	188
Sonra Dünya	190
Daha Sonra Evren	191
Öğretmen Öğrenilenin Neresinde?	194
Öğrenmenin Gayesi	194
Eğitim Birey ve Topluma Neler Sunar?	196
Sonuç	197
Öğrenenler Açısından Yanlışlarımız	198
Toplum Nasıl Bilgilendirilmeli?	202
Öğrenenler Neden Bilgiye İhtiyaç Duyar?	206
Öğrenmenin Amacı Ne Olmalı?	207
Eğitimde Düşüncenin Önemi	207
Eğitime Bakıştaki Bazı Yanlışlıklar	209
Halkımızın Eğitime Bakışındaki Güven	210
Ne Yapılabilir?	210
Halkımızın Eğitime Bakışındaki Ciddiyet	211
Ne Yapılabilir?	212
Öğretici Konumundakilerin İşlerinde Ciddiyeti	213
Sonuç Olarak	215
Öğrenen Kitap Listesi	217
Değerlendirmeler.....	218
SONUÇ	221

ÖNSÖZ

Değerli okuyucu;

Öğretmenin gücü, başlangıçta belki bir makale düzeyinde, bu gücü oluşturan düşünceler çerçevesinde gelişti. Ama düşünceler geliştikçe ve derinleştikçe bizi çok farklı bilgilere götürdü. Çalışmalarımız bizim planladığımız hacmin ötesine ulaştı. Umarım ve dilerim ki; sıkılmadan okur, değerli eleştiri ve geliştirici görüşlerinizi esirgemezsiniz.

Şüphesiz eğitimden toplumun bütün bireyleri sorumludur. Eğer ülkemizin geleceği eğitim hamlemize ve bu hamlenin başarıya ulaşmasına bağlı ise, aileden öğretmene, siyasetten bürokrasiye devletin bütün unsurları bu hamlenin neresinde olacağını topyekun sorgulamalı ve kendine düşen görevi zorluk derecesi ne olursa olsun büyük bir şevkle omuzlamalıdır.

Bu eserin öncelikli hedef kitlesi, öğretmen olmayı arzulayan ve aday olan kimselerdir. Onların okuması nasıl bir işe soyundukları bilincini güçlendirecek; kim bilir belki de daha fazla bileneceklerdir. Sonra, hâlâ öğretmenlik mesleğini icra edenlerin okuması, arzumuzdur. Her biri çok zor şartlarda ve üstün bir özveriyle çalışan öğretmenlerimiz, güçlerinin farkına bir kere daha varacak; azim ve gayretleri, u-

mutluluklarını bir defa daha yenecektir. Son olarak da; hayatında bir öğretmenin izi olan herkesin okumasını arzularız. Bu gün hangi makamda, hangi görevde, hangi işte veya işsizlikte bulunursa bulunsun hepimiz bir öğretmenin önünden mutlaka geçmiştizdir.

Belki bu çalışmayla biz sadece meseleye, bizden evvelkiler gibi yalnızca dikkat çekebiliriz. Önerilerimiz eksik ya da önemsiz olabilir. Dikkate değer de bulunmayabilir. Ama bu durum ülkemizin böyle bir problemi olduğu gerçeğini değiştirmez. Eğer problem varsa çözümü de mutlaka vardır prensibinden hareketle herkes gücü yettiğinde öneri, ya da pratik olarak çözüme katkı sağlamakla görevlidir.

Biz toplum olarak düşüncelerini yazan ve genelle paylaşan bir anlayışa sahip değiliz. Belki birçok mesele, bu sebeple içinden çıkılmaz sorun yumağına dönüşüyor. Oysa düşüncelerimizi daha çok paylaşmayı denesek ummadığımız insanlardan ummadığımız çözüm önerileri çıktığını göreceğiz. Çabamızın sebebi ve niyeti budur.

Bir konuya daha değinmek istiyorum. Ülkemizdeki sorunlar maalesef muhataplarıyla konuşularak çözülmüyor. Oysa sorunu yaşayan, çözümüne en yakın insandır. Ama ülkemizde masa başında oturanlar her sorunu orada çözeceklerini düşünüyor. Ne yazık ki bu anlayış yıllardır sorunları büyütmekten başka işe yaramıyor.

Elinizdeki eserde fazla detaya inilmeden sadece konuya dikkat çekilmek, öğretmenlerimize ve meselenin diğer muhataplarına elindeki güç hatırlatılmak istenmiştir. Detaylar hakkındaki görüşler bundan sonra hepimiz tarafından ortak akılla bulunmalıdır. Bulacağımıza da şüphe duymuyorum.

Eserde içselleştirdiğimiz düşünceleri paylaşmayı, dipnotlarla boğmaya tercih ettik. Bu yüzden her bölümün arkasına çalışma-

mızda bakış açılarımızın oluşmasına katkı sağlayan ve sizler tarafından da okunmasını arzuladığımız kitapların listesini koyduk. Alıntıları ise bizzat kitabın içinde sahibiyile zikretmeyi uygun bulduk. Ayrıca fikirlerinizi not edeceğiniz sayfayı bölüm sonuna boş bırakarak notlarınızı e-mail adresimizde bizimle paylaşmanızı arzuladık.

Bu düşüncelerimi kitaplaştırma çabamı sürekli destekleyen ve burada ismini zikredemeyeceğim kadar çok sayıdaki değerli meslektaşına şükranlarımı sunuyorum. Zira onlar bilerek ve bilmeyerek birçok konuda yardımda bulundular ve mesleki tecrübe ve görüşlerini aktarmaktan yorulmadılar.

Şüphesiz “güç” kelimesi oldukça heyecan verici çağrışımlar yapan bir kelime. Birey için ayrı, meslek kurumları için ayrı, ticari kuruluşlar için ayrı, toprak sahipleri için ayrı, devletler için ayrı ve milletler için ayrı manalar ihtiva etmekle beraber hepsinde de üstünlük mücadelesine temel oluşturmak esas. Ama kim için üstünlük, nasıl üstünlük, nereye kadar üstünlük? Bunların hepsi üzerinde uzun ve ince düşünceler her zaman oluşturulmuş ve oluşturulacaktır da.

Bu, kudreti kendinde gizli “güç” kelimesi, ister bireyde ister meslekte, ister toplumda, isterse devlette belli ilkelere bağlanmamışsa insanlık için tehlikeleri daha çok çağrıştırmaktadır. Gücün disipline edilmesi ve belirli ilkelere bağlanması insanlığın saadeti açısından yadsınmayacak önemi haizdir. Bu da ancak erdemli öğretmenin, gücünün bilincinde olarak erdemli toplum eğitme anlayışına sahip olmasıyla gerçekleşebilecek bir kontrol sistemidir.

Elinizdeki kitabın önemli bir amacıda bu anlayışı elimizden geldiği kadar ortaya koymaya çalışmaktır.

Bu vesile ile eserin kitaplaşmasında büyük özveri ve gayret gösteren sayın Hayati Bayrak beyefendiye; onun şahsında ülkemiz insanına yeni ufuklar açma gayretinde olan Hayat Yayınları ailesinin çalışkan personeline; özellikle kitabın editasyonunda gösterdiği dikkatten dolayı Rahime Demir Hanımefendiye ve yardımını dokunan herkese sonsuz teşekkür ediyorum.

Eserin yazımı esnasında kendilerini ihmal ettiğim sevgili eşim Gönül Hanıma, derslerine yardımcı olmakta nazlandığım kızım Emine Burçak'a ve yazıların bilgisayara geçirilmesinde çokça yardımına ihtiyaç duyduğum oğlum Burak'a bana desteklerinden dolayı sevgilerimi sunuyorum.

Öğretmen;

Bir çocuk için, anne kadar sıcak ve şefkatli, baba kadar güvenilir ve koruyandır.

Öğretmen;

Dünya için, karanlıkların sönmeyen ışığı, cehaletle savaşın en keskin kılıcıdır.

Öğretmen;

İnsanlar için, bedeni ve bilgisiyle en yüksekte, hoşgörü ve teva-zuu ile halkın içinde olandır.

Öğretmen;

Toplum için, aydınlatırken mum gibi eriyen değil, aydınlığı ile gönülden gönüle geçen, ebedi yaşayandır.

Öğretmen;

Kişisel mutluluğu için, en güzel çiçekleri yetiştirip onlardan gelir elde etmeyi değil, çevrelerine yaydıkları güzel kokuyu seçendir.

Öğretmen;

Kendisinden evvelkiler için, gayret ve asil mücadelelerini minnet ve şükranla anan, onlardan aldığı güçle, sonrakilere bilginin zafe-rini müjdeleyendir.

Öğretmen;

Kendisi için, hiçbir zaman gurur ve benlik kavgası içinde olmayan, meyve yüklü ağacın dallarını eğmesi gibi, bilgili başın yükünü göz-lerinde ve gönlünde taşıyandır.

İsa Bayrak

Eğitimin Sağlaması Gereken

Eğitimin sağlaması gereken şey, şüpheciliğin ya da doğmacılığın kabullenilmesi değildir. Eğitimin sağlaması gereken, bilginin zorluklarla olsa bile bir ölçüde sağlanabileceği, herhangi bir zamanda bilgi olarak kabul edilenin belli ölçüde yanlışlar içerebileceği, ancak yanlışların dikkat ve çaba ile düzeltilebileceği anlayışıdır. İnançlarımıza göre hareket ederken küçük bir yanlışla büyük bir yıkıma yol açabileceği için çok temkinli olmalıyız. Ama yine de hareketimizin çıkış noktası inançlarımız olmalıdır. Böyle bir zihinsel konuma gelmek oldukça zordur. Bu, duyguları dumura uğratmadan üst düzeyde bir düşünsel kültüre varmayı gerektirir. Bu zor olsa bile olanaksız değildir. Aslında bilimsel mizaçtır bu. Öteki şeyler gibi bilgi de zordur, ama imkansız değildir. Dogmacı bunun zorluğunu unuttur, şüphecisi ise bunun mümkün olduğunu yadsır. Her ikisi de yanlış içindedir; onların yanlışları yaygınlaşırsa toplumsal bir yıkıntıya yol açar.

Bertrand Russell

GİRİŞ

Öğretmenlik insanlık tarihinin en anlamlı ve ölümsüz mesleği. Belki geçmişten bugüne üzerinde en fazla konuşulan, yazılan, sürekli gelişerek zamanımıza taşınan mesleklerin başında geliyor. İnsanların çoğunlukla öğrenme amaçlı arayışlarının; insan boyutunda sürekli çaldıkları kapı. Yer yüzü medeniyetinin, bilgiyle arasındaki en önemli bağ. Medeniyet kulesinin kalıcılığını sağlayan mimar. Görevini bilgiye sadakat ve samimiyet ölçüsünü ihlal etmeden gerçekleştirdiği sürece. Kıymeti insan olmasından ziyade, bilgiye dönük yüzünün diğer insanlara ışık olmasından geliyor.

Bizde bu kutsal mesleğin bugün toplumumuzda hakkıyla temsil edilip edilmediğini, bilgiyle uğraşan bu çilekeş insanların yeterli ilgiyi görüp görmediklerini, bu işle uğraşanların hepsinin aynı heyecan ve samimiyette olup olmadıklarını bilgi ve gücümüz ölçüsünde anlamaya ve anlatmaya gayret gösterdik.

Bu eserin oluşmasında bugüne kadar okuduğumuz eserlerden damıttığımız bilgilerin katkısı çok büyük olmakla beraber daha çok kendi düşüncelerimiz, düşlerimiz ve yıllardır içinde bulunduğumuz kurumun düşüncelerimizde o-

luşturduğu birikimin rolü büyüktür. Bu nedenle bir araştırma incelemeden daha çok düşüncelerimizi paylaşmaya yöneliktir.

Bu eserde anlatılan görüş ve düşüncelerin doğruluğunu, eksikliğini, ifade ediliş biçimini eleştirebilirsiniz. Düşüncelere katılırsınız, ya da katılmazsınız. Amacımız da bu. Herkes doğruluğuna inandığı düşünce ve anlayışları dile getirmeli. Tartışmaya açmalı. Sorun bizimse önce biz bu sorunları giderecek yol ve yöntemlerde yoğunlaşmalıyız. Ancak tartışmalarımız sorunu büyütmek sonucunu doğurmamalı. Uzlaşma noktaları aramalı ve bulmalıyız. Bulduklarımızın etrafında kenetlenmeliyiz. İçinde bulunduğumuz girdaptan tek çıkış yolumuz budur.

Bu eserin yazılış amacı budur.

Efendim bunlar çok eskiden beri söyleniyor denilebilir. Ama sorun hâlâ devam ediyor ve çözüm hâlâ üretilmemişse tekrar söylemenin herhalde bir zararı olmaz. Kötü şeylerin yinelenmesi yerine, iyi şeylerin tekrarı bu toplumun geleceğine olumlu katkıyı mutlaka yapacaktır diye düşünüyoruz.

Çalışmamız esnasında birçok eseri incelerken gördük ki, hemen herkes meseleye bir yönünden değinmiş. Açıklamalar öneriler getirmiş. Ama her ne hikmetse sistemde bir gelişme ve değişme istenilen

seviyede bir gelişme ve değişmeye bir türlü ulaşamamış. Sebeplerini araştırmak gerekmez mi?

Amacımız hızla küçülen ve insanların evrensel değerlere yaklaşma çabasını artırdığı bu dönemde ülkemiz

Efendim bunlar çok eskiden
beri söyleniyor denilebilir.

Ama sorun hâlâ devam ediyor
ve çözüm hâlâ üretilmemişse
tekrar söylemenin herhalde
bir zararı olmaz.

insanını; bu yarışta geri bırakan her türlü unsurla mücadele edecek eğitim seviyesine ve bilgi düzeyine eriştirme gayretine katkı sağlamaktır. Türkiye, iletişimin bu kadar hızlaştığı çağımızda, bilgi toplumunu oluşturmazsa geçmişten bugüne şanlı mazisine saygısızlık edecek ve evrensel değerlere tarihinden katkı yapma fırsatını kaçırmış olacaktır. Buna devletçe, milletçe izin vermemenin en önemli unsuru, güçlü öğretmenin büyük bir sorumlulukla görevini tam yapmasıdır.

Öğretmen kelimesi, içinde üç önemli manaya ev sahipliği yapmakta. Sadece maaş alarak bir görev ifa eden insandan çok daha fazla derinliği ve gizemli alanları mevcut. Belki de anladığımız manadaki öğretmene, gücü, bu mana muhteviyatı kazandırıyor.

Meseleye öğretmen kelimesinin içindeki üç farklı manayı irdeleyerek başladık. Kitabımızın genel örgüsü de bu üç ana tema üzerinde şekillendi. Öğretmen kelimesinin esrarlı boyutlarını şöyle sıraladık:

Öğreti

Bazı kelimelerin gizemi, manasını aşan okyanus gibidir. Çoğu zaman bir noktasını görerek ömrünü tamamlar insan. 'Bilgi' kelimesi gizemiyle belki de bu deryaların tek sonu olmayanıdır. Dolayısıyla o gizem ister istemez bilgi deryasında mercan avcılığı yapan öğretmene de yansımaktadır.

Kendisinde bu gizemi hissedemeyen ve hissettiremeyen insan, iyi bir erdem öğreticisi olmayı da, öğrencisi olmayı da hak etmemiş insandır.

Çoğu kaynakta bilgi kelimesiyle eş anlamlı kullanılan öğreti kelimesi; insanın yeryüzü yolculuğunda gözüyle gördüğü, ruhuyla algıladığı her şeyi içine alan koca bir umman. Bilgi insan tarafından bilinmesi gereken ne varsa o. Bilin-

mesi gerekenler insandan önce de vardı. İnsan bu okyanusta bin yıllardır bulmaca çözer gibi bilme ve anlama savaşı veriyor. Bunun önderliğini de elbette sadece bilgi gönüllüleri yapıyor. İnsanlığın hizmetine sunuyor. Fakat bu gönüllüler ne kadar çabalarsa çabalasın hiçbir bilgi bilinmesi gereken zamandan önce kapılarını aralayamıyor. Dolayısıyla insan da zamanı gelmeden bilgiye ulaşamıyor. Çünkü bilginin sahibi insan değil. Zaten akıl sahipleri idrak eder ki insandan önce var olan şeyi mahiyet ve sebep olarak bilmek mümkün değildir. Ancak anlamak, anlamlandırmak ve öğrenmek; elde ettiği bulguları hayatına yansıtmak ve bilginin kaynağına hayranlık duymak imkan dahilindedir. Bu yüzden ilmin inkişafı bilgiyi keşfedenleri sadece hayrete düşürmekle kalmıyor ilmin sahibi önünde saygıyla eğilmeye de mecbur kılıyor. Reddedenler de başka biçimlerde adlandırarak aslında aynı yolun yolcusu durumundalar...

Öğretilen

Bu süreç, tarih boyunca bilgiyi arama ve bulma çabasının adıdır. İnsanoğlu bilmekle yükümlü kılınmıştır. 'İlmi nerede bulursanız alınız' hikmetli sözünün manası da budur. 'Nerede bulursanız' alanının sınırları ise insanın kendisinde başlayıp bütün kainatı içine alan sonsuz bir coğrafyadır. Bütün bu alanlarda insanın bilmekle mesul olduğu neler var? Bu bilgilerin sınırları var mı? Varsa insan bu bilgileri ne kadar sorgulayacak ve zorlayacak? İnsanın kendini ve evreni bilme-anlama çabası daha kaç bilim dalını doğuracak? Soruları uzatmak mümkün.

Ancak bazı bilgileri bilmek de yetmiyor. O bilgiyi kavrayıp hayatına yansıtmak da zaman alabiliyor. Bilgi sahibi, bilmenize izin verdiği bilgiyi kullanmanıza izin vermeyebi-

liyor. Demirin bulunduğu çağ çok eski olmakla beraber, kullanıldığı birçok alan yakın zamanlarda inkişaf etmiştir. Suyun bilgisi çok eski olmakla beraber ondan enerji üretmek çağdaş bir kavramdır. Bugüne bakacak olursak, uzayı sorgulayan insan birçok bilgiye ulaşmış olmakla beraber hâlâ cevabına ulaşamadığı milyarlarca soru, geleceğin insanını beklemektedir. Belki de; cevabıyla birlikte...

Bilgiye bütün insanlar ulaşamıyor. İçlerinden çok azı bu çileli yolu yürümeyi göze aldı. Onlar da, öğretiden zamanlarına düşen öğrenilecekleri bir avcı gibi yakalayıp insanlığın hizmetine sunmaktan büyük haz aldılar. Bütün bunları da hiçbir dünya menfaati için yapmadılar. Amaçları, bilginin gizemli dünyasına yürümekten başka bir şey değildi.

Bu bağlamda insanlığın önemli çoğunluğu bilgiye direk yolculuk yerine, bu yolda ömür tüketenlerin öğretmenliğine ihtiyaç duymuş ve hayatlarını o çilekeş ama çilelerinden şikayet etmeyen bilgelerin öğretmenliğinde güzelleştirme yolunu seçmiştir. Çoğu zaman da kendilerine sunulan bilgileri yanlış ve özel amaçları için kullanarak diğer insanlar için felaket senaryoları oluşturmaktan çekinmemişlerdir.

Kısaca insanlık hayatın her döneminde, her zaman öğretmene ihtiyaç duymuştur.

Öğretmen

Tarih boyunca insanlıkla ilim arasında köprü olup bilgi taşıyan ve taşıdıkları bilgilerle insanların karanlık dünyasını aydınlatan bütün bilgelerin ortak adı. Onlar yukarıda söylediğimiz çileli yolun gönüllü yolcuları. Öğrendikleri her türlü bilgiyi; daha mutlu, daha müreffeh, daha hoşgörülü, daha birçok güzel değer için insanlığın hizmetine sunan

kutsal yolun yolcuları... Bütün ömürlerini bu uğurda tüketen yaşadıkları devirlerde çağdaşları tarafından çoğunlukla anlaşılmayan, hatta aptallıkla suçlanan insanlar. Erdemin yüzlerindeki yansımasıyla güneşleşen; ama 'güneşe gözlerini kapayanların kendine karanlık yapması' misali bir türlü fark edilemeyen bilgi kaşifleri...

Öğretmen bu manada çok kıymetli bir görevi ifa eden insandır. Belki hepsinin ışığı ya da parlaklığı aynı değildir. Fakat bir yerinden bilgiye uzanan gözleri ve gönülleriyle; diğer yandan ulaştıkları bilgileri veya bilgelere devşirdikleri hazineleri genç ve körpe beyinlere aktaran hizmet ve gayretleriyle, yaşadıkları toplumlarda en fazla takdire layık insanlardır.

Meseleye öğretmenin gücü açısından bakarsak, bu kadar muazzam bir alanda varlık gösteren öğretmeni hiç hafife almamak gerekir. Bir öğretmen:

Gücünü bilinçli ve doğru kullanırsa; o toplumda huzur ve mutluluğun tesisi kolaylaşır. İnsanlar birbirleriyle daha kolay anlaşır. Problemlerini diyalogla çözme yollarına ulaşır. Aralarında sağlıklı iletişim kurarlar. Ayrılık noktalarında çok ittifak noktalarına odaklanırlar. Birbirlerine daha fazla güvenir ve kenetlenirler, aralarına sokulmak istenen nifaklara asla izin vermezler. Toplumun bütün bireylerinin ve her kesiminin sorunlarına karşı duyarlı olur ve sahiplenirler. Çözüm üreten ve bunları projelendiren ortak akli devreye sokarlar. Bu listeyi uzatmak mümkün. Bütün bunlar erdemli öğretmende bulunması gereken vasıflardır.

Gücünü bilinçsiz kullanırsa; yaptığı işi ciddiye almayan, önemsemeyen, sadece aldığı maaşın derdinde olan ve hesabını yapan insan profili sergiler. Genel amacı çeşitli şekillerde şahsına

yönelik imtiyazlı bir konuma gelmek ya da bir şekilde hayatının düzeni bozulmadan emekli olmaktır. Bu arada aklının çoğunu mesleğinin dışındaki sosyal, ekonomik, siyasi meselelere yönel-tir. Bu da işini ciddiye almadığının göstergesi olarak karşınıza çıkar. Böyle ortamda yetişen insanlar da hangi konumda olurlarsa olsunlar o öğretmeni, daha kötüsü çoğunlukla öğretmenleri fazla ciddiye almazlar. Çünkü hemen herkes o sıralardan geçerek bir yerlere gelmiştir. Öğretmenin hayatına katkısını yakından müşahade etme imkanı bulmuştur.

Gücünü bilinçli ve kötü kullanırsa; en tehlikeli durum ortaya çıkar. Eğer öğretmen içinde yaşadığı toplumdaki memnuniyetsizliğini bilinçli olarak öğrencilere yansıtırsa o toplum kendi felaketini hazırlıyor demektir. Böyle bir sistemde yetişen çocukların sosyal yapı içindeki durumunu bir düşünün. Her türlü olumsuzluk için hazır malzeme oluşturlar. İnsanlara huzur ve mutluluğun yollarını öğretmekle mükellef olan eğitim kocaman bir bataklığa dönüşür ve yetiştirdiklerinin zararı herkese dokunur.

İşte öğretmeni ve gücünü bu açılardan değerlendirmeye çalıştık. Belki herkes bunun farkında ama sonuç ortada. Demek ki doğru gitmeyen bir şeyler var.

Biz çalışmamızda bu üç nokta-i nazarı da dikkate alarak, toplumumuzun bilgiye; bilgiyi sunan öğretmene bakışını irdelemek istedik. Umarız bu çalışmamız insanlara; daha çok da gücünün farkında olmayan meslek erbabına bir fayda sağlar.

Çalışmanın asıl gayesi, öğretmenin bireysel ve toplumsal gücünün belirlenmesine ve bilinmesine yöneliktir. Öğretmen mutlaka bu gücün farkına varmalı ve gücünü kullanma yöntemlerini bularak bir sistematige bağlamalıdır. Abraham-Lincoln'un oğluna mektubu konulacak.

ELZEARD BOUFFIER

Kırk yıl kadar önce, Alpler'in Fransa tarafında, turistlerin pek bilmediği kısımlarda seyahat ediyordum. O sıralar bütün buralar çıplak ve renksiz bir arazi görünümündeydi. Yabani lavanta çiçeklerinden başka hiçbir şey yetişmiyordu. Üç gün yürüdükten sonra, terkedilmiş bir köyün civarında çadır kurdum. Suyum bir gün önce bitmişti, acilen su bulmam gerekiyordu. Etrafımda bulunan harap evler, bir zamanlar buralarda su bulunduğuna işaret ediyordu. Gerçekten de bir kaynağa rastladım ama suyu çoktan kurumuştu. Burası, çatısı çökmüş beş-altı evle, içinde insanların yaşadığı bir köyü anımsatıyordu ama hayat çoktan buralardan elini çekmişti. Güneşli, parlak bir haziran günü olmasına rağmen rüzgar öylesine sert esiyordu ki, çadırı bozup yeniden yola koyulmak zorunda kaldım.

Beş saatlik bir yürüyüşten sonra hâlâ su bulamamış haldeydim. Su bulacağıma dair ümit verici bir manzara da yoktu. Etrafım, hep aynı sararmış otlarla kaplı, kurak bir araziden ibaretti. Uzakta küçük, siyah bir silüet görerek, bunu bir ağaç kütüğüne benzettim. Her ne olursa olsun, bu karartıya doğru yürümeye başladım. Yaklaştığımda anladım ki, uzaktan ağaç kütüğüne benzettiğim bu karartı, bir çobana aitti. Çoban, etrafındaki ot arayan otuz kadar koyunla birlikte buralarda yaşıyordu. Bana tulumundan su verdi, sonra da kulübesine götürdü. Çoban pek konuşkan biri değildi. Ama kendine güveni tam bir insan izlenimi bırakıyordu.

Oturduğu taş kulübeyi kendi elleriyle yapmıştı. Kulübenin içi derli topluydu. Bulaşıklar yıkanmış, odalar süpürülmüş, tüfek yağlanmıştı. Ateşin üstünde çorba kaynıyordu. Çobanın kıyafetleri de oldukça temizdi.

Çorbasını benimle paylaştı. Ona sigara ikram ettiğimde, tütün kullanmadığını söyleyerek ikramımı kibarca geri çevirdi. Geceyi orada geçirmem gerektiğini anlamıştım. Zira, çobanın verdiği bilgiye göre, en yakın köy buradan bir buçuk günlük bir mesafedeydi.

Ben pipomu içerken, çoban da bir torbadan yere bir yığın meşe palamudu döküp iyileri ile kötülerini ayırmaya başlamıştı. Yardımcı olmak istedim ama bunun kendi işi olduğunu söyledi. Israr etmedim. Yüz kadar çok iyi palamudu seçip ayırdıktan sonra, ayıklama işini bıraktı ve yatmaya gitti. Böyle bir insanla bir arada yaşamak, sükûnet denilen şeyi elle tutup gözle görmek gibi birşeydi.

Ertesi sabah, kendisine, yanında bir gün daha kalıp kalamayacağımı sordum. Olumlu cevap verdi. Kahvaltı namına bir şeyler yedikten sonra, beraberce tepelere çıktık. Orada, elindeki uzun sopayı toprağa daldırarak, sopanın açtığı çukurlara birer palamut atmaya başladı. Misafiri olduğum çoban, meşe ağacı dikiyordu!

Ona, bu arazinin kendisine mi ait olduğunu sordum. "Hayır." diye cevap verdi.

Kimin olduğunu da bilmiyordu. Belki devlete aitti, belki de birinin özel mülküydü. Kimin arazisi olduğunun, onun için pek önemi yoktu. O, dün akşam seçtiği meşe palamutlarını açtığı çukurlara birer birer yerleştirmekle meşguldü.

Sohbetimiz ilerledikçe, sorduğum sorular sayesinde, şunları öğrendim: Üç senedir bu çorak tepelere meşe palamudu dikiyordu.

Açtığı çukurlara bıraktığı meşe palamudu sayısı aşağı-yukarı 100.000'i buluyordu ve bunlardan yaklaşık 20.000'i filiz vermişti. Filiz veren bu tohumlar arasında da telef olup gidecekler vardı.

Ama şimdiye kadar tek bir ağacın yetişmediği bu çorak tepelerde hiç olmazsa 10.000 meşe ağacının büyüyeceğini tahmin ediyordu. Çobandan bu bilgileri aldıktan sonra, yaşını merak etmeye başladım.

"55 yaşındayım." dedi. Adı, Elzeard Bouffier idi. Bir zamanlar bir çiftliği ve çok sevdiği bir karısı, bir de oğlu vardı. Önce oğlunu, arkasından da karısını kaybetmiş; çiftlik günlerinden geriye kalan üç-beş hayvanla buralarda yalnız başına yaşamaya başlamıştı. Bu toprakların ağaçsızlık yüzünden ölmeye yüz tuttuğu düşüncesindeydi. Başka bir işi olmadığı için, elinden geldiğince, bu toprakları kurtarmaya karar vermişti.

Kendisine; "30 yıl sonra, bu 10.000 meşeyle buralarda muazzam bir orman meydana getireceksin." dedim. Mütevazı bir tavırla; "Allah ömür verirse, dikeceğim ağaçların yanında şimdikiler denizde bir damla su gibi kalır." dedi. Şimdilerde, meşe palamudunun yanında gürgen ağacı da yetiştirmeye çalışıyor ve evinin arka tarafında etrafı telle çevrili ufak bahçede bu iş için fidan yetiştiriyordu.

Ertesi gün kendisiyle vedalaştım. Alpler'in o kısımlarında birkaç hafta daha dolaştıktan sonra, evime döndüm.

Birkaç yıl sonra, Birinci Dünya Savaşı patlak verdi. Askere çağrılanlar arasında olduğumdan, çoban Elzeard'ın diktiği ağaçları düşünecek halim yoktu.

Beş sene böylece geçti. Savaş bittikten sonra, temiz bir kır ve dağ havası alma isteği duydum. Aklıma ilk gelen yer Alp Dağları'ydı. Bu sayede, Elzeard Bouffier'nin şimdi ne halde olduğunu da öğrenebilirdim.

Elzeard ölmemişti. Ama işini değiştirmişti. Artık sürüsünü dört koyuna indirmiş bulunuyordu. Onu buna yöneltten şey, yeni ağaç fidanlarını bu hayvanlardan koruma düşüncesi idi.

Savaşın ona bir etkisi olmamıştı. O, dünyada olup bitenlerin uzağında, bu çorak tepelerde ağaç dikmeye devam etmişti. 1910'da diktiği meşeler şimdi on yaşındaydı ve ikimizin boyundan da uzun hale gelmişti. Bu manzara karşısında ne diyeceğimi bilemedim.

Bütün günü pek konuşmadan, onun kendi elleriyle yetiştirdiği ormanda dolaşarak geçirdik. 11 kilometre boyundaki ve üç kilometre enindeki upuzun bir ormanı bir tek insanın kendi elleriyle yetiştirmiş olması, akıl alacak gibi bir şey değildi. Ama Elzeard Bouffier bunu başarmıştı.

Bu seferki ziyaretimde bu topraklara beş sene önce dikmiş olduğu kayın fidanlarını da bana gösterdi. Onları, evvelce düşündüğü gibi, vadinin nemli kısımlarına dikmişti. Vaktiyle çadır kurmuş olduğum terkedilmiş köye geldiğimizde ise, o sıralar kurumuş haldeki su yataklarından yeniden sular aktığını gördüm. Gördüğüm değişiklikler içinde beni en ziyade etkileyen de bu oldu. Bölge ağaçlanıp buralar yeniden su tutar hale gelince, insanlar tekrar buralara gelmiş, eski evler tamir edilmiş, araziye bir canlılık gelmişti. Bu terkedilmiş köy, yeniden dirilmiş gibiydi sanki...

Elzeard Bouffier'yi en son 1945 yılı Hazirani'nda gördüm. Artık 87 yaşına gelmişti. Aradan geçen zaman zarfında orman iyice büyüyüp gelişmiş; civarda yeni yeni binalar inşa edilmiş; eski, terkedilmiş köy orta halli ve capcanlı bir kasabaya dönüşmüştü. Şimdi refah ve mutluluk içinde bu beldede yaşamakta olan on bini aşkın insan, bu sonucu Elzeard Bouffier'ye borçluydu.

Bu tarihten iki yıl sonra bir huzurevinde gerçekten huzur içinde ölen bu azimli insan aklıma geldikçe, insanın hayran olunacak özelliklerle donatıldığını düşünüyorum.

Hayatın İçinden

I. BÖLÜM

ÖĞRETİ – BİLGİ

İlk anda her şey ve her yer karanlıktı. Sonra çok uzaklarda küçük bir ışık belirdi. Kocaman karanlığın içinde küçük ışık zamanla büyüdü. Derken ışık kartopu gibi çoğalıp büyürken, karanlık kar tanesi gibi eriyip yok oldu. Aydınlık karanlığı mağlup etti.

Işık kainatı aydınlatırken, insan da payına düşeni alma gayretine girişti. Amacı, önce kendisini, sonra yaşadığı dünyayı, daha sonra da etrafındaki sonsuz boşluğu anlamaktı.

Bunu yaparken asıl görevini, ışığın kaynağını bilmeyi ihmal etti. Bu ihmal sürekli başına belalar getirdi.

Çok az insan ışığa yürümeyi göze alabildi. Ancak, ışığın insandaki yansıması arttıkça kaynağa yolculuk daha çileli ve hayret verici oldu. Yürüyüşü göze alanlar bildiler ki, ne olursa olsun, vazgeçmek mutsuzluktu.

Bu yüzden, ilk andan bu güne ışığa ulaşmak için birçok yol denendi. Hala denenmeye devam ediyor. Bu çaba şüphesiz ışığa ulaşıncaya kadar erdemli insanın en önemli ilkesi olacak.

Anlı Beldi

1. BÖLÜM

Genel Kurallara

Madde 1 - Bu Kanun, ...
Madde 2 - ...
Madde 3 - ...
Madde 4 - ...
Madde 5 - ...
Madde 6 - ...
Madde 7 - ...
Madde 8 - ...
Madde 9 - ...
Madde 10 - ...
Madde 11 - ...
Madde 12 - ...
Madde 13 - ...
Madde 14 - ...
Madde 15 - ...
Madde 16 - ...
Madde 17 - ...
Madde 18 - ...
Madde 19 - ...
Madde 20 - ...
Madde 21 - ...
Madde 22 - ...
Madde 23 - ...
Madde 24 - ...
Madde 25 - ...
Madde 26 - ...
Madde 27 - ...
Madde 28 - ...
Madde 29 - ...
Madde 30 - ...
Madde 31 - ...
Madde 32 - ...
Madde 33 - ...
Madde 34 - ...
Madde 35 - ...
Madde 36 - ...
Madde 37 - ...
Madde 38 - ...
Madde 39 - ...
Madde 40 - ...
Madde 41 - ...
Madde 42 - ...
Madde 43 - ...
Madde 44 - ...
Madde 45 - ...
Madde 46 - ...
Madde 47 - ...
Madde 48 - ...
Madde 49 - ...
Madde 50 - ...
Madde 51 - ...
Madde 52 - ...
Madde 53 - ...
Madde 54 - ...
Madde 55 - ...
Madde 56 - ...
Madde 57 - ...
Madde 58 - ...
Madde 59 - ...
Madde 60 - ...
Madde 61 - ...
Madde 62 - ...
Madde 63 - ...
Madde 64 - ...
Madde 65 - ...
Madde 66 - ...
Madde 67 - ...
Madde 68 - ...
Madde 69 - ...
Madde 70 - ...
Madde 71 - ...
Madde 72 - ...
Madde 73 - ...
Madde 74 - ...
Madde 75 - ...
Madde 76 - ...
Madde 77 - ...
Madde 78 - ...
Madde 79 - ...
Madde 80 - ...
Madde 81 - ...
Madde 82 - ...
Madde 83 - ...
Madde 84 - ...
Madde 85 - ...
Madde 86 - ...
Madde 87 - ...
Madde 88 - ...
Madde 89 - ...
Madde 90 - ...
Madde 91 - ...
Madde 92 - ...
Madde 93 - ...
Madde 94 - ...
Madde 95 - ...
Madde 96 - ...
Madde 97 - ...
Madde 98 - ...
Madde 99 - ...
Madde 100 - ...

BİLGİNİN KAYNAĞI

Bir hakikatin başka bir hakikatle zıddiyet halinde bulunması mümkün değildir. Aklın nuru da tıpkı vahyin nuru gibi, Tanrının bir armağanıdır.

G.W. Leibniz

Tarihe yolculuk yaparsak görürüz ki; bilginin günümüze geliş kaynağı iki tanedir.

Bu yollardan birisi; varlığı var eden kuvvetin insanlığa bildirdiği ve geçmiş ilk insana kadar inen dinî öğretilerdir. Hemen bütün dinler; bilgi, bilinmek ve bilmek üzerine insanlara öğütler vermiştir. Bütün semavi dinler insanın bir yaratıcısının olduğunu, ilk insandan günümüze bütün insanların mutluluğunun ve huzurunun yaratıcıyı bilmeye bağlı olduğunu öğütlemişlerdir. Böylece yaratıcı, bilginin kaynağı olduğunu söyleyerek, insanların bu bilgiden ancak kendisine yakın oldukları nispette, ya da kendisinin izin verdiği kadar ve izin verdiği zamanda yararlanabileceğini bildirmektedir. Hakikatte de insanoğlunun arayışları ve bilme arzusu hiç tükenmeden sürekli artıyor, ulaştığı her bilgi karşısına daha çok bilinmeyen çıkarıyorsa, insanın üzerinde en çok düşünmesi gereken konu bu olmalıdır.

İkinci yol ise; evrenin bilinen tek düşünen varlığı olan insanın, üzerinde yaşadığı dünyayı ve topyekun uzayı sorgulaması sonucu ortaya çıkan felsefî öğretiler ve onun ortaya çıkardığı birçok bilim dalıdır. Bu kaynak eldeki sonuçlardan yola çıkarak sebebe

Felsefenin en önemli anahtarları; neden, niçin, nasıl sorularıdır. Bunlar da bazen anlamını yitirebilmekte, ya da daha cevapsız sorular doğurabilmektedir.

ulaşma gayretiyle açıklanabilir. Ancak bu yolculuk bin bir sokaklı bir labirentte yol bulmak gibidir. Sürekli deneme-yanılma usulü uygulanır. İnsanların kendileri hakkındaki birçok görüşü, araştırmalar ve incelemeler sonucu sürekli değişime uğruyor. Daha da uğrayacaktır.

Evren ve üzerindeki her şey hakkındaki fikirler de öyledir. Bu yolculukta yalnızca sabit doğrular pusula görevi görür ve yön verir. Güneşin her sabah doğması, doğum ve ölümün engellenememesi, hayvanların konuşamaması, bitkilerin yürüyememesi gibi. Felsefenin en önemli anahtarları; neden, niçin, nasıl sorularıdır. Bunlarda bazen anlamını yitirebilmekte, ya da daha cevapsız sorular doğurabilmektedir.

Kanaatimizce bu iki yol aynı ray üzerinde yürüyen iki tren gibidir. Ya da aynı kanalda birbirine doğru akan iki ırmağ gibi. Bilgeler o kaynağa koşar, peygamberler o kaynaktan gelir.

BİLGİ

İnsanlar dağların zirvelerini, denizlerin dalgalarını, büyük nehirleri ve engin okyanusu temaşa etmek için seyahat ederler; fakat en büyük mucize olan kendi kendilerini görmeden geçip giderler.

Saint Augustin

Bilmek insan hayatının temel gayesi ve vazgeçilmez merakıdır. 'İnsan önce kendisini tanımakla' sorumludur. 'Kendisini bilen terbiye edicisini de bilir.' Öyleyse insan öğren-

diği bilgilerle sürekli kendini revize etmek zorundadır. Böylece bilgiye yürüyüşü kolaylaşır. Çünkü; 'bildiğiyle hareket eden insan, bilmediğini öğrenecek' fırsatı yakalayacaktır.

Öncelikle bilgi, her zaman var olanı bilmektir. Yeni bir şey ortaya koymak değil. İlk insandan günümüze dünyada ve evrende bilgi vardı. Ancak insanoğlu onu arayarak, bularak, kullanarak yeni bilgilere ulaşmanın anahtarı yaptı. Belki de bu yüzden çağımızda baş döndürücü bilgilere ulaşma, açılan yeni kapılardan geçme savaşı, yaşadığımız yüzyılı 'bilgi çağı' yaptı.

Tarihsel süreç bize iki tür bilginin varlığını söylüyor.

- 1- **Maddî bilgi:** Dünya üzerindeki her türlü maddî değeri anlama, elde edilen bulgularla insan hayatını kolaylaştırma ve maddeye hükmetme gücünü kullanma arzusundan doğan bilgi. Fizik, kimya, tıp, biyoloji, zooloji, coğrafya ve benzerleri...

Taşın sert olması, dünyanın yuvarlak oluşu, suyun iki hidrojen ve bir oksijenden oluşması, ağaç dikmeden meyve toplanamayacağı gibi bilgiler maddî bilgilerimizdir. Bu bilgiler sayesinde öğreniriz; biberin acı olduğunu, ateşin yaktığını, suyun boğduğunu. Aşırı sıcak ve soğğun insanın bedenini hasta ettiğini, bitkilerin yürüyemediğini, hayvanların konuşmadığını. O bilgileri öğrenmeden ne bedenimizi, ne de hayat bulduğumuz dünyayı ve evreni tanımlayamayız.

- 2- **Manevî bilgi:** Dünya ve evrendeki soyut kavramları, anlaşılma-
mazları çözme, anlama, anlamlandırma gayreti. İnsan böylece varlık nedenini, mahiyetini, gücünü bilmeyi; zihninin karanlık köşelerini aydınlatmayı istedi. Bu bilgiye de metafizik bilgi dedi. Din, psikoloji, kozmik yapı, var oluş, yok oluş ve benzerleri...

Manevî ya da metafizik bilgi somut olarak açıklayamadığımız alanlarla ilgili düşüncelerden oluşmakta. İnsanın inanma ihtiyacı, ruhun fonksiyonları, kozmik yapının oluşumu, doğmadan evvelki ve ölümden sonraki durumumuz, kızgınlık, sevgi, mutluluk, mutsuzluk gibi konular da genel olarak bu alanın konularıdır. Tarih boyunca en büyük müşküller de bu alanda çıkmıştır.

Bu iki cephede de tarih boyunca birçok düşünür, bilim adamı ve bilge uğraş verdi, söylemler, kuramlar geliştirdi. Öğretiler ve öğreticiler doğdu. Çünkü, bilgilenmeden ve bilgilendirmeden amaç hep yeni bilinmeyenlere yolculuk oldu. Bu durum bilginin sürekliliğinin en büyük delili. Onun için bu süreç hâlâ da devam ediyor.

Öğretmen de gücünü bu bilgi ve bilgelerden almaktadır. Gücünü bu kaynaktan almayan öğretmen; silahsız cepheye koşan asker, ya da ihtiyaçlarını yanına almadan yola çıkan yolcu gibidir. Her ikisinin de sonu hiç iyi olmaz herhalde.

Çünkü; insan da hayat yolculuğunda çok şeye ihtiyaç duyar, ama bütün ihtiyaçlarını bulabileceği bir tek sandık vardır. O da bilgi sandığı... Onu hazırlamadan, doldurmadan bu yolculuğu güzel geçirmek mümkün değildir.

NASIL BİLGİ?

İlmi ile amel etmeyen alim, başkalarını giydirdiği halde kendisi çıplak olanın iğnesi gibidir.

İmam-ı Gazali

İnsanı yücelten (erdemli kılan) bilgi, insanın hayatına ve davranışlarına yansıyan ve onunla bütünleşen bilgidir.

Mevlana'nın; 'ya göründüğün gibi ol, yada olduğun gibi görün' sözünün manası da budur. İnsanlığın hayatında iyi düşüncelere sahip olanlardan çok, düşüncelerine uygun yaşayanlar iz bıraktı.)

İnsanı yücelten (erdemli kılan) bilgi, insanın hayatına ve davranışlarına yansıyan ve onunla bütünleşen bilgidir.

Her kötülük, tarihin güzel çizgisinde kirli bir düğümdür. O düğümden ortaya çıkan ve devam eden kötülükler, yürürken ona aldanıp yolunu şaşırانların oluşturduğu çukurdan başka bir şey değildir. Bu sebeple 'bir kötülüğü başlatanlar, sonsuza kadar o kötülüğü yapanlar kadar mesul; iyilik başlatanlar da sonsuza kadar, onu tekrarlayanların hayrına ortaktır' denilmiştir.)

İnsan doğuştan içinde hem kötülüğü, hem de iyiliği barındırır. Eğer insan küçük bir yaratık olarak 'bünyesinde kainatı saklayan' bir varlıksa; yukarıdaki cümle daha fazla anlam kazanıyor. Böyle bir durumda, girift bir yaradılışa sahip insanın içindeki savaşı iyi tarafı kazanırsa; veya bilginin kutsiyetini kavramış bir eğitimle kazanmak üzere donatılırsa, o insan kendi hayatını da, yaşadığı ortamı da güzelliklerle süsler.

Bu mücadeleyi geçmişte çok fazla kimse kazanamamıştır. Çünkü bu bilginin ışığıyla aydınlanan erdem yoludur. Başlangıcı çile, ıstırap, acı ve keder doludur. Onun için insanların çoğunluğu daha başlangıcında bu yola girmekten kaçınırlar. Bazıları da çabuk terk ederler. Oysa yürüyenler bilir ki; yolun sonunda yorgunlukların bittiği, hayatın anlam kazandığı huzur dolu bir mekan vardır.)

Bu yolun yolcuları işlerine, iyi yanlarını geliştirmek ve eğitmekle başlar. İnsanlara faydalı olmak, paylaşmak, hoşgörü sahibi olmak, yardımseverlik gibi iyi taraflarını; bitmeyen hırs ve istek, mal-mülk kavgası, cimrilik ve benzeri kötü taraflarına galip getirecek teçhizatla donatırlar. Bu mücadelede elde ettikleri her değer dirençlerini ve mücadele yeteneklerini artırır.

Çünkü görürler ki; dünyanın tamamı onların olsa mutluluklarına paye değildir. Çok para kazanıp evine çantası para dolu dönen birisinden; elindeki son parasını ihtiyaç sahibiyle paylaşan insan daha mutludur.

Çünkü bilirler ki; unvan ve etiketin gücü sonucu çok bilgiye sahip olma zannı ile ukalalaşan bir aptal görüntüsü yerine; sosyal konumu ne olursa olsun, kullanılan ve hayatına yansıyan az bilginin bilgeliği daha lezzetlidir. İnsan için bilgi (algılamak) yerine; özsel bilgi, kavramak, bilginin ruhunu yakalamak daha anlamlıdır.

BİLGİYE YÜRÜMENİN NEDENİ

İnsan yeryüzünde ilk var olduğunda -her halde- hayretler içindeydi. Bu hayretinden ancak bilgi anahtarıyla kurtulabildi.

İlgi ve merakının tetiklediği bir gayretle, dünya ve üzerindeki her şeye kendince anlamlar yükleyerek kelimelerden işaretler mi koydu? Yoksa, 'kendisine eşyanın ismi öğretildi' mi? Aslında ikisi de aynı şeydi. Ama hakikat; ilk insan yüklediği anlam, yada öğretilen kavram kadar hayret içindeydi. Bu günü yaşayan insanlık çok daha çetin sınavlar veriyor. Bu bağlamda Yüksel Yazıcı' nın şu kanaatine katılmamak mümkün değil. 'yaşamın içine katılmamış, bireyin davranışlarına yansıtılmamış ve diğer tüm canlılara karşı

sevgi ile donatılmamış bilgi; yalnızca kazancın maddi zaferridir. Ve bunun adı da, bir anlamda teknolojidir.'

Sonuçta şunu söylemek yanlış olmaz! Bilgi insandan evvel ve her zaman var olardı. Mesele, onun keşif zamanı ve kullanma biçiminin hayatımızdaki önemini kavramakta.

BİLGİNİN MAHİYETİ

Kainatta tesadüfe, tesadüf edilmez.

Socrates

Tarih boyunca düşünen insanın en önemli problemi bilginin mahiyetidir. İnsanoğlunun akılla ulaştığı her bilgiyle kendisini daha güçlü hissettiği muhakkak. Hatta bu bilgiyle kendisini sorgularken zaman zaman aklının sınırlarını zorlamış ve ilahlık iddiasında bile bulunmuştur. Ya da bilginin kendi içinden fıskıran bir cevher olduğunu düşünmüştür. Bu anlayış çoğu zaman onu çıkmaz sokaklara götürmüş ve insanlığın felaketi olmuştur. Bilgi, doğru eğitilmemiş insanların elinde, insanlık için çok tehlikeli bir silaha dönüşmektedir.

İnsan kendisini bilginin öğrencisi ve kullanıcısı olmanın ötesinde, ne zaman efendisi olduğunu iddia ettiyse bilmediği/bilemediği bilginin mağlubu olmuştur. Çünkü mahiyet olarak bildikleri bilmediklerinin zerrenin okyanusa nispeti gibidir. Belki de insanoğlunun bilgi medeniyetinin dışında kalıcı veya eskimeyen bir süreklilik sağlayamamasının altında yatan gerçek de budur. Belki de bilginin mahiyetini çözdüğü gün bütün sorular anlamını yitirecek ve bulmaca kendiliğinden çözülecektir.

DİNİ ÖĞRETİLERDE BİLGİ

*İşte siz öyle kimselersiniz ki! Hakkında biraz bilginiz olan
şeyde tartışırsınız. Fakat bilgi sahibi olmadığınız konularda
niçin tartışıyorsunuz? Oysa Allah her şeyi bilir, siz
bilemezsiniz.*

Kur'an-ı Kerim Al-i İmran: 66

Bugün yeryüzünde yaşayan üç semavî din de bilginin kaynağı olarak evrenin ve üzerinde ki her şeyin yaratıcısı olan Allah'ı referans gösterir. Kısaca bunlara bakacak olursak:

Musevilik: Tevrat'ta konu şöyle geçer: Tanrı yarattığı varlıkları adlandırmak için Adem'i görevlendirdi. 'Ve onlara ne ad koyacağını görmek için adama getirdi. Ve adam her birinin adını ne koydu ise, canlı mahlukatın adı o oldu.' (Tekvin-2. Bab)

Yani her şeyi yaratan ve bilen Tanrı, Adem'e kendisini ve yarattıklarını bilme görevi verdi.

Yine Tevrat'ta; 'İşte adam iyiyi ve kötüyü bilmekte bizden biri gibi oldu.' (Tekvin-3. Bab)

İnsan yeryüzünde yaşadığı hayatın sorumluluğunu taşıyabilecek bilgiye sahip kılındı.

Bu gün yeryüzünde yaşayan
üç semavî din de bilginin
kaynağı olarak evrenin ve
üzerinde ki her şeyin
yaratıcısı olan Allah'ı
referans gösterir.

Hıristiyanlık: İncil'de Hz. İsa'nın havarilerine şöyle seslendiği yazar: 'Doğrusu size derim ki, gök ve yer yok oluncaya kadar ruhsal yasadan küçük bir nokta, ya da çizgi bile kaldırılmayacaktır. Bildirilen her şey yerine gelinceye dek.' (Matta-18)

Demek ki kainatın bilgisi Allah'ın yanındadır ve her şey onun izni ile zamanı gelince yerine gelmektedir. Ya da bilinmektedir.

İnsan bunu bilmekle mükelleftir.

İslamiyet: Kur'an Allah'ı bilmekle insanı en fazla sorumlu tutan kutsal metindir. Çünkü insan bütün bilgilere O'nu bildiği ölçüde ulaşabilir. İnsan hiçbir şeyi yaratmaya ve yoketmeye muktedir değildir. Her şey O'nun izniyle olur.

'Allah'ın önceden gelip geçenler hakkındaki sünneti (kanunu)dir. Allah'ın düzeninde hiçbir çevirme (döndürme) bulamazsın.' (Fatır-43)

've Adem'e bütün isimleri öğretti. Müteakiben önce onları meleklerle göstererek; iddianızda tutarlı iseniz haydi Bana şunları isimleriyle bir bildirin bakalım, dedi.' (Bakara-31)

'Sübhansın ya Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkiyle bilen, her şeyi hikmetle yapan Sensin, dediler.' (Bakara-32)

Kur'an'da daha böyle birçok ayet mevcuttur. Anlaşılması gereken, her şeyi yüce bilgisiyle Allah'ın yarattığı ve bilginin sahibi olduğudur. Bu bilgi O'nun tarafından insana öğretilmiş ve O 'bilinmek istemiştir'.

Dini Öğretilere Göre Öğretmen

Ey Rabbimiz! Onlara içlerinden senin ayetlerini kendilerine okuyacak, onlara kitabı ve hikmeti öğretecek, onları şirkten iyice temizleyecek bir peygamber gönder. Her şeye gücü yeten, hüküm ve hikmet sahibi olan ancak sensin.

Kur'an-ı Kerim, Bakara: 129

Dinlere ve mistik inanç sistemlerine göre insanın ilk öğretmeni Yaratıcının kendisidir. 'Biz Ademe eşyanın ismini

öğrettik.’, ifadesinde manasını bulan, bilgidir. İnsanlığın ilk öğretmenleri ise peygamberlerdir. Onlar kendilerine verilen görev gereği insanlığın mutluluğunu temin edecek bilgileri Yaraticıdan çeşitli yollarla alarak insana tebliğle sorumlu tutulmuşlardır.

Bu amaçla Yaraticının gönderdiği kutsal metinler insanların sürekli referans kaynağı olmuş, hayatlarını bu kaynağın bilgileri ışığında tanzim etmenin mutluluklarının kaynağı olduğuna inanmışlardır. Bu kaynaktaki bilgiler, ‘Alimler benim varislerimdir.’ sözünden ilham alan bilgi sahipleri tarafından sürekli yorumlanarak yaşadığımız hayata ışık tutmuştur. Sonuç bu olmasa bile; amaç mutlu bir insanlık.

Peygamberler her zaman insanlık tarihinin en ayrıcalıklı ve en şerefli öğretmenleri olmuşlardır. Hem yaşadıkları hayatla, hem de varlıkları hâlâ devam eden öğretileriyle...

Dikkat edilmesi gereken nokta, onların yaşadıkları devirde hep çileli bir hayat sürmeleri ve kendilerine davalarını terk etmeleri karşılığında sunulan her türlü imkanı reddetmeleridir. Onları, herkesin peşinden koştuğu ve sahip olmak için her türlü çılgınlığı yaptığı dünya nimetlerine sırt çevirten acaba neydi? Bu insanlar sıradan insan olsalardı, etkileri zamanımızda hâlâ canlı ve sürekli devam eder miydi? Değil idiyse onları güçlü kılan, bu tekliflere direnmelerini sağlayan neydi? İnsanlık bu sorunun cevabını vicdanlarında bulmakla sorumludur.

FELSEFİ ÖĞRETİLERDE BİLGİ

Yaygın bir mistik sezginin dünyaya getireceği hayat sadeliği gerçekten neşe ve sevinç olacaktır. Genişletilmiş bir ilim tecrübesinde bir öte dünya görüşünü otomatik olarak takip eden hayat da gene sevinç olacaktır.

Bergson

İnsanlık tarihinin günümüze kadar gelen bilgi medeniyetinin başlangıcından beri insan hem kendi varlığını, hem de çevresindeki eşyanın varlığını sorgulamıştır. Bunları anlamak için insan aklının ürettiği tüm düşünceler felsefenin içinde toplanır. Felsefe bir disiplin içinde ürettiği düşünceleri yorumlayarak diğer bilimlerin ellerine teslim eder. Onlar da bu düşüncelerden yola çıkarak insanı ve evreni kavramaya çalışır. Ayrıntılara inerek birçok keşifte bulunan insan bu keşiflerle belki önemli mesafeler kat etmiştir. İnsan hayatını kolaylaştıracak, rahatını artıracak, etrafını tanıyacak bilgilere ulaşmıştır.

Peki sonuç? Bilgi ulaştığı her hedefte, daha çok bilinmeze açılan kapı olmuştur. Elbette bu süreç hep devam edecektir. Felsefenin işi budur. Ancak insan her zaman aklını referans almamıştır. Açıklayamadığı olaylarda (güneşin doğup- batması, doğum ve ölüm, ruh gibi) hep mistik bir güce yönelmiştir. Bu anlayış bilinen düşünce tarihinde hep böyledir. Ancak şekil farklılıkları görülür. Uzakdoğu (Çin, Hint, Orta Asya) uygarlıklarında bir tekil güç varlığı çoğunlukla görülürken, Yakındoğu- ön Asya- Yunan me-

Felsefenin bilgi disiplini, insan aklının her şeyi anlayıp kavrayabileceği, huzuru ve mutluluğu bulabileceği esasına dayanır.

deniyetlerinde genellikle her açıklanamaz olay ayrı bir mistik güce ve inanişaya dayandırılmıştır.

Günümüz felsefe disiplinleri ise çoğunlukla semavî dinlerin öğretileriyle işbirliği ve uzlaşma görüntüsü vermekte, en azından bir büyük güç sorgusunu gündemlerinden çıkarmamakta gibi görünüyor.

Felsefî Öğretilerde Öğretmen

Ben bilmediğimi bildiğim için sizlerden akıllıyım.

Socrates

Felsefe ilk insandan beri insanlığın hayrına amaç güderek düşünen ve düşünceleriyle insanın karanlıklarına ışık olan bütün bilgeleri insanlığın öğretmeni saymıştır. Bu bilgelerin yaşadığımız dünyayı, üzerindeki eşyayı ve içinde bulunduğumuz evreni anlamlandırma gayreti her zaman saygıyla anılmış, hayatlarını vakfederek ortaya çıkardıkları buluşlar diğerlerinin hayat standardını yükselterek daha rahat yaşamalarını temin etmiştir.

Felsefenin bilgi disiplini, insan aklının her şeyi anlayıp kavrayabileceği, huzuru ve mutluluğu bulabileceği esasına dayanır. Düşünce üretiminin amacı mutlu bir dünya oluşturma gayretidir. Bilgeler tarih boyunca insanlara bunu öğretmiş ve öğütlemişlerdir. Amaç mutlu bir insanlık.)

Bu öğretmenlerin nasıl bir güç olduğunu tartışmak bile anlamsızdır. Fikir ve düşünceleriyle hâlâ insanlara önderlik ederlerken...

Dünya Sadece Bir Konak

Ey insanlar! Dünya bize sırtını çevirerek büyük bir hızla giderken, ahiret ise aynı hızla yaklaşıyor.

Bu dünya yarın ahirette yapılacak yarış için hazırlanma yeridir. Biliniz ki siz bir gayeyle yaşadınız ve arkasından ecelin geleceği bir günde bulunuyorsunuz. Kim eceli gelmeden bu gaye için çalışmazsa, onun bütün amelleri boşa gider.

Korkulu ve dar anlarınızda Allah'a nasıl yalvarıyorsanız sevinçli ve bolluk zamanlarınızda da O'na öylece yalvarınız ve kulluk ediniz.

Ben, insanların cenneti isteyip cehennemden kaçarken, bir yandan da her ikisini de unutmalarından daha garip bir şey bilmiyorum. Hak yolda yardım etmeye çalışmayan bir insan, mutlaka batıldan zarar görecektir. Doğru yoldan kaçan insan, muhakkak sapıklık seline kapılır.

Bildiğiniz gibi bu dünyadan göç etmeniz emredilmiş ve yol azığının da neden ibaret olduğunu size haber vermiştir.

Ey insanlar! Dünya hazır bir sofradır; doğrular da yalancılar da ondan yer. Ahiretse doğruluğu kesin ve kudret sahibi padişahın, yalnızca kendine kulluk yapanlara vaat ettiği bir yurttur.

Dikkat ediniz, şeytan size kötülüğü emredip fakirliği vaat ediyor. Allah Teala ise mağfiret ve fazilet vaat etmekte. Allah Teala merhametlilerin en merhametlisidir.

Salih ameller yapınız ki, kıyamete her türlü sıkıntı ve azaptan kurtulmuş olasınız.

Şunu biliniz ki, Allah Teala cenneti yalnızca kendisine itaat edenlere, cehennem ise, isyan edenlere vaad edilmiştir. Cehennemin ateşi, sönmek bilmeyen, uğultusu asla dinmeyen, içersine atılanı asla bırakmayan, çatlakları onarılamayan bir ateştir. Çok sıcak ve çok da derindir. İçeceği irin ve kandır.

Sizin için en korktuğum şey, nefsinizin heva ve heveslerine uyup, bitmek bilmeyen emellere kapılmanızdır.

Hız.Ali (R.A)'dan bir hutbe

Semerikand Nisan 2000

Mevlana'dan

İnsanın varlığı ormana benzer. O deme agahsan çekin bu varlıktan, çekin.

Vücudumuzda binlerce kurt, binlerce domuz... temiz, pis, güzel, çirkin binlerce sıfat var.

Hangi huy galipse hüküm onundur. Madende altın bakırdan fazlaysa o maden altın sayılır.

İnsanda bir an olur, kurtluk zuhur eder. Bir an olur, ay gibi Yusuf yüz-lü bir güzel haline gelir.

İyiliklerle kinler gizli bir yolda gönüllerden gönüllere gidip durmaktır.

Hatta insandan, öküzle eşek bile bilgi sahibi olur, akıllanır, hüner elde eder.

Serkeş at rahvan bir hale gelir, alışır. Ayı oynar, keçi de selam verir.

Köpeğe insanın huyu geçer, nihayet çoban olur, av avlar, yahut sürüyü korur.

Ashabı- Kehf'in köpeğine onlardan böyle bir huy sirayet etti ki sonunda Allah'ı aramaya koyuldu.

Kalp-te her an bir çeşit şey baş gösterir... insan bazen şeytanlaşır, bazen melekleşir. Bazen tuzak kesilir, bazen yırtıcı bir hayvan!

Aslanların bildiği o acayip ormandan, gönüller tuzağına gizli bir yol bulunan o meşelikten,

İçten içe hırsızlık et, can mercanını çal! Ey köpekten aşağı! Ariflerin gönüllerinden o mercanı elde et!

Madem ki hırsızlık ediyorsun, latif inci-yi çal!.. madem ki hamallık ediyorsun, bari yüce bir yük yüklen!...

BİLGİNİN ÖNEMİ

Faydalanılmayan bilgi, harcanmayan ve hiç kimseye hayrı dokunmayan define gibidir.

Hız. Muhammed

Tarih bize gösteriyor ki; bilinen zaman dilimi içinde insanın ve insanlığın en değerli sermayesi 'bilgi' olmuştur. Sürekli bilginin peşinde olan insan; ulaştığı her bilgiyle daha ilerisine dayanılmaz bir merak duymuş ve hep daha fazlasını arzu etmiştir.

Bu koşuşturmaca yüzyıllardır adına 'medeniyet' dediğimiz kocaman bir gökdelen inşa etti ve bu inşa süreci sonsuza -ya da sona- kadar devam edecek. Dünya üzerinden gelip geçen bütün insanlar medeniyet binasının yapımında şu veya bu şekilde görev aldı. Ancak, binanın mimarı her devirde öğretmenler oldular.

Onlar bilgiyi bir anahtar olarak gördüklerinden;

'Bana bir harf öğretenin kırk yıl kölesi olurum.'

'Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu?'

'İlim ilim bilmektir, ilim kendini bilmektir.'

'Birine her gün balık vereceğine, balık tutmasını öğret.' dediler.

Tarihin derinliklerinde yapacağınız bilgece bir yolculuk bu listeyi oldukça kabartacaktır. Zira; tarih boyunca lügatlerdeki en tılsımlı kelimeler, 'bilgi, bilge, bilim, bilmek' olmuştur. Bugün bile, birini tarif ederken; 'bilgili adam', 'bilim adamı', 'bilge kişi', 'ancak o bilir' gibi ifadeler hep ayrıcalıklı bir onurun ifadesi değil mi?

Bilgi insana yapacağını ve yapamayacağını öğretir. Ancak silah gibidir. Doğru, yerinde ve zamanında kullanılmazsa sahibine zarar verir.

Evrensel medeniyet kulesi, şüphesiz bu onuru taşıyan insanların sınırsız gayretlerinin sonucudur. Hiçbir bilgi, dünyanın yaşanılmaz kılınması için keşfedilmedi. Hiçbir bilgi sahibi, bilgisini insana, insanlığa ya da insanın hayat

kaynağı olan dünyaya zarar versin diye açıklamadı. Ama insanın 'zalim ve cahil' olan yanı büyük ve doyumsuz bir hırsla, bilgiyi insanın ve dünyanın zararına kullanmaktan çekinmedi. Oysa bilmeliydik ki dünya; üzerinde yaşayan bütün canlılara yetecek kadar geniş ve verimli, ihtiyaçlarını gönüllü giderecek kadar zengin ve cömert, doğal dengesini koruyacak kadar akıllı ve tedbirli idi. (Veya öyle düzenlenmiş ve yönetiliyordu.) Yine bilmeliydik ki, verdiğimiz her zarar bindiğimiz dalı kesmekten başka bir şey değildi.

Bu arada gözden kaçırmamamız gereken önemli bir hususu dikkate almalıyız. Biz insanlığın inşa ettiği evrensel 'düşünce-bilgi' medeniyetinden bahsediyoruz. Oysa, evrensel medeniyetin birde maddi boyutu var. Düşünce medeniyeti; ilk insandan günümüze sürekli yükseliş içinde olmuş, hiçbir zaman kesintiye uğramamış, erdem bayrağını hep yukarı taşımıştır. Maddi medeniyet ise birçok defa yıkılıp yeniden inşa edilmiştir. Bu durum başlı başına üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur. Bilgelerin ve bilimin ürettiği bütün düşünceler temelde insana yaşadığı dünyada daha mutlu bir hayat sağlamak iken insanlık bu bilgilerden çoğu zaman birbirini boğazlayacak usuller icat etmiş ve kurulan maddi mede-

niyetler tarumar edilebilmiştir. İnsanlığın maddi tarihi ve mücadelesi bu işlevi tekrardan ibarettir diyebiliriz.

BİLGİ İNSANA NELER SUNAR?

Birçokları hayranlık duyar, ama çok az kimse bilir.
Hipocrat

Bilginin insan hayatına yansımalarına, yine bilgi pence-resinden bakınca, hayatımızı güzelleştirmenin birçok yolu-nu bilgiye yürüyen bilgelerin düşünce ve yaşayışlarında gör-memiz mümkün.

Bilgi İnsana Huzur ve Mutluluk Verir

İnsan maddi ya da manevi bilgilere ulaştıkça hayretler içinde kalır. Bilgi disiplini içinde yaşanan hayat dikkat çeker, ilgi görür. Diğer insanlar bu hayat standardını yakalamayı çok arzular. Çünkü, karşılarında bilginin aydınlattığı yolda anlamlı bir yürü-yüş yapan 'mutlu' bir kimse vardır. Bu, bilgece bir yaşamdır.

Bu gün hâlâ insanların eserlerini okuduğu, hayatlarını in-celediği, öğretilerinin sunduğu huzur ve sükunu aradığı bil-gelerin tesiri bunun en güzel delilidir.

Bilgi İnsana Gücünün Sınırını Bildirir

Bilgi insana yapacağını ve yapamayacağını öğretir. An-cak silah gibidir. Doğru, yerinde ve zamanında kullanılmaz-sa sahibine zarar verir. İnsanlığa, bilmesi gerekenler, hep bi-linmesi gereken zamanda bildirilmiştir. İlmin tekamül çiz-gisi bunu göstermektedir.

İnsanlara verilmesi gerekenden fazlasının verilmesi çok şiddetli bir aydınlığın gözdeki körlüğü gibidir. Bu körlük

saldırganlaştırabilir. Her insanın alacağı bilgi, kapasitesi nispetindedir. Fazlası onu rahatsız eder. Bu durumda doğru olan, kişiyi alabileceği kadar bilgilendirip, onunla mutlu olmasını sağlamaktır.

Bakınız; 'bilginin sahibi', bilgiyi yarattıkları ile paylaşıırken her şeyi aynı anda öğretmedi. İnsanlara bilmeleri gerekeni, bilmeleri gereken zamanda bildirdi. Bu süreçte bazı insanlar ayrıcalıklı oldular. İnsanlığın her zaman yanan, etrafını aydınlatan meşalesi olarak yaşadılar. Çünkü onlar; tarihin bilge öğretmenleriydi.

Bilgi İnsana Varlığı Anlamlandırmayı Öğretir

İnsan bilgiyi ve menşeyini, anlama ve kavrama noktasına gelirse varlığına da anlam kazandırır. Bilgi deryasındaki keşifler insanı hayretler içinde bırakır. Bu hayret geçmişine mana katar, geleceğine ışık tutar. Hiçbir devirde bilgiden (ilim) daha aydınlık bir ışık keşfedilmemiştir. İnsan yalnızca onun sayesinde kendisini ve eşyayı anlamaya çalışmakta, yaşadığı hayatı güzelleştirmenin yollarını aramaktadır.

Tarih boyunca, yine bilgelerin sunduğu bilgilerle oluşturulan sistemler, her zaman yeni bilgiye direnmişlerdir. Çünkü bilgi, sürekli gelişen bir süreç olarak, mevcut statü-konun açmazlarını, bilgiler vasıtasıyla yüksek sesle haykır-mışlardır. Bu çoğu zaman bilgelerin hayatlarına mal olmuştur. Tarih, gücünü statik yapıdan alanlarla, bilgiden alanların savaş alanı gibidir. Ancak o günkü sonucu ne olursa olsun bu savaşı her zaman bilgi kazanmıştır. Bakın o savaşlardan günümüze yalnızca bilgiler kaldı. Diğerleri tarihin tozlu raflarında ebedi yokluğa sürüklenirken, bilgiler ya isimleri ile, ya da eserleri ile yaşamaya devam ediyor. Düşünceleri medeniyet binasına her gün yeni bir tuğla koyuyor.

Bilgi İnsana Sağlıklı Düşünmeyi ve Karar Vermeyi Öğretir

Bilgi sahibi insan hayatındaki doğru ve yanlışları daha sağlıklı tespit ve tasnif eder. Kendisinin olumlu ve olumsuz yanlarını ancak gerçek ve saf bilginin terazisinde ölçebilir. Doğru yargılara ulaştığında onları eğitmek ve kendisinde mevcut yanlışları gidermek için büyük bir çaba gösterir. Bu bilginin önemini kavrayan kişiyi bilgeliğe taşıyan yolun başlangıcıdır. İnsanların doğru bilgiyle eğitilmesi bir süre sonra bu yolculuğu birlikte yürüyecekleri insanları aramaya itecek ve belki de bilgi toplumu böyle gerçekleşecektir.

Sonuç

Bilginin insana sunumu elbette bunlarla sınırlı değil. Aslında bilgi insan hayatının ve yaşadığı evrenin her zerresinde mevcut. Onun için bu listeyi alabildiğine uzatmak mümkün. Sadece konuya dikkat çekmek istedik.

Bilgi olmadan insan ne geçmiş, ne bu günü, ne de geleceği anlamlandırabilir. Bilginin en önemli vasfı; geçmişte olanları kavramak, gerekli çıkarımları yapmak, onların ışığında bu günü güzel yaşamaktır. Bilgi kanaatimce bize yarın hakkında yardımcı olmaz. Sadece varsayımda bulunma, temenni etme, ihtimal hesapları yapma imkanı sunar. Yarın yaşanırken bunların ne kadar doğrulanacağı ise muammadır. Bu yargı evrensel bilgiler için böyleyken, insan hayatının bilgece duruşunu ve yaşama arzusunu temellendiren değerler hep aynıdır. Kendini bilme çabası, evreni ve üzerindeki her şeyi sevme anlayışı, geçici bulunduğu dünyada hiçbir şeye zarar vermeme yükümlülüğü gibi...

Bu bilginin doğru bir eğitimle toplumsallaştığını düşünün, o toplumda herhangi bir huzursuzluğun olabileceğini düşünebili-

yor musunuz? Anlayış ve hoşgörünün hakim olduğu, insanların birbirlerinin açıklarını aramak yerine eksiklerini tamamladığı, yanlışlarını giderdiği bir toplum. Bu toplum yalnızca öğretmenin eseri olabilir.

BİLGİNİN İNSAN HAYATINA YANSIMASI

Kuşlar gibi uçmayı, balıklar gibi yüzmeyi öğrendik. Fakat bu arada çok basit bir şeyi unuttuk. İnsan gibi yaşamak...

Martin Luther

Hakikatin ta kendisi olan bilginin insan dönük iki önemli boyutu vardır.

Bilginin Keşfi

Bunlardan birincisi insan düşüncesinin ve araştırmasının ulaştığı bilginin yeni bilinmeyenlerin kapısını açan şifreler taşıdığını bilme ve onları çözme gayretidir. Bu görev bilim veya ilim adamının sorumluluğudur. Bilim tarihinin ve günümüzde o alanla ilgili yapılan çalışmaların konusu olan bilginin bu yönü daha çok laboratuvar araştırmaları için gerekli özel uzmanlık alanı isteyen bilgidir. Sadece bir mevzu-yu bilmeye ve ondan insanlığın hayrına bir şey üretmeye hayatını vakfeden birçok insan olmuştur. Tarih bu bilgelere 'bilim adamı' payesini vermiş ve hep övgüyle anmıştır. Kitabımızın konusuyla doğrudan ilgili değildir. Onun için gerek görülmediği sürece bu konuya girilmeyecektir. Gerekli olduğunda da ilgisi çerçevesinde kalınacaktır.

Bilginin Kullanılması

İkincisi, bilim veya ilim adamları tarafından keşfedilen bilginin bütün insanlığa öğretilmesi ve hayatlarına katkısı-

nın sağlanmasıdır. Çünkü; 'faydasız bilgi' bilgi değildir. Tarihi süreçte bilgelerin, alimlerin, bilim adamlarının alın terini taşıyan bu bilgilerin insanlara sunulması, öğretilmesi, hayatlarına katkı sağlaması öğretmenin görevidir. Konumuz da budur.

Öğretmen bütün gücünü bilgiden alır. Bu gücün kıymetini bilir ve takdir ederse, hayatını güzelleştirir. Güzel bir hayat çevresinde takdir görmenin ötesinde imrenilen ve öğrenilen bir hayat olur. Bu da öğretmeni içinde bulunduğu toplumda en güçlü insan yapar. Çünkü insanlar her türlü sorunlarının çözümünde ona başvuracak ve önerilerini dikkate alarak hayatlarını güzelleştirme çabalarını artıracaktır.

Öğretmen kendisine ulaşan her türlü bilgiyi insanlara doğru ve zamanında aktarmakla da görevlidir. Hayatımıza zamanında yansımayan bilgi ister sosyal boyutta isterse teknolojik boyutta olsun, bizi uygarlık yolunda mutlaka geride bırakacak ve çağdaş yarınlardan uzak tutacaktır.

Sosyal hayata yansımayan bilgiler insanın birey olarak değerini, toplum olarak huzurunu teminde bizi zora sokar. İnsanımız birbirini anlama, kendini tanıma, sosyalleşme, paylaşım, üretim ve güven gibi kavramlara ulaşamazsa, ne mutlu ne de umutlu bir topluluk olabiliriz.

Teknolojiyi hayatımıza zamanında yansıtamazsak; toplumsal refaha ve adil paylaşıma, üretimin ülke insanına sağlayacağı rahatlığa,

Hayatımıza zamanında
yansımayan bilgi ister sosyal
boyutta isterse
teknolojik boyutta olsun, bizi
uygarlık yolunda mutlaka
geride bırakacak ve çağdaş
yarınlardan uzak tutacaktır.

medeniyetin nimetlerine herkesle birlikte sahip olmaya imkan bulamayız. Bir Çin atasözü der ki; 'Huzur, ekonomik konularda gelir-gider ilişkisi eşit olduğunda sağlanacaktır.'

Öğretmen bu sebeple, bilgiden aldığı gücü zamanında ve doğru şekilde kullanarak kendisine düşen görevi yaparsa, birçok problem daha doğmadan ölür ve geleceğe güvenle bakan bir toplum oluruz.

BİLGİNİN SOSYAL BOYUTTA İKİ YÖNÜ

İnsanlar genel olarak iki tür bilgiye sürekli ihtiyaç duyar.

Maddî Hayatını Anlamlandıran Bilgi

Bunlardan birincisi; günlük hayatını devam ettirirken mevcut sistemin hayatını tanzim eden kurallarıdır. Sosyal devletin hukuk kuralları, ekonomik kuralları, siyasî kuralları olarak karşımıza çıkar. İnsanlar bu kuralların evrensel boyutları hakkında da bilgilenme ihtiyacı içindedirler. Özellikle iletişim ve ulaşımın bu derece hızlandığı, nerede ise sınırların zorlandığı dünyada bu bilgi insanların hayatını kolaylaştırmada önemli yer tutar.

Bu bilgileri doğru öğrenen, hayatına yansıtan insanlar hem yaşadıkları toplum için, hem de dünya insanlığı için

doğru davranış biçimleri kazanan insanlardır. Bu bilgi eğitimi ancak öğretmenin görevidir. Öğretmen insanlara sadece sorumluluklarını değil haklarını da öğretmelidir ki, mevcut sistemin bütün insanlar için eşit mesafede durduğunu ve eşit davrandığını görsünler.

Öğretmen insanlara sadece sorumluluklarını değil haklarını da öğretmelidir ki, mevcut sistemin bütün insanlar için eşit mesafede durduğunu ve eşit davrandığını görsünler.

durduğunu ve eşit davrandığını veya böyle olması gerektiğini görsünler.

Manevî Hayatlarını Anlamlandıran Bilgi

İkincisi ise; hayatları boyunca sürekli ihtiyaç duydukları ruhsal açlıklarını giderecek, dışlarındaki bir sistemin kurduğu düzenin dışında, vicdanlarını yönlendiren içsel buruklukların eğitimidir. Buna kısaca dinî eğitim diyebiliriz.

Dinî eğitimin ilk basamağı sürekli halkla iç içe olan din adamları, imam ve kendisine dinî bilgilendirme görevi verilen eğitimcilerdir. Bunların dışında halkın itibar ettiği din adamları ve din alimlerinin varlığı da inkar edilemez. Ayrıca Anadolu Türk kültüründe tasavvufun yerini de vurgulamak lazım. Halkın inançlarını öğrendiği, eksikliklerinde sürekli temas halinde olduğu dinî öğreticilerin önemini yadsıyamayız. Zira tasavvufun millî kültürümüzde tarihsel kökleri vardır. Hatta bunu İslam öncesi Türk tarihiyle ilişkilendirenler bile vardır. Çünkü bilge kişiler tarihimizde hep itibar sahibi olmuşlardır. Tasavvuf önderlerinin bir yönü, salt dinî kuralları öğretenlerden daha fazla öne çıkmaktadır. Onlar topluma dinî öğretirlerken felsefî düşünüş ve evrensel bilgileri de kendi yorumlarıyla katık yaparlar. Söyledikleri insanlar üzerinde tesirli olur ve sosyal hayata hemen yansır. Tarihimizde bunun en güzel örneği ahilik teşkilatıdır.

Bu iki eğitimin de çok önemli olduğu bir hakikat. Eğer zihni aydınlık insanlar yetiştirmek istiyorsak mutlaka her ikisine de gereken önemin gösterilmesi gerekir.

Bir noktaya dikkat çekmek istiyorum: Bugün bir ilkokul öğretmenini dört yıllık fakülte bitirip ülkenin en ücra köşesinde insanları eğitme görevi üsleniyorsa, neden daha yetişkin olan insanların önüne bilgi sunucu olarak lise mezunu

imam-hatipleri göndeririz? Bu önemli konunun mutlaka çözülmesi gerekir. Bütün imamların üniversite mezunu olması ve iyi yetişmesi bir zarurettir. Din gibi yaptırım gücü yüksek yüce duygular eğer gerçek din adamlarının eline verilmezse ve halkımız dinin yüce değerlerini doğru kişilerden öğrenemezse toplumun bugünü için olduğu kadar geleceği için de büyük problemler oluşur. Eğer bu boşluğu iyi yetiştirilen insanlarla doldurmazsanız başkaları ne niyetle, nasıl doldurur kimse önceden bilemez. Çünkü; insan hayatı da, toplum hayatı da asla boşluk kabul etmez.

Sonuç

Bilgiye hangi noktadan bakarsanız bakın, insan hayatı onsuz hiçbir anlam ifade etmez. Aslında bilgi bütün yönleriyle bir bütün olarak karşımızda durmaktadır. Bir yönünü alıp diğer yönlerini ihmal etmek insanın kendisine ait hayatı eksik yaşaması ve hayatının amacını kavrayamamasına yol açar.

Huzur ve mutluluk içinde geçen bir hayatta; bilginin, tüm yönleriyle varlığını hissettirdiğini görürsünüz.

Gerçek Aşk

Sevgi, iyi olan bir şeye karşı kendiliğinden olan bir meyildir. Bu meyil kuvvetli olursa aşk denir.

Aşk insanları ıslah eder, kusurları düzeltir, güzel ahlaka sahip kılar. Aşk bir hakimdir ki, kapıcısı sabır ve tahammül, dayanma; hizmet eden duyular ve organlardır. Aşığın kusuru, maşukundan çekingenliği ve eksik taraflarının, ayıplarının onun yanında örtük olmasıdır. Aşığın kalbi, şevkle şen ve şerefli, ruhu manevi zevkle sevinçli, gönlü ona yakın olmak sebebiyle nurla doludur.

Aşk bardağının şarabı, hayvanî arzularla dolu bardakları kırar süpürür. Kirli şeylerin aşkı, her ayıbı açığa vurur, görünmeyen alemin perde ve örtülerini yırtar. Şekil ve renge aşık olanlar, ona dalar ve o hayranlık içinde kendilerinden geçerler. Nitekim batış güneşini aksettiren ışıklarla aydınlanmış duvarlara aşık olanlar, güneşin batışından sonra usanır ve bezerler. Çünkü mana iç ve nurdur, suret karanlık ve kabuktur. Mana köpük suretinin denizidir. Mana, inci ve sedefin suretidir. Mana, surette görüntüdür. Arif surette manaya aşıktır. Suret aşığı vefasız olur. Mana aşığının gönlü şendir.

Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretleri
İnsan-ı Kamil/ Hisar Yayınevi

Bir Öykü

Doğu ülkelerinden birinde, yüksek bilinç öğretilerinin verildiği "Zen Dergahı"nda, öğretiyi tamamlamış birine törenle bir kitap armağan edilir. Kitabı alan kişi, sayfalarını açar bakar ve yüzündeki şaşkınlık ifadesiyle çevresine, görüldüğünden ötürü oluşan hayretini yansıtır.

Bu töreni izleyen yeni öğrencilerden biri; kitabı, o kişide yarattığı şaşkınlıktan ötürü içindekini merak eder. Ancak tüm çabalamalarına karşın, kitabın içindekilerini öğrenemez. Öğreti bitmeden, bu kitaba el sürmenin olanağı olmadığını anlatır kendisine...

Çaresiz dayanmış; öğretileri yutarcasına beynine katmaya, benimsemeye çabalamış dergahın yeni öğrencisi...

Sonuçta beklediği gün gelip çatmış. Mezun olurken tören düzenlenmiş ve kendisine o kitabın bir eşi armağan olarak sunulmuş. Yıllardır, törende alacağı kitabın içindekileri merakla bekleyen öğrenci, kitabı aldığı halde açmıyor; her nedense içindekileri merak etme gereği duymuyormuş! Çünkü, öğrendikleri dışında, yeryüzünde önemli hiçbir bilginin olmadığını düşünüyormuş.

Ancak kitabı ona armağan eden hocası üsteleyince açıp bakmış... Bakmış ki ne görsün; kitap içinde ayna bulunan iki sayfadan ibaret! Sayfalar arasında yazı yerine aynada kendisini görence, olanı kavramış öğrenci; meğer ki bunca yıldır öğrendiği, yalnızca kendisiymiş.

Bilgelik Bilinci/Yüksel Yazıcı (Sayfa: 32)

BİLGELİK NEDİR?

Üzerinde doğru-yanlış hükümler için düşündüklerimiz; gözlerimizin ve aklımızın sınırları içinde kalanlardır. Oysa ki, asıl varlık göremediklerimiz ve düşünemediklerimizdir. İnsanlık ancak, geliştikçe ve hakikatlere yaklaşma erdemliliğine ulaştıkça nice meçhuller maluma dönüşecektir.

Farabi

Bilgelik son durağı olmayan yol, bilge de o yolun yolcusudur. Her bilge yola çıkarken hayatına anlam kazandırmayı amaçlar. Zamanla bu mücadele bütün hayatlara anlam kazandırma amacına dönüşebilir. Onun için ölümüyle yolculuk bitmez, diğer bilgelik yolcuları kaldığı yerden yola devam eder. Sıradan insanların hayatlarına hedef olarak koyduğu noktalar bilgelerin hayatlarında yoktur.

Zülfikar Özkan diyor ki; 'Kendi dışındaki nesnelerin ve olayların bilgisine sahip olana **bilgin**, kendini bilene **bilge** denir.' Bilge; 'dünya ile uyumlu, kendi kendine yeterli, bilinçli yaşayan ve eylemlerini düşünerek yapan insandır.'

Aslında insanın kendisi evrenin en değerli bilgisidir. Evrendeki diğer tüm bilgileri anlamamanın merkezi durumunda olan canlı insandır. Bu yüzden bütün bilgelerin ortak isteği ve tarihsel çabası 'kendini tanıma' yönünde olmuştur. Kendini bilmeyen insanın ne hayatı, ne de evreni yorumlaması anlamlı olmaz. Bilgeler bu çileli yolun gönüllü ve zevkle yürüyen yolcuları olmalarını hakikate açılan gözlerinin, gönüllerine yansıttığı bilgi ışığına borçludurlar. İnsanları sürekli ve büyük bir gayretle bu yola davet etmelerinin sebebi de budur.

A!!

'Bilge kişi daima saygılı,
şerefli, Yaradan'a inanan ve
kainatın mucizelerine
şükredendir.'

Çin atasözü

Bilgeye göre; herhangi bir şeyi veya her şeyi çok istemek arzulamak ve bulmak, insanı kısa süreli mutluluğa kavuşturabilir. Yemek yedikten sonra doymak gibi. Ancak, istek ve arzular insanın hayat yolculuğunda asıl amaca yürürken önünde parlayan se-

raplar gibidir. Her ulaştığı menzile önüne mutluluk ve huzur yerine yeni istek ve arzular koyacaktır. Doyduktan bir süre sonra yeniden acıkmak gibi. Bilge bilir ki, hayatımızın çoğunu vakfettiğimiz istek ve arzular sadece gerçek amacın araçlarıdır. Ya da öyle olmalıdır. Bunlara takılıp kalmak yerine gerçek amaca yürümek bilgelerin hayat tarzıdır.

'Bilge bir yüce yargıdır' diyor, İsmet Zeki Eyüboğlu. 'Onun önünde insan yaratmalarının en güzeli, en değerlisi olan düşünceler yargılanır. Düşüncelerinin yargılanmasından korkan, kaçınan kimsenin işi yoktur felsefe (philosophos-bilgi seven) konağında. Orası kaçak konuklar barınağı, korkak yolcular sığınağı değildir.'

İnsanoğlunun en önemli yetilerinin başında şüphesiz düşünme yeteneği gelmektedir. Ama çoğumuz hem kendi, hem de başkalarının düşüncelerinden korkarız. Oysa bilge başta kendi düşünceleri olmak üzere, düşünceyi her an hesaba çeken ve bu hesap sonucu kendisi ve insanlık için en güzelini üretmeyi amaçlayan insandır. Bu nedenle bilgelerin hayatları laboratuvar gibidir. Sezgileri, söyledikleri ve yaşadıklarıyla...

'Bilge kişi daima saygılı, şerefli, Yaradan'a inanan ve kainatın mucizelerine şükredendir' diyor, bir Çin atasözü.

Bilgeler her zaman bildikleri her şeyin mevcut bir bilgiyi keşif olduğunu kabul etmiş ve bilginin gerçek sahibine yürümeyi hayatlarının gayesi saymışlardır. Çünkü ne kadar yaklaşırlarsa o kadar fazla bileceklerini kavramışlardır.

Bilge ve bilgelik hakkında yapılan çalışmalar çok fazladır. Bu alanda yazılmış bazı eserlerin isimlerini bölüm sonunda bulacaksınız.

Bilgece Bir Hayatın Bazı Özellikleri

*Beşeriyet ne kadar uğraşırsa uğraşsın, sevip sevilmedikçe;
ıstırap ve felaketten kurtulamaz.
Abdülhakim Arvasi*

Bilgelerin hayat anlayışlarından bazı özellikleri şöyle sıralamak mümkündür:

- Bilge insan her soruyu önce kendisine sorar. Bilir ki içindeki bilgi okyanusu doğru eğitilmiş bir akıla her zaman yardımcı olacak ve sorularına doğru cevaplar verecektir.
- İç dünyasıyla sürekli iletişim halindedir. Dışarıya yansıyan bütün davranışları akıl süzgecinde sorguya çekilip, vicdan muhakemesinde onaylanmadan hayatına uygulanmayacaktır.
- Bilge, birisine akıl veren değil, bilgisini hayatına yansıtır örnek teşkil edendir. Söylemek yerine söyleyeceklerini önce kendisi yaparak öğrencilerine uygulamalı eğitim verecektir.

- Bilge, içindeki kızgınlık ve azgınlıkları önce iç aleminde sakinleştirir. Asla gözlerine ve bedenine yansıtmaz. Hareketleri her zaman tutarlı ve ölçülüdür.
- Bilge, her durumda sürekli mütevazıdır. Bunu yemek yemesinden ve uyumasından, ses tonundan ve beden hareketlerine, daha önemlisi çevresine verdiği mesajlardan anlarsınız.
- Bilge, hayatını kin ve nefret üzerine bina etmez. Kime, ne için, nasıl yapıldığına bakmaksızın her hareket ve olayda daima bağışlayıcıdır. Çünkü önüne bakmaktan arkasına ayıracak vakti olmaz.
- Bilge, hangi nedenle olursa olsun hayatına koyduğu ilkelerden taviz vermez. Bilir ki küçük bir gedik de olsa karanlık oradan girecektir. O ise içindeki aydınlığı tercih edecektir.
- Bilge; çevresini ve kainatı sorgulamaya başlamadan evvel kendisini sorgulayarak işe başlar. Çünkü, kendisini anlamadan kimseyi anlayamayacak, kendisinde olan bir özelliği başkasında değiştiremeyecektir.
- Bilge; her zaman halkın içinde bulunur ama asla halkla veya halktan biriyle şiddetli ve iddiasını ispata yönelik bir tartışmaya girmez. Sorulunca ve gerektiğinde yumuşak bir lisanla olayı aydınlatır.
- Bilge; kendi davranışlarını başkalarının görüş ve yargılarına göre tanzim etmez. O yaşantısını bilgiyle değiştirir ve geliştirir. Yaptığı işi ve davranışlarını mükemmelleştirme çabasını hiç yitirmez.
- Bilge; cereyan eden olayları iyilik ve kötülük ölçüsüne vurmak yerine, yaradılış hikmeti boyutunda sebep ve sonuçlara bakarak değerlendirir. Çünkü, hiçbir şey kötü, ya da insanın kötülüğüne yaratılmamıştır. Ama ca-

hil olan insan kötülüğü icat etmiş ve sonuçlarıyla ilk günden bu yana boğuşmaktadır.

- Bilge; hayatını sevgi temelleri üzerine oturtur. 'Yaratılanı hoş gördük, Yaratandan ötürü' sözünün gizemli coğrafyasının mekanlarında yaşar. Çoğu kez bilge için ölümle yaşam arasında pek fark yoktur.
- Bilge; hayatını başka hayatlara yardımcı olmak, fayda sağlamak, olumlu katkıda bulunmak düşüncesine bina eder. Bilir ki, başkalarına yardımcı olan hiç kimse kendisini güçsüz hissetmez.
- Bilgenin dünya hayatındaki en büyük arzusu bildiklerini, hayatına yansıttıklarını diğer insanlarda da görmektir. Çünkü o buradaki mutluluğu keşfetmiştir. Bir bilge asla bencil olmadığı için bu huzurun bütün insanlığa yayılması en büyük arzusu ve bir ömür uğruna uğraşacağı hedefidir.

Sonuç

Bilge ve bilgeliğe dair belki daha söylenecek çok şey var. Belki de yeni bilgiler bilgi huzmesinden yeni bilgi ve kurallara ulaşacaklar. Hangisi olursa olsun insanın bilgiye susamışlığı hep artarak devam edecek ve bilgiler bunu bir yaşam biçimi olarak benimsemekten asla bıkmayacaklar.

Diğer insanlar da bilgelerin bu çileli yoldan damıttığı bilgilerle ve onların hayatında gözlemledikleri lezzeti fark ede-

Bilgenin dünya hayatındaki en büyük arzusu bildiklerini, hayatına yansıttıklarını diğer insanlarda da görmektir. Çünkü o buradaki mutluluğu keşfetmiştir.

rek mutlaka bir gün daha yaşanılır bir dünya ve daha erdemli bir topluma ulaşacaklardır.

Bu yalnızca bir temenni değil, kuvvetli bir kanaattir. Yeter ki biz bu yoldan dönmeyelim. Yeter ki biz hem yaşadığımız hayatı anlamlı kılacak, hem de bizden sonrakilere daha yaşanılır bir dünya bırakacak arayıştan ve gayretten vazgeçmeyelim.

Öğretmenler de onların gönüllü takipçisi olarak bu gayrette olmak ve evrensel huzura katkı sağlamakla görevlidirler. Bu yönüyle öğretmen bilgelik yolunun yılmaz bir savaşçısı olmak ve ömrünü bu amaca adanmak veya tarihten günümüze en aydınlık yolu oluşturan evrensel bilgelerin sadık bir takipçisi olmak zorundadır.

Bilgelik yolunda herkesin aynı düzeyde olması, aynı mevkide yolculuk yapması elbette mümkün değil. Ancak, karınca misali varamazsam da yolunda ölürüm anlayışı ile bu mukaddes yolda yürümek öğretmenin görevleri arasındadır.

Başka şekilde kendisine de, yaşadığı çevreye de faydalı olması mümkün değildir. Bu çaba sermayesi bilgi, malzemesi insan olan öğretmeni bulunduğu zamanda ve zaman ötesinde hep mutlu edecektir.

"ÖĞRETİ" KİTAP LİSTESİ

- 1- *Bilgeliğe Yöneliş, Dr. Zülfikar Özkan, Hayat Yayınları, 2002*
- 2- *Bilgelik Bilinci, Yüksel Yazıcı, İm Yayın Tasarım, 1995*
- 3- *Bilgelerin Dilinden, İsmet Zeki Eyüboğlu, Pencere Yayınları, 2002*
- 4- *Eski Çin Bilgeliği, Dr. Davut İbrahimoğlu, Meta Basım Yayım, 2002*
- 5- *Bilgece Yaşamak, Tuncer Elmacioğlu, Hayat Yayınları, 2003*
- 6- *Konuşmalar, Konfüçyüs, M.E.B Yayınları*
- 7- *Denemeler, Montaigne, M.E.B Yayınları*
- 8- *Kur'an-ı Kerim Meali*
- 9- *Kitab-ı Mukaddes*
- 10- *İncil*
- 11- *Mesnevi (Mevlana)*

DEĞERLENDİRMELER

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

II. BÖLÜM

ÖĞRETEN – ÖĞRETMEN

'O'nun bildirdiklerinin dışında insanlar O'nun ilminden hiçbir şeyi tam olarak bilemezler.'

İnsan var olduğunda ona her şey manasızdı. Kendisine verilen akılla önce etrafını anlamlandırdı. Bildiğiyle dünya hayatını bir düzene sokmak için gayret etti.

Çoğaldıkça bir arada yaşamayı, korunmayı, mücadele etmeyi, güçlerini birleştirmeyi öğrendiler. Üzerinde yaşadıkları tabiatla ve diğer canlılarla; kimisiyle barış ve uyum içinde, kimisiyle kavga ve korunma çabasıyla bugüne kadar geldiler.

Bütün bunlar, bilgi hazinesinin akla yansıması ve aklın da düşünceye yol göstermesiyle gerçekleşti.

Sonra da; varlığının hikmetini aramaya başladı. Ancak hepsi bu arayışa katılmadı. Çok azı hayatını buna vakfetti. Bilgiden elde ettiklerini diğer insanlara sundu.

Tek istekleri insanların kısacık dünya hayatını mutluluk ve huzur içinde geçirmesi...

ÖĞRETMEN KİMDİR?

İyilerin tembelliği, kötülerin hakimiyetini hazırlar.

Mevlana

Yolcular çoktur. Yol bilenler ise pek azdır.

Muhammed Lahici

Öğretmenin temel özelliklerini şu iki sözün arasında toplamak ve özetlemek mümkündür:

Birincisi; '**bana bir harf öğretmenin kırk yıl kölesi olurum**' sözünün manasını kavramış bir toplum. Bilgiye ulaşma aracı olan öğretmeni her türlü değerın üstünde tutan, ona gerekli maddî ve manevî saygıyı gösteren bir cemiyet ve devlet. Bunu yaparken aslında kendi geleceğini ve insanlığın geleceğini emniyet altına aldığını düşünen bir millet. Düşünsenize hayatın her kademesinde öğretmene ve yetiştirdiklerine ihtiyaç duyuyorsunuz. Sanki hayat denizinde yüzerken en temel ihtiyacınız olan pusula görevi görüyor. Bu yüzden en fazla saygıyı hak eden ve itibar görmesi gereken insan.

İkincisi; '**gölge etme başka ihsan istemem**' ifadesinde kendini bulan öğretmen. Böyle bir öğretmen; elinde ilk insandan günümüze kadar en kıymetli unsuru bulundurduğunu bilen, bunun dışındaki bütün lütufların kendisi için çok anlamlı olmadığını kavrayan 'bilge' kimse. Yaptığı işi başkalarının övgüsü için yapmayan, ancak yetiştirdiği insanların yaşanılması güzel bir dünya oluşturma gayretini görmenin mutluluğunu duyan insan. Bundan daha güzel bir ödül

olur mu öğretmen için. Ancak unutmamalı ki, tarih boyunca bütün bilgelerin en büyük acısı da bunu başaramamak olmuştur.

Öğretmen bilir ki, en değerli şey 'bilgi' dir. 'Bilgi'ye sahip olan, hakikat yolculuğunda erişilmez bir ışık mevkiindedir. Kendisine sunulan her türlü iltifat ve ihsan aslında öğretmende ifadesini bulan 'bilgi' yedir.

Bu karakterde olmayan öğretmen zaaf sahibidir. Ne kendisine, ne ailesine, ne ülkesine, ne de insanlığa gerekli ve gerçek faydayı sağlayamaz. O, bu yolculuğa gönüllü çıkmış ve her türlü çileyi göze almış olmalıdır. Hedefi erdemli bir toplumun inşası için projeler yapmak (insan yetiştirmek) ve onları yaşadığı ve sorumlu olduğu topluma sunmaktır.

Başarılı olabilir mi? Ya da oldu mu?

Görevini yapmış olmanın vicdanî huzurundan daha büyük başarı var mıdır? Konfüçyüs erdemli bir kişiydi. Bütün insanlığı erdeme davet etti. Bu amaçla bir ömür tüketti. Sonuç: İnsanlık hâlâ dehşet içinde vahşetin türküsünü söylemeye devam ediyor. Bu manzara ne Konfüçyüs'ün sorumluluğudur, ne de onu küçültür.

Bu durum kilise mahkemesinde yargılanan Galileo için de aynıydı, beyaz adama karşı mücadele eden kıızılderili reis için de. Hatta insanları, insanlığa davet eden peygamberlerin de bütün mücadeleleri bundan ibaretti. Hepsi de insanları daha huzurlu ve mutlu bir ömür sürmeye davet etti, ya da hayatlarını kolaylaştıracak bir icat için ömürlerini tüketti.

Eğer evrensel kültürün bilge öğretmenleri olmasaydı, belki de insanlık bu vahşeti yaşamın bir gereği sayacak, hepimiz daha dayanılmaz acıların ortasında kalacaktık. Bunun örnekleri tarihin sayfaları arasında oldukça fazla yer tutmaktadır.

Öğretmenin vazifesi, gücü nispetinde erdemli toplum gayretine katkı sağlamaktır. İnsan yaratılmışların en seçkini, en donanımlısı, en bilinçli olanı; ama aynı zamanda en vahşi, en acımasız, en anlaşılmaz davranışların da sahibi. Onun için insan hayatında eğitim; davranışlarını doğru yönlendirmede ve diğer hemcinslerinin hakkına tecavüz etmesinin engellenmesinde birinci derecede etkilidir. Öğretmen işlevini yerine getirirken bu önceliği asla ihmal etmemelidir.

Öğretmen, olabildiğince fedakar olan insandır. Peki nasıl bir fedakarlık? Yaptığı işi maddî karşılığını düşünmeden yapan, manevî mükafatının beklentisi içinde olmayan, kısaca karşılık beklemeksizin yaptığı her şeydir. Bunun mutluluğu insanın yüreğini genişletir, hayatını güzelleştirir. Gayesi insana hizmet olan öğretmen; bu amaçla yaptığı fedakarlığın toplumsal dönüşümünü gördükçe mutlu olacaktır.

Öğretmen; hayatını insana ve insanlığa vakfetmeyi mesleğe girerken kabul eden insandır. Oysa tarih bu onurlu yolu tamamlamayı başarabilen çok az öğretmene tanıktır. Çoğunluk bu kabulünden, ya bir süre sonra dönmüş, ya da yerinde durarak yürümeye devam etmemiştir. Geri dönenler de, yerinde sayanlar da bu yolda gayret göstermiş olmakla beraber; insanlığın sık, sık dönüp baktığı, tarih aynasında yerini alamamışlardır.

Çünkü bu yol çile, ıstırap, acı ve zorluklarla doludur. Bu yolu tamamlamayı başararak, insanlığın ebedi öğretmenleri arasında yerini alan 'bilge'leri her zaman minnetle anacak ve yeri geldikçe onların kutsal mücadelelerinden bahsedeceğiz.

'İlme karşı duyduğumuz ilgi
öyle bir susuzluğa benzer
ki, içtikçe daha fazla
susarsınız.'

L. Sterne

Öğretmen mağrur değildir. Bilir ki her öğrendiği ve öğretmekle yükümlü olduğu bilgi ona ne kadar az şey bildiğini haykırmakta. Bu sebeple; L. Sterne'nin ifade ettiği gibi yaşar: 'İlme karşı duyduğumuz ilgi öyle bir susuzluğa benzer ki, içtikçe daha fazla susarsınız.' Bilir ki, Sadi'nin söylediği gibi, 'meyvelerle yüklü dal başını yere kor'. En güzel meyveleri insanlığın hizmetine sunarken kendisine bu hizmetin hazzından başka şey ayırmayacak kadar cömerttir.

Öğretmen maddî zenginliği önemsemez. Çünkü zenginliğin dünyada getirdiği itibar yalnızca yaşadığı süredir. Ölümü ile talan edilir. Hakiki zenginlik bilgidir. Hz. Ali der ki; 'İlim servetten daha kıymetlidir. Çünkü, serveti sen korursun, halbuki ilim seni korur.' Niyazi Mısri'nin sözünü hiç aklından çıkarmaz; 'Alim ilmi ile, cahil malı ile iftihar eder.'

Öğretmen, kendisi için en büyük kazancın, bildiklerini paylaştığı insanların saygısı olduğunu bilir. Bütün insanlık için iyi ve güzeli arar, yaşar ve tavsiye eder. Bundan faydalanan insanların mutluluğu kendisi için en büyük nimettir. Hz. İsa dememiş mi; 'Kim ki öğrenir, öğrendiği ile amel eder ve öğretirse, göklerde saygı ile anılır.'

Öğretmen çok şey bilen veya bildiği iddiasında olan değildir. Ama bütün bilgisini hayatına yansıtan insandır. Hayatında Socrates'in şu sözünün manasını arar: 'En faziletli insan, ruhen yükselmeye çalışan, en mutlu insan da yükseldiğini duyan insandır.'

Sonuç

Bu ve benzeri vasıfları taşıyan öğretmen; ruhen amatör bir anlayış, meslekî beceri ve fonksiyonlar bakımından oldukça profesyonel davranış içinde olmalıdır.

Bütün bu özellikler, tarihin derinliklerinden bugüne, bilgiye inananların gücünü karşımıza çıkarmakta. Bunların sayısını çoğaltmak mümkün. O bilgiler, insanın erdeme bilgece yürüyüşünün mümtaz temsilcileri idi. Bugünün öğretmeni de haleflerinden aldığı bu gücü çok iyi kullanmak ve kendilerinden sonra gelecek olanlara onurla teslim etmekle mükelleftir. Bu gücün farkında olan öğretmenin başaramayacağı hiçbir iş, aşamayacağı hiçbir zorluk yoktur. Yeter ki bilginin kendisine verdiği ve vereceği güce inansın.

Meçhul Öğretmen

Meçhul bir öğretmenin methiyesini terennüm ediyorum. Meydan muharebelerini büyük kumandan kazanır. Fakat harbi kazanan meçhul askerdir. Yeni pedagoji sistemlerini meşhur pedagoglar planlar. Fakat genci dünyaya çıkaran ve ona yol gösteren meçhul öğretmendir. Onu borular selamlamaz, onu zafer arabaları beklemez. Göğsünü altın madalyalar süslemez. Karanlıkların hudutlarında nöbet bekler. Çılgınlığın ve cehaletin siperlerine yapılan taarruza kumanda eder. günlük işlerinde sabırlıdır. Gençliğin düşmanı olan zararlı kuvvetleri yenmek için mücadele eder. uyuyan ruhları uyandırır. Hareketsizleri harekete geçirir. Heveslilere cesaret verir. Yerinde durmayı sükunete kavuşturur. Kendi bilgisinin hazzını gençlere tattırır. Kafasının en büyük hazinelerini çocuklarla paylaşır. Birçok ışığı tutuşturur. Mukabilinde yıllarca sonra bu ışıkları uzaktan seyreder. Onun bütün mükafatı budur.

Bilgi kitaptan öğrenilir, fakat bilgi aşkı ancak insandan insana geçer. O nefsinin hükümdarı fakat insanlığın hizmetkarıdır.

Henry Van Dyck

Meçhul Öğretmen makalesinden/ Zuhur Dergisi

Eğitim ve Halk

Oğullarım olsaydı, benim gibi büyümelerini isterdim. Babamdan Allah razı olsun, beni daha beşikte iken bir köylünün evine yollamış, orada süt emmişim; uzun süre en yoksul, en gelişigüzel bir hayat içinde kalmışım.

Çocuklarınızı kendiniz yedirmeyin; hâlâ bu işi karınıza sakın bırakmayın. Bırakın, çocuklarınız halkın ve tabiatın kanunları içinde büyüsün; aç kalmasını, güçlüğe göğüs germesini öğrensinler; hayatın çetinliği onlar için gittikçe çoğalmasın, azalsın.

Babamın beni böyle büyütmede bir başka maksadı daha vardı.; beni halka bağlamak, bizden yardım bekleyen insanların haline ortak etmek istiyordu.; gözlerimin, bana sırtını çevirenlerden değil, kollarını açanlardan yana bakmasını daha doğru buluyordu. Bu düşünce ile beni düşkün insanlara bağlamak, borçlu bırakmak istedi.

İstediği oldu: Zayıf, zavallı insanlara kolayca bağlanabiliyorum. Bunu hem şerefli bir iş sayıyorum, hem de içimden öyle geliyor.

Montaigne / Denemeler

ÖĞRETMEN VE GÜÇ

Suyu düşünmek susuzluğu gidermediği, odunu düşünmek üşüyeni ısıtmadığı gibi; sadece istemek de insanı gayesine ulaştırmaz.

Ebu Bekir Nessac

Bu çalışmanın yapılmasında en önemli sebep; ülkemizin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik durumun, medenî dünyadaki yerinin olumsuzluğunun, açıkça görüldüğü halde bundan kurtuluş için toplumsal bir hamle yapamamamızdır. Oysa ülkemizin sorumluluk sahibi bütün müesseseleri ve onların işleyişinden sorumlu siyasî ve bürokratik yöneticiler; bu çıkmazı görmekte, nutuk atmaya, problemi teşhis etmeye, vaatler yapmaya gelince 'mangalda kül bırakmamakta' ama iş tedaviye, düzeltmeye, iyileştirmeye gelince akla hayale sığmayan mazeretlere sığınmaktadır.

Bu anlayışın halk huzurunda karşılığı 'kendisini enayi yerine koymak' şeklindedir. Onun için devlet-halk kaynaşması bir türlü gerçekleşmemektedir. Bürokrasi belki konumunu ve ağırlığını kaybetmemek adına toplumsal değişim ve dönüşüme direnmekte, ama bu toplumsal dönüşümü vaat ederek halkın önüne gelen demokratik yöneticilerimiz yetkiyi aldıktan sonra bunu gerçekleştirememektedir. Belki de bu yüzden ülkemizde bir türlü siyasî istikrar sağlanarak gerekli atılım ve hamleler gerçekleştirilememiştir.

Bunun çözümü; ya söylediklerini gerçekleştirmeleri –çünkü halktan söylediklerini yapmak için yetki alıyorlar-, ya da neden gerçekleştiremediklerini, değişimin önündeki direniş ve tabuları, hiçbir endişeye mahal bırakmayacak ve halkın anlayacağı şekilde açıklamalarıdır. O zaman halk medenî dünyada yerini almak için kendi yolunu bulacaktır.

Her fırsatta karşımıza çıkıp, övgü mü kabahat mı bilinmez bir tavırla söylenen sözler var. 'Dünyanın en genç ve dinamik nüfusuna sahibiz. Gelecek yüzyıl bizim. Çok çalışmalıyız. Ülkemiz ateş çemberinin içinde, uyanık olmalıyız.' Buna benzer

birçok cümle hem de ekabir ağızlardan çıkarak tarihe mal olmuştur. Ama hâlâ ülke dinamizmini tetikleyecek ve millî enerjimizi harekete geçirecek ülkemizi geleceğe koşturan bir hamle başlatılamamıştır.

Dünyada hiçbir gelişmiş devlet yok ki eğitime dayanmayan bir kalkınma hamlesini başarıya ulaştırsın. İster ekonomik, ister sosyal, ister kültürel ve isterse başka bir alanda olsun eğitimi, toplumsal işleyişin temeli saymayan bir anlayış huzurlu ve refah düzeyi yüksek bir cemiyet oluşturamamıştır. Eğitim bütün unsurlarıyla devlet ve toplum huzurunda gerekli itibarı kazanmadığı sürece ciddiyetle ele alınmaz. Alınmazsa neler olur? İşte ülkemizin içinde bulunduğu durum buna açık bir örnek.

Öğretmen asıl anlamıyla bilgiyle öğrenen kitle arasında bir köprü vazifesi görür. İçinde bulunduğu ve sorumlu olduğu toplumda bireylerin mutluluğu, ülkenin gelişmesi gibi görevleri yerine getirirken, önemli yerlere sağlam taşları yerleştirmeye çalışır. Amacı sağlam temeller üzerine oturmuş bir toplum inşa etmektir. Bu yönüyle mukaddes bir görevi vardır. Bunu bilen öğretmenler her türlü kaygıdan ve talepten uzak yalnızca işleriyle ilgilenirler. Tarih, bilgiyi bu idealizmle taşıyan bilge öğretmenlerle doludur. Onların güçleri bugün bile hâlâ büyük bir ışık huzmesi gibi karşımızda durmakta, karanlıkları aydınlatmaktadır. Bu güç çok büyük bir güçtür.

Ülkemizin uygarlık düzeyine erişmesini isteyenler, mevcut sistemin ve her şeyin temeli olarak eğitimi, eğitimin temeli olarak da öğretmeni mutlaka görmeli hak ettiği itibara kavuşturmalıdır.

Günümüzde öğretmeni de; yukarıdaki gerçekten soyutla-
mamakla beraber, daha çok devletle halk arasında bir köprü
durumunda görmekteyiz. Dünyanın her yerinde eğitim ve
öğretim işi öğretmenlere ihale edilir. Onlar da bu işi kendi-
lerine verilen imkan ve önem nispetinde yürütür. Halkın ö-
nündeki ışık durumunda olan öğretmen çeşitli konularda
bahsettiğimiz ve belki sizlerin de ekleyeceği birçok özelliği
bünyesinde barındırırsa bu yönüyle de büyük bir güç olma-
ya devam eder. Ülkemizin uygarlık düzeyine erişmesini is-
teyenler, mevcut sistemin ve her şeyin temeli olarak eğiti-
mi, eğitimin temeli olarak da öğretmeni mutlaka görmeli
hak ettiği itibara kavuşturmalıdır.

Aksi Durumda Neler Olur?

*Bir ülkenin geleceği, o ülke insanların göreceği eğitime
bağlıdır.
Einstein*

Toplum iyi eğitim alamaz. İyi eğitim alamayan toplum-
larda huzur ve güven tehlikeye girer. Böyle bir toplumda
öğretmen gücünü dikkatsiz ve tehlikeli biçimde kullanabi-
lir. Devletin otoritesi sarsılır. Bu çalkantı halka da, öğret-
mene de, devlete de zarar verir. İyi yetiştirilmeyen ve eğitil-
meyen insanların kontrolü oldukça zordur. Çünkü, ortak
değerler ve toplumsal bilinç kaybolur. Anarşinin, terörün,
hırsızlığın, yolsuzluğun ve benzeri ahlakî çözülmelerin ko-
lay olduğu ortamlar çoğalır. Böyle bir arenada ülkemiz üze-
rinde emelleri olan ve fırsat kollayanlar içerde kendi amaç-
larına yardımcı olacak malzemeyi çok rahat temin eder.

Böyle bir manzaranın ortaya çıkmaması öğretmenin gücünü en doğru şekilde kullanmasına ve mevcut sistemin öğretmenin gücünün bilincinde olduğunu bilmesine, gerekli itibarı göstermesine bağlıdır.

Bunun farkında olan toplumlar eğitime de öğretmene de gerekli önemi vermekteler. İnsanlarının, yaşadıkları zaman içinde huzurunu ve refahını temin etmenin yanı sıra, geleceğe güvenle bakmalarını da sağlamaktalar. Aksini yapanlar suni tedbirlerle yalnızca günü kurtarmak için uğraşmaktadır. Kurtarılan gün, çoğu kere yarınları karartacak sonuçlar doğurmakta ve insanları gelecek hakkında karamsarlığa itmektedir.

Eğitimin bir amacı da toplumu her türlü zararlı faaliyete karşı sürekli dezenfekte etmektir. Bu yapılmazsa sosyal hayatın işleyişini ve sosyal barışı bozacak zararlı birçok unsur toplum üzerinde karanlık ağlar örecektir. Doğru kişi tarafından, doğru biçimde bilgilendirilmeyen ve eğitilmeyen toplumlarda bu boşluğu çoğu zaman başkaları doldurur. Onların da her zaman niyetlerini önceden bilmeniz, hangi amaçlara hizmet ettiğini anlayabilmeniz ancak sonuçlarını toplumda görmeye başladıktan sonra mümkün olur. Ya da doğru kaynaktan doğru bilgiye ulaşamayan toplumlarda bilgi boşluğunu fısıltı kaynakları ve komplo teorileri doldurur. Sonuçlarını önceden kestirmek asla mümkün olmaz.

Eğitme ve öğretmene gereken önemin verilmediği yerlerde düşüncelerini gizleyen kapalı topluluklar oluşur. Fikirlerini paylaşmayan insanların birbirlerine güveni olmaz. Güvensiz kalabalıklarda

Öğretmen; sesli düşünen,
aklı paylaşmayı bilen,
düşünce ve fikirleri kavgadan
uzlaşmaya çevirebilen
insandır.

ortak akli işletmeniz mümkün değildir. Çünkü herkes karşısındakine şüpheyile bakar ve hedefe kilitlenmek yerine arkasını kollamakla zaman geçirir. Bu güvensizlik fertlerden kurumlara doğru yükselir. Korkunç sonuçlar doğurur.

İyi yetişmiş, doğru bir öğretmen bütün bu olumsuzlukların tek yok edicisidir. İster erdem boyutunda bilgiyle öğrenen arasında, ister toplumsal huzur ve refah boyutunda devletle öğrenen arasında köprü olsun, insanları evrensel değerlere davet görevini ihmal etmeyecektir.

Öğretmen; sesli düşünen, akli paylaşmayı bilen, düşünce ve fikirleri kavgadan uzlaşmaya çevirebilen insandır. Bir toplumda bütün bu olumsuzlukları tek çözüm üreticisi eğitimin önemini kavramış gücünün bilincinde olan öğretmendir. Tabii kendisine yeterli imkan ve değer verilirse. Açık ve yüksek sesle düşünen, fikir ve düşüncelerini paylaşan, ortak akli işleten ve birbirlerine güvenen insanlardan oluşan bir toplumun mimarları yalnızca öğretmenler olabilir.

Ülkemiz insanını içinde bulunduğu sıkıntılardan ancak ciddi bir eğitim hamlesi çıkarabilir. Bunun da ilk sorumlusu, öğretmendir. Kendisine emanet edilen ülke geleceğidir. Öğretmenin bu bilinçle hareket etmesini bekleyenler, kendileri de onun bu gücünü görmeli ona göre kıymet vermeli. Yoksa kararan gelecek hepimizin geleceği olacaktır.

Peki ülkemizde iyi ve güzel şeyler olmuyor mu? Elbette oluyor ve gayret var. Sorun, neden toplumumuzun istediğimiz hız ve nitelikte düzelmediğinde. İşte burada karşımıza bütün gücüyle öğretmen çıkmakta. Toplumun makinisti durumunda olan öğretmen bilgi ve becerisini kullanmazsa, gücünün farkında olmazsa, yani iyi bir makinist olamazsa, treniniz ne kadar süslü ve güzel olursa olsun, bir başka tren ya arkanızdan, ya da karşınızdan gelip size çarpacaktır.

Bir profesör, sosyoloji sınıfındaki öğrencilerini Baltimore şehrinin kenar mahallelerine göndermiş ve o bölgede yaşayan 200 erkek çocuğunun durumlarını araştırmalarını ve her bir çocuğun geleceği hakkında bir değerlendirme yapmalarını istemişti.

Öğrenciler hemen hepsi bu çocukların gelecekte hiçbir şanslarının olmadığını dile getirmişlerdi.

Bundan tam yirmi beş yıl sonra bir başka sosyoloji profesörü, araştırmaları esnasında bu çalışmayı buldu ve öğrencilerinden bu projeyi sürdürmelerini ve aynı çocuklara ne olduğunu araştırmalarını istedi.

Öğrenciler, o bölgeden taşınan ya da ölen 20 çocuk dışındaki 180 çocuktan 176'sinin olağanüstü bir başarı gösterip, avukat, doktor ya da işadamları olduklarını ortaya çıkardılar.

Profesör çok etkilenmişti ve bu konuyu izlemeye karar verdi. Birer yetişkin olan o çocukların hepsi o bölgede yaşadıkları için, her biriyle buluşma şansı oldu.

"O koşullarda nasıl bu kadar başarılı oldunuz?" sorusuna verdikleri cevap hep aynıydı: "Mahalle okulunda bir öğretmenimiz vardı. Onun sayesinde."

Profesör, bu öğretmeni çok merak etmişti. Hâlâ hayatta olduğunu öğrendiği yaşlı öğretmenin izini bulması zor olmadı. Kendisini ziyaret etmek için evine kadar gitti. Karşısında yılların yüzüne eklediği kırışıklıklara rağmen hâlâ dinç duran bir yaşlı kadın buldu. Merakla yaşlı kadına bu çocukları kenar mahallelerden kurtarıp, başarılı birer yetişkin olmalarını sağlamak için kullandığı sihirli formülün ne olduğunu sordu.

Yaşlı öğretmenin gözleri parladı ve dudaklarının kenarında bir gülümseme belirdi:

"Çok basit" dedi, "ben o çocukları çok sevdim."

Yusuf Özkan Özburun, İnsan Sıcağı Öyküleri, Hayat Yayınları

ÖĞRETMENİN ÖZELLİKLERİ

*Bilmeyen ve bilmediğini bilen çocuktur, ona öğretin.
Bilen ve bildiğini bilmeyen uykudadır, onu uyandırın.
Bilmeyen ve bilmediğini bilmeyen aptaldır, ondan
sakının. Bilen ve bildiğini bilen liderdir, onu izleyin.
Konfüçyüs*

Öğretmen, bir toplumda aileden sonra gelen ve toplumun geleceği olan çocuk ve gençlerin yetişmesinde en önemli görevi üstlenen kişidir. Eğer her aile bireyinin de toplumda yerini alırken bir öğretmenin rahle-i tedrisinden geçtiğini kabul edersek, eğitim ve öğretimin temeline öğretmeni yerleştirmemiz daha doğru olur.

Bir toplumun inşasında, gelişiminde, değişiminde, yaşadığı çağı kavramada, anlamada ve hayatına yansıtmada şüphesiz en önemli kavram eğitimidir. Eğitim; daha evvel, zaman zaman tarihî örneklerini vererek ifade ettiğimiz gibi, bu işi bir hayat felsefesi, bir düşünce biçimi olarak benimsemiş kişilerce, doğru olarak verilirse amacına ulaşır. Şüphesiz o öğretmen de; yaptığı işin sonuçları ölçüsünde, yaşadığı toplum veya insanlık tarafından hak ettiği yere çıkarılacaktır. Çünkü; bu amaçlara uygun yetişen/yetiştirilen öğretmen; toplumun itici gücü, motoru, dinamizmi olur. Bundan dolayı bir sosyal yapının, hatta tüm insanlığın en güçlü mesleği öğretmenlik, en güçlü bireyi de öğretmendir.

Doğru yetişmez ve doğru amaçlarla donatılmazsa topluma en fazla zararı dokunacak kişi de odur. Tıpkı hammaddeyi uyuşturucu olan ve insanları tedavi etmek amacıyla yapılan ilaçlar gibi... Nasıl ilaçları amacına uygun kullandığımızda dertlerimizin şifası olurken; fazla aldığımızda, ya da

başka amaç ve niyetlerle kullandığımızda bize hayatı zehir eder? İnsanın doğru eğitiminden sorumlu öğretmen de, toplumsal huzurun ve mutluluğun reçetesini yazan doktordan farklı değildir.

Anadolu'da bir gelenek vardır. Kuzular belli bir süreyi doldurunca sürüden ayrılırlar. Ayrıca otlatılırlar ki annelerine muhtaç olmadan ayakta kalabilsinler. Biz de çocuklarımızı belli bir yaşa gelince ailesinden alıp okullara göndeririz. Küçük yaşta dünyalarını da, rüyalarını da öğretmenin ellerine teslim ederiz. Hatta bu öyle bir teslimiyet ki; yine Anadolu ağzıyla 'eti senin, kemiği benim' diyerek...

Öğretmen, elindeki bu malzemeye; aile olarak ne kadar 'şekli müdahalede' bulunursanız bulunun, dilediği gibi yoğuracak, şekillendirecek ve oluşturduğu ürünü topluma sunacaktır.

Öğretmenin kimliği ve bilgi düzeyi ile doğru kişi olup olmadığı burada karşımıza çıkar. Hiç kötü ustanın elinden iyi iş çıktığı görülmüş müdür? Oysa her vakit kötü ürünün de alıcısı bulunur. Aldığı ürünün zararını daha sonra kullanırken görür. Ama artık iş işten geçmiştir. Çoğu zaman bu zarar sadece kendisine dokunmaz. Ailesi, komşuları, çevresi ve ülkesi de bundan nasibini alır.

Öğretmen, yetiştirmekle görevli olduğu çocuk ve gençleri iyi ve doğru yetiştirmeden topluma sunarsa, o vakit sadece o kişilere değil sorumluluk taşıdığı toplumun geleceğine de büyük zararlar verir. İyi ve doğru yetiştirmek için de, 'iyi' olmak zorunluluğu vardır.

İyilik ve doğruluk evrensel iki insanlık değeri olmakla beraber; millî kültürümüzle de iç içedir. Bu değerler belki de insanlık tarihinde en çok, geçmiş bin yıllara uzanan bizim

tarihimizde anlam kazanmaktadır. Bunlara yeri geldikçe değineceğiz.

Öğretmen; her şey değil, her şeye açılan kapı olmalı. Öğrencilere sürekli kapıyı açan anahtarı sunmalı. Çünkü insanın önündeki kapı hayat, anahtarda bilgidir. Kapıyı açmayı öğretmeli. Açılan kapıdan karşısına çıkacaklara karşı çocukları; bilgi ile donatırken, beden ve ruh yapısıyla hayat yolculuğuna hazır hale getirmeli. Bunu yaparken ön yargılardan uzak evrensel değerlerin mihengini kullanmalıdır.

Eğer kendi değerlerini sunarsa yanılır ve başarıya ulaşamaz. Çünkü dünyadaki tüm insanların doğruları ortak olsa bile bakış açıları farklıdır. Bu da fitrat gereğidir.

Peki ortak doğrudan farklı sonuç nasıl çıkar? Örneğin; bir öğretmen çocuğa elmayı temiz yemeyi ve bunun gerekçelerini açıklayabilir. Çünkü bu müşterek doğrudur. Ama; mutlaka soyması gerektiğini, veya keserek ve dilimleyerek yemesi gerektiğini, yada sıkıp suyunun içmesi gerektiğini anlatırken ya bütün seçenekleri sunmalı yada hiç girmemelidir. Çünkü bu noktada çocuk özgür olmalı seçenek hakkını kullanmalıdır.

Bir çocuğa sevgiyi evrensel bir değer olarak sunabilirsiniz. Bu kabul görür. Ama nasıl seveceğini sadece kendi bakış açınıza göre açıklayabilirsiniz. Sonrada diğer seçenekleri sunarsınız. Çocuk ya sizin sunumlarınızı kabul eder yada yaratıcı düşüncesini devreye sokarak çok farklı bir sevgi geliştirebilir.

Bu yüzden öğretmen temel değerlerde ittifak halinde olmalı, ayrıntılarda çocukları özgür kılmalıdır. Görecektir ki sınıfında kendinin bile hayretler içinde kaldığı bir hayal ve umut denizi oluşacak o güne kadar duymadığı yeni ufuklar keşfedecektir.

Buna sınıfta beyin fırtınası diyebilirsiniz.

Öğretmen; bilgiyi almalarını değil onlar için bir ihtiyaç olduğunu kavratmalı. Bilgili insanların, bilgi sermayesini doğru kullanarak elde ettikleri başarıları örnekleriyle anlatmalıdır. Yanlışları sunarken çok dikkatli olmalı, öğrencilerde ve kendinde var olabilecek zaafları anlatırken dikkatli bir psikolog gibi davranmalıdır.

Bir insana "sen neden ders çalışmıyorsun?" cümlesi, arkasından "böyle devam edersen senden hiçbir şey olmaz" kanaati ve "tembel herif" hükmü; o çocuğu asla başarıya götürmez.

Onun yerine ders çalışmanın faydalarını, çalışanların bütün imkansızlıklara rağmen başarıları ve her emeğin mutlak bir karşılığının olduğunu anlatmak en azından çocuğun beynindeki şarteli açmak manasına gelir.

Öğretmen öğrenciye bilgi almaları ve depolamaları gereğini anlatmak yerine, bilgiye hayatın her evresinde mutlaka ihtiyaç duyacaklarının kavratırsa çocuk zaten bilgiye ulaşma yollarını bulacaktır.

Öğretmenin görevi de bu olmalıdır.

'Efendiler; yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekları tahsilin hududu ne olursa olsun, en evvel ve her şeyden evvel, Türkiye'nin istiklaline, kendi benliğine, milli geleneklerine düşman bütün unsurlarla mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir.'

'Dünyanın her tarafında öğretmenler, insan topluluğunun en fedakar ve muhterem unsurlarıdır.'

'Bir millet esas değerini eğitimle kazanır.'
Mustafa Kemal Atatürk

Doğru Kişi Olarak Öğretmen

Yaşadığımız ülkenin içinde bulunduğu durumu çok iyi tahlil etmeli:

Bugün ve yakın tarihimizde yaşadığımız coğrafyada meydana gelen olaylar dünyanın herhangi bir yerinde cereyan etmiş midir? Dünyanın en kadim kültürünü bağrında taşıyan; yeryüzünde var olan medeniyetlerin geçmişe dönük bir parçasının mutlaka bu topraklarda doğduğu, bölge coğrafyasının önemi nedir? Dünyada ki diğer milletler bölgeyle niçin bu kadar yakından ilgilenmekte, siyasî, kültürel, ekonomik dikkatlerini bölge üzerinde yoğunlaştırmaktadırlar? Bu sorular oldukça çoğaltılabilir. Öğretmen içinden çıktığı, maddî ve manevî sorumluluğunu taşıdığı ülkemize karşı bu soruların doğru karşılıklarını bulmak, bilmek ve bilgilerini yetiştirmekle yükümlü olduğu insanlara anlatmakla görevlidir.

Bir çocuk veya genç, niçin iyi bir matematikçi, fizikçi, doktor, yönetici vs. olması gerektiğine bu bilgiler ışığında yürürse başarı daha kolay gelecektir. Ayrıca ülkesine ve milletine hizmet bilinci yüksek olacaktır.

Akıllı olmak bir şey değil, mühim olan akı yerinde kullanmaktır.

Descartes

Yaşadığımız dünyayı ve gidişatını anlama gayreti içinde olmalı:

Bugün ülkemiz insanının en şikayet ettiğimiz yanı, okuma alışkanlığının olmaması, dolayısıyla bilgiye ve düşünceye dayalı fikir yerine, çoğu defa duyuma ve yoruma dayalı

fikirlerle sahip olmasıdır. Korkarım buna öğretmenlerimiz de dahildir. Halbuki, bu ülkede her meslek ve her görev mensubundan daha çok öğretmenlerimizin bundan kaçınmaları ve anlatmadan önce anlama sürecini tamamlamaları gerekmektedir.

Biz, 'ilim nerede olursa olsun almamız gereken yitik malımız' kabul eden bir düşünceye sahibiz. Bu düşünce, evrensel bilginin gücünü ve bilginin insanlığın ortak değeri olduğunu kabul ettiğimiz sonucunu da doğurur. Öğretmen kaynağı ne olursa olsun, mutlaka her türlü bilgiye ulaşmalı, kendi öz değerleri süzgecinden geçirmeli; daha da önemlisi ülkemiz için tehlikeli olup olmadığını test etmeli ve topluma sunmalıdır.

Bu anlayışla yetişen çocuk, ülkemizin jeopolitiğini göz önüne alarak niçin daha dikkatli olması gerektiğini, neden güçlü olmamızın gerekliliğini sorgulayacaktır.

*Eğitim görmüş halkı bir yönde sevk etmek kolay,
sürüklemek güçtür. İdare etmek kolay, köleleştirmek
imkansızdır.
Lord Brougham*

Ön kabulleri olan değil, sorgulayan bir anlayışı temsil etmeli:

Öğretmen kelimesinin hazmedemeyeceği, içine almaya-
cağı kavramlardan birisi kanaatimce, statik, durağan, sabit
fikirli insan tiplemesidir. Öğretmen, öncelikle sürekli öğ-
renme çabasında olan insansa, asla sabit kalıplar içine dura-
maz. Her an kendini yeniler ve bilgisini öğrencileriyle pay-
laşır. Çünkü öğretmen bilginin durağan ve sınırlı bir kav-
ram olmadığını bilir.

Bir öğretmenin evrensel insanlık değerleri ve tarihî bir miras olan millî kültür değerleri dışında hiçbir ön kabulü olmamalıdır. Tarihten bugüne bütün bilgelerin yaptığı gibi bilginin aydınlattığı yolda yürüyüşünü sürdürmek, öğrencilerine de bunu öğütlemek, birinci sorumluluğu olmalıdır.

Böylece; 'hayatta ilimden başka mürşit' tanımayan öğrenci, fikirlerini yalnızca doğru bilgiyle temellendirecek ve asla yolunu şaşırmayacaktır.

Bilgi insanı şüpheden, iyilik acı çekmekten, kararlı olmak korkudan kurtarır.

Konfüçyüs

Bir ideolojinin yanında ve karşısında olmamak zorundadır:

Tarih boyunca insanlığın iyiyi ve güzeli bulma mücadelesi sürekli yeni yeni fikir akımları doğurmuş ve doğurmaya devam edecektir. Bu sebeple öğretmen bir ideoloji mensubu olmaktan çok daha fazla kendisini bir ideolog olarak görme noktasında olmalıdır. Zira bir ideolojiye mensubiyet evrensel öğretmenlik değerleriyle bağdaşmaz. Onu yaşadığı toplumda kör ve sağır durumuna düşürür.

'Millî değerlerle çatışan bütün ideolojilerin, milletin tokadını yiyeceğini' bilen öğretmen; kaynağını millî tarihinin kendisine sunduğu mirastan almayan hiçbir düşüncüyü kıymetlendirmemelidir. Bilgi olarak sunduğu fikirlerin taraftarı ve karşıtı olmaktan çok insanlıkla ilişkilerini tanımlamalı ve insanlık üzerindeki etkilerini tarafsız olarak öğrenciye vermeli, eksiklerini de samimiyetle ifade etmekten çekinmemelidir. Çünkü, ilmin ve düşüncenin daima inkişafına inanır. İnsanın her zaman söyleyecek yeni bir sözü olduğunu bilir. Mevcut statik fi-

kir ve düşünce kalıplarını sürekli sorgular. Her türlü fikir ve düşünceye açık bir kapı bırakır ve yalnızca önyargıya yüzünü kapatır.

Bu durum kendisini dinleyenleri sunulan fikirlere taraf-tar veya düşman yapmaktan ziyade, onlara eleştirel bakma ve yeni fikirler geliştirme, kendi bakış açılarını oluşturma sürecine götürecektir. Böylece toplum tarihe mal olmuş düşünce akımlarının sığ tartışma ve kamplaşma alanı olmaktan kurtulacak yeni bakış açıları kazanacaktır.

Artık vatan imar istiyor, zenginlik ve refah istiyor. İlim, marifet, yüksek medeniyet, hür fikir ve zihniyet istiyor.

Mustafa Kemal Atatürk

İçinde yaşadığı toplumun değerlerini çok iyi bilmelidir:

Toplumların tarihî miras olarak taşıdıkları ve taşımakla onur duydukları değerler vardır. Öğretmen bulunduğu çevrenin aydını olarak halkla ve değerleriyle restleşmeden onları yaşadıkları çağa taşımanın sihirli formülünü bulmak zorundadır.

Köyde, kasabada, şehirde toplumun birebir ilişkisi içinde olduğu en aydın önder, şüphesiz öğretmendir. Ancak, halk kendi değerlerini paylaşmadığını hissettiği hiç kimseye güvenmez, ilişkisini bir zorunluluk düzeyinde sürdürür. Bu çocuğunu

Bir öğretmenin evrensel insanlık değerleri ve tarihî bir miras olan millî kültür değerleri dışında hiçbir ön kabulü olmamalıdır.

teslim ettiği öğretmen bile olsa... Öyleyse öğretmen, halkla iç içe olmalı, onlara kendilerinin bir parçası olduğunu hissettirmeli, sadece öğrencilerin değil velilerin de aydınlatılması işini üstlenmelidir. Bunu yaparken alabildiğince mütevazı, yardımsever, gönül adamı hüviyetinde olmalıdır... Ve bütün bunları rol icabı değil, bir yaşam biçimi olarak sergilemeli, sürdürmelidir. Yoksa, 'yalancının mumu yatsıya kadar yanar.' Çünkü öğretmen görevini bir rolü oynar gibi değil, hayatının gerçek görüntüsü içinde sunmalıdır.

Böyle bir diyalog; öğrencinin, veli-öğretmen işbirliği içinde daha mükemmel yetiştirilmesini sağlar. Eğitim sürecindeki gencin hayatında boşluk bırakmayacak olan bu anlayış, onu her türlü zarardan da azami derecede koruyacaktır.

Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça, daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır.
Mustafa Kemal Atatürk

Söyledikleriyle yaşadığı hayat tam bir uyum içinde olmalıdır:

Yaşadığımız zamanın bilgi çağı olduğunda hemen herkes ittifak etmekte, bilgi erişilmesi kolay olmayan bir hazine, büyük emek istemekte, ve bilgi ulaştıkça insanı şaşkına çeviren bilinmezlerin çokluğunu gözler önüne sermekte, başını öne eğmekte. İnsan, bilginin büyüğü dünyasına yaptığı yolculukta ne kadar cahil olduğunun şaşkınlığını yaşayan olmalı ve öğrendiği her bilgiyi hayatına yansıtmalı.

Böylece çevresinde daha fazla itibar görecektir ve bilge bir kimlik kazanacaktır. Söyledikleri çevresi tarafından dikkate alınacak ve örnek bir şahsiyet unvanı kazanacaktır. Bir toplumda her zaman en güvenilir kişi 'özü sözü bir olan' insan-

dır. Öğretmen de topluma önderlik iddiasında olması gereken kişi olduğuna göre sözleri ve davranışları uyum içinde olmalıdır.

Bir öğretmen öğrencilerine kötü alışkanlıklardan uzak durmayı öğretirken, öğütlediği davranışları hayatında sergilememeli, böylece örnek teşkil etmelidir.

Bir öğretmen öğrencilerine kötü alışkanlıklardan uzak durmayı öğretirken, öğütlediği davranışları hayatında sergilememeli, böylece örnek teşkil etmelidir.

Allah Teala, İsa'ya (a.s.): 'Ey Meryem oğlu, önce kendine vaaz et, kendin söylediğini yapıyorsan ondan sonra insanlara vaaz edersin, yoksa benden utan.' buyurmuştur.
Hadis-i Şerif

Öğretmen yaşadığı toplumun yöneticisi değil lideri olmalıdır:

Günümüz insanı vaaz dinlemekten hoşlanan bir sürü değil. Daha çok, söylediklerini ne kadar ve nasıl yaşadığına bakmakta. Toplumun önünde yer alan 'model' kimliklerin kendilerine neyi, nasıl yapacağını söylemelerinin yerine; bunu böyle yapalım diyerek önde yer almalarını beklemekte. Modern literatürde liderlik de böyle tanımlanmıyor mu?

Çoğunlukla öğretmenlerimiz çocuklara neler yapmaları gerektiğini söylerler. 'Şunu şöyle yapın, yapmazsanız şöyle olur, vatan sizden şunları bekliyor.' cümleleri etkili olmamakta. Aksine çocukta gizli bir alaycılık ve 'yapmazsam ne olur, bir göreyim' merakını uyandırmaktadır.

Öğretmen; bilgi birikimiyle
yüklendiği misyonun yanı sıra;
yaşantısı, kılık kıyafeti,
davranışları ile zamanının
medeni görüntüsünü
sergileyen örnek insandır.

Bunun yerine çocuklara
'arkadaşlar ben böyle yapı-
yorum, hadi bu akşam bu-
nu böyle yapalım, bakalım
nasıl bir sonuç alacağız...'
şeklinde yaklaşırsak inanıyo-
rum ki daha başarılı olaca-
ğız. İnsan beyninin 'olumlu
mesaja' verdiği cevap, ço-

ğunlukla olumlu olmuştur.

Günümüz öğretmenin en önemli vasıflarından biri de konuşmak değil daha çok konuşturmak ve öğrencilerine fikirlerinin değerli olduğu hissini verebilmektir. Onlara kendi düşüncelerini ve bilgilerini yüklemekten çok, onların düşüncelerini ve sorgulamalarını değerlendirme ve doğruya yönlendirmeyi amaçlamalıdır.

Öğrencilerine sürekli okumanın faydalarını anlatan bir öğretmenin inandırıcılığı, asla boş zamanlarında elindeki kitabı okuyan ve fırsat buldukça okuduklarını çocuklarla paylaşan öğretmenle aynı olmaz.

Birisi belki, susturan yöneten olur, ama diğeri susturup yönetmenin dışında, aynı zamanda peşinden sürükleyen bir lider konumundadır.

*Talebelerine öğrenme arzusu aşılamayan bir öğretmen,
soğuk demiri döven demirci gibidir.*

Horace Mann

Öğretmen beden dilini çok iyi kullanmalıdır:

Bazen insanların söylediklerinden çok tavır ve davranışları akılda kalır. Öğretmen bir şeyi öğretirken bilgisinin yanı sıra, ses tonunu, el hareketlerini, yüz mimiklerini çok dikkatli kullanmalıdır. Bu tavır, anlatılan bilginin insan hafızasında resimleşmesini ve daha kalıcı olmasını sağlar.

Beden dili evrenseldir ve insanlığın ortak dilidir. Birbirinin dilini anlamayan iki insan, karşılıklı gülümsediklerinde sevgiyi paylaştıklarının bilincindedir. Üzüntü içindeki bir insanın yüz ifadesi, bakışlarındaki mana, dünyanın bütün insanlarında aynıdır. Anlamak için söze gerek kalmaz.

Öğretmen; bu sözsüz iletişimi, ya da konuşma biçimini çok iyi bilmeli ve kullanmalıdır.

Bir öğretmen giydiği elbisenin temiz ve düzgün olmasına dikkat eder, fizikî görünümüne önem verir, ayakkabısının boyasına kadar dış görüntüsünü gözden geçirirse... sınıfa girmeden önce sakın, gülümseyen bir yüz ve olabildiğince rahat bir ses tonuyla donanıp öğrencilerinin karşısına çıkarsa, onu her ders aynı ilgiyle bekleyen öğrencileri karşısında bulacaktır. Kendisine sorulan soruları dikkatle dinleyip, ayırım yapmaksızın güler yüzle cevaplarsa, o gün belki doğru soruyu bulamayan çocuk yarın çok önemli bir soruyu sorma cesaretini kazanacaktır.

Beden dilini iyi kullanan insan özel hayatında da, çevresiyle ilişkilerinde de inandırıcı olacak, faydalanılan bir konumda bulunacaktır.

Sinirlerin gergin olduğu bir ortamda sükunetini muhafaza edebilen ve ortamı yatıştırmayı becerebilen insanın; olay bittikten sonra, olayın taraflarınca takdir edilmesi gibi...

İstediğinizi öğrenin, fakat bildiğinize göre hareket etmedikçe, ilmin size hiçbir faydası olmaz.

Hadis-i Şerif

Öğretmen vizyon ve misyon sahibi olmalıdır:

İyi yetişmiş; çağı, dünyayı ve ülkesini iyi anlamış, sorumlu olduğu toplumu yaşadığı zamana ve çağdaş medeniyet değerlerine taşımakla görevli öğretmen bunu en iyi şekilde yapmakla yükümlüdür. Bu onun sorumluluğu olmakla beraber, milletine karşı misyonudur da... Kendisine böyle bir misyon yüklenen öğretmenin gerekli donanıma sahip olduğunu her fırsatta sergilemeli, zamanının değerleriyle barışık bir vizyona sahip olmalıdır.

Öğretmen; bilgi birikimiyle yüklendiği misyonun yanı sıra; yaşı, kılık kıyafeti, davranışları ile zamanının medenî görüntüsünü sergileyen örnek insandır. Çevresiyle ilişkilerinde yapıcı ya da onarıcı vasfıyla insanlar arasında saygın bir yere sahip olur. Bu durum, bulunduğu mahalde her zaman fikirlerine müracaat edilen, söylediklerine saygı gösterilen ve toplumun uzlaştırıcı rolünü verdiği kişidir.

Eğer herkes birer fert olarak, kendi vazifesini başarır, kendi meslek ve sanatında gayret gösterirse o zaman umumî refah temin edilmiş olacaktır.

Goethe

Öğretmen iyi bir iletişimci olmalıdır:

İletişim insanın yaşadığı çevreyle anlamlı bir diyalog içinde yaşaması anlamına gelmekte. Çağımızdaki baş döndürücü gelişmeler, bu alanda bireyleri oldukça zorlamakta. İnsanın

dışında meydana gelen hızlı iletişim ağı, iç dünyasıyla iletişimden kopardı. Buna çabalayanlar ise keskin ve bazen de zararlı git-gel yaşıyor. Bu aşamada insanlarımıza öğretmenin doğru kılavuzluğu yetişmezse, ve bu kılavuzluk bilginin gücüne dayanmazsa birçok sıkıntının doğacağı şüphesizdir.

İnsanın en güzel hicreti kendi içine yaptığı yolculuk, en güzel iletişimi ise kendisiyle kurduğu iletişimdir. Buna kendisiyle barışık olma ve yaşama hali de diyebiliriz. Oysa modernizmin günümüz insanında oluşturduğu en büyük bunalım budur. Kendisini unutan insan hayatını iletişim dünyasının eline teslim etti.

Özellikle basın ve diğer medyanın sunduğu bilgilerle bilinen insanlarımız okumayı terk etti. Bunun ötesinde televizyon kültürü; insanların birlikte olma ve sohbet etme, fikir alışverişinde bulunma imkanlarını oldukça daralttı. Televizyon kültürüyle memleket ve meseleleri hakkında fikir sahibi olanlar da bu fikirleri hiçbir teste tabi tutmadan birbirlerine dayatıyor.

Böylece modern iletişim adına bir iletişimsizlik doğuyor. Öğretmen, durumu doğru tespit ederek gerek öğrencilerini, gerekse halkı bu noktada aydınlatma ve onları kırmadan, incitmeden uyarma görevindedir. Bunu yaparken iletişimin birinci önceliği olan dili çok iyi bilmeli ve kullanmalıdır. Dili ustaca kullanan ve hitabet hususunda dikkatli olan öğretmen sadece öğrenciler için değil yaşadığı çevre için de önemli bir insan olur.

Kardeşini gizli ikaz edip öğüt veren, ona gerçek nasihat etmiş ve onu yükseltmiştir. Halk arasında öğüt vermeye kalkışan, onu rûsvay ve perişan etmiştir.

İmam Şafi

Öğretmen çağın değerlerine yüzü dönük insandır:

Öğretmen millî kültüre ve geleneklere bağlılığını asla modern bilimin insanlığa açtığı kapıları kapatmak için kullanmamalıdır. Hatta uygun zaman ve zeminde elindeki bilginin ışığıyla tahrip etmeden, toplumsal zarara dönüştürmeden, insanları birbirlerine tavır alacak şekilde tepki vermeye sevk etmeden eleştirebilmeli, gücü nispetinde medeniyetin değerlerine çevirebilmelidir. Yoksa bir toplumu içinde bulunduğu durumdan evrensel insanlık değerlerine ulaştırma görevini yapmamış olur. Öğretmenin doğru rehberliğinde toplum, ilmin insanlığın ortak malı olduğunu kavrayacak ve bilimin milliyeti, dini, rengi olmayacağını görecektir. Sosyalleşmiş bir toplumun sosyal devleti de ancak böyle kurulabilir.

Öğretmenin topluma karşı bir sorumluluğu da, millî kültürün orijinal dokusunu bozmadan, çağın modern ve medenî değerlerini ona monte edebilmektir.

Yaş Dal

Eğer bir çocuk düşman bir çevrede yaşarsa kavgacılığı öğrenir.

Eğer bir çocuk korku içinde yaşarsa korkmayı öğrenir.

Eğer bir çocuk daima acıyan insanlarla beraber yaşarsa kendini zavallı hissetmeyi öğrenir.

Eğer bir çocuk kıskançlık içinde yaşarsa nefret etmeyi öğrenir.

Eğer bir çocuk ona cesaret veren bir çevrede yaşarsa kendine güvenmeyi öğrenir.

Eğer bir çocuk onu öven bir çevrede yaşarsa o da takdir etmesini öğrenir.

Eğer bir çocuk sevgi içinde yaşarsa sevmeyi öğrenir.

Eğer bir çocuk kendine değer veren bir çevrede yaşarsa bir gayesi olmasını öğrenir.

Eğer bir çocuk dürüst muamele görürse adaletin ne olduğunu öğrenir.

Eğer bir çocuk doğruluk içinde yaşarsa hakikatin ne olduğunu öğrenir.

Eğer bir çocuk daima dostluk, güler yüz ve anlayış gösteren bir çevrede yaşarsa, dünyanın, içinde yaşanacak güzel bir yer olduğunu öğrenir.

Ann Landers

Zuhur Dergisi

Hayat Bu Kadar Basit Aslında

Gülümseme

Genç kız üzgün görünen yabancıya gülümsedi. Adam kendini daha iyi hissetti.

Geçmişte bir arkadaşının yaptığı iyiliği hatırladı ve ona bir teşekkür mektubu yazdı.

Mektup arkadaşının öyle hoşuna gitti ki yemek yediği lokantada iyi bir bahşış verdi.

Bu bahşışın miktarına sevinen garson, paranın bir kısmını yolda gördüğü fakire verdi.

Fakir adam çok sevindi; çünkü iki gündür ağzına bir lokma koymamıştı. Yemeği bittikten sonra kaldığı izbe odaya gitmek üzere yola koyuldu. Yolda soğuktan titreyen bir köpek yavrusuna rastladı ve onu alıp eve götürdü. Soğuktan kurtulup başını sokacak yer bulduğu için köpekçik çok mutluydu.

Gece binada yangın çıktı. Köpek yavrusu havlamaya başladı. Bütün ev halkını uyandırana dek havladı ve böylece bütün ev halkı kurtuldu. Kurtulan çocuklardan birisi büyüdü ve cumhurbaşkanı oldu.

Bunların olmasını sağlayan ise bir kuruşa bile mal olmayan masum, sıcak ve içten bir 'gülümseme' idi.

Zaman Gazetesi; Ailem eki 22 Kasım 2003

ÖĞRETMEN VE DAVRANIŞ

Başarıyı hedef alın; mükemmel olmayı değil. Yanlış yapma hakkınızdan vazgeçmeyin; vazgeçerseniz yeni şeyler öğrenme ve gelişme imkanını kaybedersiniz. Unutmayın; mükemmeliyetçiliğin arkasında korku yatar. İnsan olduğunuzu hatırlayarak korkularınızı göğüsleyin. Daha mutlu ve daha etkili bir insan olursunuz.

David M. Burns

Einstein diyor ki; 'Önyargıyı yıkmak, atomu parçalamaktan daha zordur.'

İnsanlar bir adım attıklarında ya da bir iş yaptıklarında, çoğunlukla sonucu hakkında önyargılara veya peşin hükümlere sahiptir. Birisine iyilik yaptığında ondan iyilik göreceğine, görmesi gerektiğine inanır. Küfür ettiğinde daha ağır karşılık alacakmışçasına ikinci küfür için hazırlık yapar. Birisine yardımda bulunduğu karşılığında en azından dua bekler. Nerede ise kulakları adamın ağzındadır. Çünkü onu mutlu edecek davranışlar bunlardır. Kendi mutluluğunu; yaptıklarına karşılık, karşısındakinin vereceği tepkiye bağlamıştır. İşte bu önyargıdır.

Önyargılı insanların anlama gayreti olmaz. Onlar zaten her sorunun cevabını kafalarında oluşturmuş, her davranışın karşılığını önceden bulmuştur. Bu tip insan-

'Önyargıyı yıkmak, atomu parçalamaktan daha zordur.'

Einstein

larla sağlıklı diyalog geliştirmek oldukça zor, çoğu zaman mümkün değildir.

Oysa karşısındakinin tavır ve davranışları yerine, kendi davranışının mutluluğunun kaynağı olduğunu keşfedebilse; karşısındakinin ne yaptığından çok, kendi davranışlarıyla mutlu olmayı denese, kendisini daha fazla geliştirecek ve ilerleri götürecektir.

İçimizde kim yaptığı iyiliğe karşılık görmediği için üzülmemiştir. Hatta kötülük görünce isyan etmemiştir?

Kim, bir ihtiyaç sahibine yardımda bulunduğunda gizli gizli onun dudaklarından dökülen duaları beklememiştir?

Kim kızdığı bir davranışın sahibini daha çok kızdıracak tavır arayışına girmemiştir?

Tahminimce 'ben' diyenler çoğunluktadır. Gördüğüm o ki çoğumuz hayatımızda bu hatalarla yaşıyoruz.

Halbuki; bizim kültürümüz bize; iyiliği gizli yapmayı söyler. Öfkeli iken öfkesini yeneni kahraman ilan eder. Yapılan kötülüklere iyilikle karşılık vermeyi öğütler. Alçak gönlülük, şefkat, doğru sözlülük, haklı kim olursa olsun yanında yer almak, mazlumu zalimden korumak millî şiarımızdır.

Önyargılı yaşam biçimi bizi sıradanlaştırıp çoğunluk yaparken; içimizde zaman zaman bunların dışında yaşayan insanlar görürüz. Bu aykırı insanlar tarafımızdan çok itibar görmez. Onlara aptal, ahmak, enayi gibi sözcükleri yakıştırırız. Hatta, toplumca onları düşünsel olarak beynimizde çarmıha gerdiğimiz bile olur. Bundan belki gizli bir haz da alırız.

Oysa onlar çok çalışırlar, ama hırsları yoktur. Her yaptıkları işte hak ve adaleti gözetirler, ama mevki makam talep etmezler. Bir yardımda bulunduklarında her an yardıma muhtaç olabileceklerini düşünürler.

Onlar toplumun akciğerleridir. Bilginin sırrını kavramaya çalışan bilgece bir yaşamı arzulayan gönüllerdir.

Onları çoğaltmak; önce bu vasıfları kendi varlığına yansıtmak zorunda olan, öğretmenlerin görevidir.

Bir toplumu erdemin merdivenlerine getirecek, onları önyargılardan uzaklaştırıp birbirlerini anlayan insanlar yapacak, kendisi için kötü olanın başkaları için de kötü olduğu konusunda uyaracak ve onları içinde yaşadıkları bu karanlık değerlerden ışık olup kurtaracak doğru kişi yalnızca görevinin ve gücünün bilincinde olan öğretmendir.

Bütün bu değerler dünyanın her yerinde bilginin kılavuzu durumunda olan öğretmenler için geçerlidir. Çünkü; dünya öğretmenlerinin ortak dili 'sevgi' olmalıdır. Bütün bilgiler sevgiye ve paylaşıma dayandığında, insanlığın geleceği gül bahçesine dönebilir. Bütün tarihe mal olmuş bilgelerin ortak hedefi, çabası ve dileği bu değil miydi?

Ama önce öğretmenin çok iyi yetişmesi ve gerçekten bilginin mahiyetini kavramış olması gerekir. O bilgi önce kendisini, sonra ailesini, daha sonra ülkesini ve milletini, nihayetinde insanlığı aydınlatacak; böylece düşmanlıkların, kin ve nefretin yerini dostluklar, sevgi ve mutluluklar alacaktır.

Bu aşamada devlet ve öğretmen asla insanlara yaşamalarını istedikleri hayatın resmini çizmemelidir. İnsanlar kendilerine dayatılan bir düşünceyle ve hayat anlayışıyla hiçbir zaman barışık olmadı. Çünkü dünyaya gelerek yaşamak mecburiyetinde olan insan, başkalarının önerdiği değil ken-

disine ait bir hayatı yaşamak istiyor. Millî kültürün, evrensel insanlık değerlerinin ve hukukun çizdiği sınırları zorlamamak ama mutluluğunun gerektirdiği anda değiştirecek çoğunluğa ulaşırsa mutabakatla değiştirmek hakkına sahip olduğunu bilerek hayatını tanzim edebilmelidir.

Burada dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, sistemin önyargıları ve öğretmenin de o önyargıları eğitimin bir parçası haline getirmesidir. Bu düşünceler toplumun tarihsel birikimi olan değerleriyle çatıştığında asıl tehlike başlamaktadır. Çünkü her önyargılı tutum karşısına toplumsal önyargılar dikmekte ve olay bir değerler çatışmasına dönüşmektedir. Böyle bir çatışmanın galibi olamayacağı gibi millî enerjinin heba edilmesi sonucundan başka bir şey de doğurmaz. Belki zamanla toplumsal travmaya bile dönüşebilir.

Önyargının diğer anlamı, peşin hükümlü olmaktır. Bu durum belki kişilerde hoş görülebilir ve eğitimle ortadan kaldırılabılır. Öğretmen hiçbir peşin hükme sahip olamayacağı için elindeki kişilere bilginin ışığıyla yaklaşma ve onların bu tavırlarını düzeltme imkanına sahiptir. Ama sistem genel olarak vatandaşları hakkında peşin hükme sahip olur ve onları daha kendilerini ifade etmeden mahkum ederse orada halk devlet anlaşmazlığı ortaya çıkar. Bu da güvensizliği artırır ve toplumsal dinamizmi yok eder. Başka bir ifadeyle önyargı hem öğretmenlik mesleğinde, hem de toplumsal hayatta kapatılması çok zor kara delikler oluşturur.

Öğretmen hiçbir şekilde bu restleşmede taraf olmamalı, iki taraf arasında bilginin sunduğu ışığı kaybetmeden 'fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür' nesiller yetiştirme gayretinden taviz vermemelidir.

1982 yılı...

Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu'nda 2. sınıf öğrencileri Türkiye Ekonomisi dersinin hocasını bekliyor.

Sınıf, öğrencilerin gürültü patırtısıyla sallanırken sert görünümlü hoca kapıda beliriyor. İçeriye kızgın bir bakış atıp kürsüye geçiyor. Tebeşirle tahtaya kocaman bir (1) rakamı çiziyor.

-Bakın diyor.

-Bu, kişiliktir. Hayatta sahip olabileceğiniz en değerli şey...

Sonra (1)'in yanına bir (0) koyuyor:

-Bu, başarıdır. Başarılı bir kişilik (1)'i (10) yapar.

Bir (0) daha...

-Bu, tecrübedir. (10) iken (100) olursunuz.

Sıfırlar böyle uzayıp gidiyor:

Yetenek... Disiplin... Sevgi... Eklenen her yeni (0)'ın kişiliği 10 kat zenginleştirdiğini anlatıyor hoca... Sonra eline silgiyi alıp en baştaki (1)'i siliyor. Geriye bir sürü sıfır kalıyor. Ve Hoca yorumu patlatıyor:

-Kişiliğiniz yoksa, öbürleri hiçtir!!!...

Sınıf, mesajı alıp sessizliğe gömülüyor.

Ayşe Bulut, Zaman Okyanusu, Bilge Yayınları

ÖĞRETMEN NASIL ÖĞRETMELİ?

Bildiğimizi zannetmemiz, öğrenmemizin en büyük düşmanı olmuştur.
Claude Bernard

Öğretmen Öğrenmeyi Öğretmeli

Öğretmen; her şeyi bilen, ihtiyaç duyulunca musluklarına koşulan bilgi deposu değildir. Mevcut bilgisini sürekli kullanan, hayatına yansıtan, çevresiyle paylaşandır.

Bu misyonu yüklenen öğretmen, eğitiminden sorumlu olduğu herkese bilgi öğretmektense –özellikle okulda öğrenciye-, öğrenmeyi öğretmelidir. Tıpkı Çin atasözünün dediği gibi; ‘bir kişiye her gün balık vereceğine, ona balık tutmasını öğret’ mesajını uygulamalıdır. Bilginin birey ve cemiyet hayatındaki önemini kavratmalıdır. Öğrenen bunun bir ihtiyaç olduğunu kavratsa öğrenmeye aşkla sarılacaktır.

Oysa, bildiklerinizi öğretmeye kalkarsanız, karşınızdakini büyük ölçüde sınırlamış ve onun ilgi-merak boyutunu körletmiş olursunuz. Eğitim anlayışımızı sorularla donatmak, çocuğu/genci sürekli merak ve ilgi içinde tutmak açısından önemlidir.

Öğretmenin Başarısı İçin Bir Düşünce: Gelişim-Şaşıрма- Değişim

Bir öğretmeni başarıya götürecektir, topluma yararlı insan yetiştirmede fayda sağlayacak bir fikirler üretmek ve tartışmak zorundayız. Eğitimli bir toplum için buna mecburuz. İşte bir örnek: Gelişim, şaşıрма, değişim.

Gelişim

İnsanın doğumu ile ailede başlayan, okulda devam eden ve ölünceye kadar süren doğal yolculuk esnasında, bedeninde veya düşüncelerinde oluşan farklılıklara gelişim diyoruz. Bütün canlılar bir şekilde hayatının her evresini, bir an evveline göre sürekli gelişerek geçirir. İnsan da; bu gelişim sadece biyolojik değil, aynı zamanda ruhsal olarak da gerçekleşir. Ergenliği aşındaya kadar buna büyüme de deniyor. Durdurmak elimizde değil. Ancak, çoğu insan gelişimi eğitimle eş zamanlı yürütemediğinden birçok şeyin farkında olmadan; 'doğar, yaşar, ölür' tabii kanununun sonucu, bilinci açılmadan göçüp gidiyor.

Bu süreçte öğretmen;

- Ailede başlayan bu sürecin en etkili yerinde, müdahil olan kişi olarak; kendisine emanet edilen geleceğin sahiplerini, hayata doğru hazırlayacak en temel kılavuzdur.
- Küçücük yaşta ki taze ve temiz dimağları; henüz bakır ve verimli tarla gibi görüp, ekeceği güzel şeylerin, sorumlu olduğu toplumu bir gül bahçesine döndüreceği bilinciyle en doğru bilgileri vermeli, onları olumlu geliştirmelidir.

Bu aşamada çocuk;

- Öncelikle sağlıklı vücut bilgilerine ulaşmalı, bedeninin önemini kavramalı onu zararlı olan her şeyden koruma yollarını öğrenmelidir.

Öğretmen; her şeyi bilen, ihtiyaç duyulunca musluklarına koşulan bilgi deposu değildir.

Mevcut bilgisini sürekli kullanan, hayatına yansıtan, çevresiyle paylaşandır.

- Etrafını doğru algılama, gelişimine olumlu katkı yapacak seçeneğe ulaşma, bilgi ve becerisine kavuşmalı, kendisine başka yollardan gelen olumsuz mesajlara direnme reflekslerini oluşturmalıdır.
- Çevresinde olup bitenleri doğru tanıma, tanımlama becerisi kazanmalıdır. Gelecekte hayatını yönlendirecek; iyi-kötü, doğru-yanlış, güzel-çirkin, zararlı-yararlı gibi kavramları zihninde oluşturmalıdır. Bütün bunlar iyi bir öğretmenin kılavuzluğunda çok güzel ve başarıyla gerçekleşir.

*Baş ağın iyi yetişmesine engel, zararlı otlar değil;
çiftçinin ihmali dir.
Konfüçyüs*

Şaşırma

Şüphesiz insan öğrendiği her bilgiyle biraz daha şaşkına döner. Öğrendikleriyle ufkunun derinliklerine, gizlerine, dehlizlerine yol buldum sanır. İç ve dış dünyasını tanıma merakı artar. Bilinç düzeyi yükselir; hayatına olumlu veya olumsuz gayeler yükler. Çünkü, öğrendiği her bilgi, ona yeni bir bilgiye yolculuğun biletini takdim edecek ve onu kainatın uçsuz bucaksız bilgi deryasında şaşkına çevirecektir. Burada öğrenilen bilgi ve onu kullanma yöntemleri çok önemlidir.

Bu süreçte öğretmen;

- Henüz çocuk/genç yaştaki bu hammaddenin şaşkınlık sürecini iyi ve doğru yorumlayarak, sağlıklı bir düşünce yapısına kavuşmasına yardımcı olur.

- Bilgiye ulaşmanın yanında, onu yorumlama ve kullanma yöntemlerini de öğütleyerek, yanlışlığa düşmesini engelleyen, tehlikelerden koruyan dürüst bir kılavuz olur.
- Bu çaba, kişinin hayata ve dünyaya doğru pencereden bakmasını sağlayacaktır.

Bu aşamada genç;

- İnsana dair bilgilerin şaşkınlığını yaşar. Kendisini ve çevresini sorgular. Bu sorgulamaya varlığının anlaşıl-maz varsayılan boyutları, insanlar arasındaki sosyal-ekonomik farklılıklar, ilişkiler arasındaki çelişkiler ve daha birçok konu dahildir.
 - Dünyaya dair bilgilerin şaşkınlığını yaşar. Dünyanın coğrafi yapısından başlar; insanları dağılışına, renkleri-ne, dillerine, dinlerine, aralarındaki ekonomik farklılık-lara, gelir dağılımına ve benzeri birçok konuda sorgula-ma ile karışık şaşkınlık karşımıza çıkar.
 - Bir başka şaşkınlık görüntüsü de kozmik yapıyla ilgili-dir. İnsanın en meraklı olduğu konuların başında evre-ni anlamak gelir. Uzay boşluğu, milyarlarca yıldız, on-ların içinde bir dünya ve üzerinde insanoğlu... bütün insanlığın tarih boyunca şaşkınlığını artırmıştır.
- (Okul sürecindeki insanın en önemli dönemi şaşırma sü-re-cidir. İyi bir rehberin sunacağı bilgiye en fazla ihtiyaç bu evrede görülür. O rehber bilgiyle donanımlı öğretmendir.)

*Bilgi bizi yanlış yollara yöneltebilir, fakat bunun cevabı
ancak daha fazla ve daha iyi bilgidir.*

Dr. Asimow

Değişim

Gelişim ve şaşırma sürecinden geçen insan, kendini ve dünyayı anlamak üzere bazen maddî, bazen mistik bir yolculuğa çıkar. Mevcut bilgilerden faydalanarak, gerek kendisini daha olumlu bir hayata, gerekse dünyayı daha yaşanılır kılmaya götürecek hedefler koyar. Bunu bazen kitaplar arasında geçen saatlerde, bazen üzerinde emek harcadığı sosyal ve ekonomik projeler üzerinde, bazen uzun seyahatlerde, bazen yıldızları seyrederken geçirdiği vakitlerde yapar.

Bu aşamada artık en büyük rehberi, o güne kadar öğrendiği bilgi hazinesidir. Kendini tanıma yolunda; kendinden evvelkilerin çabalarını anlar, dünyadaki değişen bilgilerle onları yorumlar, bir adım ileriye yürümeye gayret eder. İşte bu değişimdir.

Bu süreçte öğretmen;

- Gelişim ve şaşırtmada önemli bir rol sahibi halde, değişimde görevli değildir.
- Değişim kişinin hür iradesi sonucu olur. Bu durum aldığı gelişim ve şaşırma dönemi; eğitimi ve ulaştığı bilgi düzeyi ile yakından ilgilidir.
- Öğretmen bireysel değişimde etkisiz görünse bile toplumsal değişimin önderi olmaya devam etmelidir. Bunu da; beyin hücreleri gibi kendisini sürekli yenileyip, hayatını güzelleştirerek, öğrencilerine ve çevresine olumlu örnek olarak gerçekleştirir.
- Değişim süreci hayat boyu devam eden bir dönemdir. Bu dönemi verimli geçiren kişilerde şu özellikler görünür:
 - Bilgi arayışını hiçbir zaman sona erdirmez. Sürekli öğrenmeye devam eder. Öğrendiklerini hayatına yansıtır.

- Bulunduğu ortamlarda kendisini sunmaktan çok sunulanların takipçisi olur. İyi bir dinleyicidir. Bilmediği ve lüzumsuz gördüğü konularda fikir beyan etmez.
- Bilgiyi hayatında bir ukalalık göstergesi olarak değil, alçakgönüllülük nişanı olarak taşır. İhtiyaç duyulduğunda paylaşmaktan çekinmez.

Öğretmen; böyle insanlardan oluşan bir toplumun mimarı olmanın haklı gururunu sade bir onur olarak taşımaktan mutludur.

Bütün uyuyanları uyandırmaya bir tek uyanık kişi yeter.

Ali Suad

ÖĞRETMEN NEDEN BAŞARILI OLMAK ZORUNDA?

Öğretmenin elindeki en önemli malzeme, öğrencidir. Diğer bir ifadeyle yaşadığı ve sorumlu olduğu toplumun geleceğidir. Bu sebeple yapacağı işi en iyi yapmak mecburiyeti vardır. Çünkü hayat yaptığınız yanlışları geri dönüp düzeltebileceğiniz bir senaryo değildir. Ya da yapacaklarınızı önceden prova ederek yaşama imkanı sunmaz. Yaptığınız ve yaşadığınız her şey sizinle anılır ve sizin bir parçanız olur. Bu yüzden eğitim ve öğretmen elindeki malzemeyi en iyi ve en doğru şekilde hazırlamak ve hayat yoluna çıkarmak mecburiyetindedir. Yapılan veya yapılacak olan her türlü yanlışlık hem kişilerin, hem de toplumların, hatta zaman, zaman tüm insanlığın hayatında telafisi mümkün olmayan yaralar açar. İnsanlık tarihi bunun acı örnekleriyle doludur.

Başarıyı Nasıl Hedeflemelidir?

Öğretmen; çok dikkatli ve sorumluluk sahibi olmalıdır. Elindeki malzemeye daima olumlu mesajla yaklaşmalıdır. İnsanlara iyilik ve güzellik adına daima umut vermelidir. Asla umutsuz insanlar yetiştirmemelidir.

Öğretmen; bilmelidir ki, bir insanın hayatında karşılaştığı bütün yanlışlıklar, her insanın karşılaştığı veya karşılaşabileceği şeylerdir. Bazı insanlar bunların sadece kendi başlarına geldiğini düşünür, kendisine acır ve çaresizlik duyar, belki isyan da eder. Bu girdaptan çıkabilenler ise; 'sorunun olduğu yerde çözümün de olduğunu' bilenlerdir. Öğrencilerini daima sorun üreten veya sorunlar karşısında yılgınlığa düşen olmaktan kurtarıp, sorun çözmeye yönlendirmelidir.

Öğretmen; bir çocuktan istediği insan olmasını beklemek yerine, onu doğru değerlerle donatıp kendisi olmasına katkı sağlamalıdır. Unutmamalıdır ki herkes kendisine ait bir hayatı yaşamak için dünyaya gelmektedir. Dünya bugüne, insanların aynılıklarıyla değil, farklılıkları, belki de aykırı düşünceleriyle geldi. Ayrıca bu hususta ailelere de büyük görevler düşmekte; çocuklarına öğretmenin yardımıyla doğru yaklaşmak, varsa sorunları anlatarak ama daha fazla anlayarak çözmelidir.

Öğretmen; karşısındaki öğrenciye yarının büyüğü olacağı mesajından daha çok bugünkü kıymetini hissettirmeli, onu bir büyük gibi dinleyip fikir ve projelerini dikkate almalı, zaman zaman ödüllendirmelidir. Böyle bir yaklaşım çocuğu zaten bugünden yarının insanı yapmaktır. Bu anlayış çocuğu motive edecek, zihninde yeni ufukların açılmasını sağlayacaktır. Kimbilir, bu ufuklardan ülkemiz ve insanlık için ne olumlu ışıklar doğar.

Öğretmen; çocukların kafalarında oluşan karışıklıkları, soru işaretlerini gidermelidir. Örneğin; çocuklara iyilik ve erdemi anlatan ve bunları güzel yaşam için gerekli olduğunu kavratan öğretmen; söylediklerinin yaşadığı toplumun göstergeleriyle çeliştiğini gözlemliyor. İyi düşünen güzel insanların zor ve yalnız hayatlarına karşılık; kötü değerlere sahip insanların iyi ve debdebeli hayatlarını görüyor. Aynı tablo çocukların da gözünde. Kafalarında şöyle bir soru oluşuyor: 'İyi ve doğru düşünüp zor ve çileli hayat mı, kötü ve bencil düşünüp iyi ve rahat yaşamak mı?' Bu ve benzeri manzaralarda öğretmen asla taviz vermemeli. Çocuklara iyiliğin erdeminin anlatmaya devam etmeli ve böyle düşünenlerin çoğaldığı, neme lazımcıların iyiden yana taraf olduğu zaman hayatın belli insanlar için değil bütün insanlar için rahat ve huzur dolu olacağını kavratmalıdır. Başarısı bunda gizlidir.

Öğretmen; iyi olmalıdır. Yalnızca mesleğinde değil hayatın her alanında iyi bir örnek olmalıdır. İyi bir öğretmen başarıyı getirir. Bu başarı ise kendisine güvenen, geleceğe güvenle bakabilen, tarihiyle ve yaşadığı çağla barışık bir neslin doğmasını sağlar. Aksi sadece tesadüfi sonuçlara gebedir. Mesela; kötü bir şoföre çok iyi son model bir araç verseniz ve kendisinden yüz kilometre yol almasını isteseydiniz sonuç üç seçenekeklidir:

- 1- Asla sonuca ulaşmaz, çok büyük bir ihtimalle hem kendisine hem de araca zarar verir. Yolda kalır.
- 2- Büyük hasarla yolu tamamlar, ya kendisi-

Öğretmenin elindeki en önemli malzeme öğrencidir. Diğer bir ifadeyle yaşadığı ve sorumlu olduğu toplumun geleceğidir. Bu sebeple yapacağı işi en iyi yapmak mecburiyeti vardır.

ne, ya araca veya ikisine birden büyük zararlar verir. Tamamladığında kendisine güven kalmaz.

- 3- Tesadüfen sonuca ulaşır. Ama ne insanın hayatında, ne de toplumların hayatında tesadüflere yer yoktur. Sonuç inandırıcı olmaz. Hayatlarını tesadüflere bağlayanların uzun süre ayakta kalması mümkün değildir.

Öğretmen; önce öğrencisinin sevgisini kazanmalıdır. Sevgi ve merhametle çalınan hiçbir kapı insanın suratına kapatılmaz. İster tembel ve yaramaz olsun, ister itaatkar ve çalışkan olsun bütün çocukların kalbi kendilerine sunulan sevgiye hayır demez. Onlarla sevgi çizgisinde buluşan öğretmen mutlaka doğru iletişimi kuracak bir yöntem geliştirmeyi başaracak, onları topluma ve geleceğe, ilgi ve kabiliyetleri ölçüsünde hazırlayacaktır. Sevgiye dayalı iletişim hayatın tamamında sürece kadar uzun ve kesintisiz olur.

Çocuğunda sevmediğin bir hal görüyorsan, o hal senin arzu ettiğindir. Kendini düzelt.

Hasan-ı Basrî

Öğretmen; nasıl bir öğrenci istediğinden çok, öğrencinin nasıl bir öğretmen beklediğini anlamaya yönelmeli ve ilişkilerini, yöntemlerini, hareketlerini bu bağlamda sorgulamalıdır. Çünkü; her çocuğun aile ortamı, sosyal konumu, ekonomik seviyesi, zeka ve anlama kabiliyeti birbiriyle aynı değildir. Öğretmen; bu çocukların hepsine aynı ölçüde dikkatle eğilmeli, hepsinin bu toplumun geleceğinde bir yeri olduğunu bilmeli ve onların her birini önemseydiğini kendilerine hissettirmelidir. Aksi durumda hem kendisine güveni, hem de toplum içindeki itibarını sarsar.

Öğretmen; öğrenen kitleye günlük hayatında kullanacağı ve pratikte olumlu kolaylıklar sağlayacak bilgilere öncelik vermelidir. Bunu yapması öğrenenin hayatında olumlu değişiklikler yarattıkça, daha çok bilgi için çabası artacak ve hayatından daha çok zevk alacaktır. Bunun dışında ailesiyle ve çevresiyle ilişkilerinde olumlu gelişmeler olduğunu gören kişi, yaşantısıyla doğal öğretici durumuna geçecektir. Böyle öğrenciler yetiştirmesi o öğretmenin toplum içindeki gücünü de artıracaktır.

Öğretmen; toplumumuzda çok yaygın olan, hatta bulaşıcı bir hastalık gibi sürekli birbirimize sirayet eden tembellik hastalığını yok etmenin yollarını bulmalı, önce kendi hayatında sonra da toplumsal yaşamdaki aktivitesiyle ortadan kaldırmaya çalışmalıdır. Öğrenci veya veli öğretmeni aradığında kahvehanede bulmamalıdır. Aksine öğretmen halkı da oradan çıkaracak basit ama yararlı işlere yöneltecek kişi olmalıdır.)

Öğretmen; bireyde bulunan 'ben' kavramını, 'biz' kavramına dönüştürecek eğitimi hedeflemelidir. İnsanlardaki benliği yok etmek belki mümkün değildir, ama en azından ıslah etmek, biz kavramının hazzını yaşatacak örneklerle göstermek imkan dahilinde olabilir. Bunu yaparsak toplum olarak daha ileri gideceğimiz ve ulaşmak istediğimiz hedeflere yürümekten koşmaya geçeceğimiz şüphesizdir.

Öğretmen; her yaştaki insan için farklı bir eğitim gerektiği bilincini taşımalıdır. Önündeki insana yaşının gerektirdiği doğru davranışı ve anlayışı kazandırmalıdır. Aksi tutum ve istek öğrenenleri öncelikle öğrenme arzusundan soğutur. Sonra da onlara ihtiyaç duymayacakları bilgileri yükleyerek, öncelikli öğrenme gereklerini unutturur. Hani duyarız ve görürüz ya, bir alanın eğitimini bitiren kişi, o alanla ilgili bir i-

Öğretmen; nasıl bir öğrenci istediğinden çok, öğrencinin nasıl bir öğretmen beklediğini anlamaya yönelmeli ve ilişkilerini, yöntemlerini, hareketlerini bu bağlamda sorgulamalıdır.

şe atandıktan sonra mesleğinin gereği birçok şeyi çalışanlardan öğrenmeye başlar. Hani duyarız ya; 'Sen hangi okulun mezunusun?', 'Seni hangi hoca yetiştirdi?' gibi soruları...

Öğretmen; bilmeli ki eğitim ve öğretimin amacı insana yalnızca iyi ve doğru

davranışı öğretmek veya öğütlemek değil, aynı zamanda kötü ve zararlı alışkanlıkları bertaraf etme yol ve yöntemlerini kazandırmaktır. Bir insana hırsızlık ve yolsuzluğun, kötü muamelelerin, vergi kaçırmanın ne kadar yanlış bir davranış olduğunu anlatırsanız anlatın, eğer ondaki bu temayül veya davranışı gide rememişseniz eğitimi başarıyla tamamlayamamış sayılırsınız. Böyle bir durum erdemli toplum hayallerinizi suya düşürür.

Öğretmen; aile ile iş birliği yaparak çocuklara yaklaşmalı, asla ne kendisi ne de aileye çocuklarını başka çocuklarla mukayese ettirmemelidir. Sadece ilgi ve imkanları ölçüsünde doğru algılamasını sağlamalı ve becerilerini geliştirmeye çalışmalıdır. Çocuğun yanlışlarını cezalandırmak yerine, başarılarını ödüllendirmelidir. Çünkü, çocuk yanlış yapma kaygısıyla hiçbir şey yapmamaya başlamak yerine, ödüllendirileceği umuduyla yeni arayışlar içine girecektir.

Bana imkan verilirse çok şey yaparım diyen, hiçbir şey yapamaz. Ama elindeki imkanlarla bir şeyler yapanlar, yarın çok şeyi başarmış olurlar.

Öğretmenler; yalnızca öğrencilerinin öğretmeni olmakla yetinmemeli. Toplumsal hayata yön verecek bilgiyle dona-

narak düşünce ve fikirleriyle halkı da aydınlatmalı. Başta eğitim olmak üzere her konuda düşüncelerini yazarak insanlarla paylaşmalı. Bu anlayış hem kendisini geliştirecek, hem de yaşadığı çevreye olumlu katkı sağlayacaktır.

Öğretmenler; yetiştirecekleri çocukları içine kapanık, çekingen ve sosyal içerikten yoksun olmaktan kurtarıp; atak, cesaretli ve girişimci insanlara dönüştürmenin yolunu bulmalıdır. İnsanların sorumluluklarını bilmeleri kadar, belki daha fazla haklarını bilmeleri ve onlara sahip çıkmaları gerektiğini kavratmalıdır. Haklarını, en az sorumlulukları kadar bilen toplumların sosyal adaleti daha kolay gerçekleştirdiğini hepimiz görmekteyiz.

Öğretmenler; insanlara öğrettiği ve öğütlediği azim ve gayreti önce kendi çalışmalarında sergilemeli, bunu yaptığı ve yapabileceği her işte önderlik ederek göstermelidir. Onun bu gayreti, diğer insanları heyecanlandıracak ve heveslendirecektir. Böylece yapacakları işlere daha şevkle sarılacak, bu da toplumsal başarı ve mutluluğu getirecektir.

Öğretmen; asla mevcut olumsuzluklardan şikayet etme hakkına sahip değildir. Tabii eğer bu mesleği gerçekten seyerek seçmiş ve sorumluluğunu baştan idrak etme becerisini kazanmışsa. Böyle bir düşünce asla öğretmene gereken önemi vermeyen toplum ve yönetimi aklamaya temel oluşturmaz. Yalnızca geleceği daha güzel imar etme kaygısındaki öğretmeni motive eder. Diğerleri sorumlulukları-

Öğretmen; aile ile iş birliği yaparak çocuklara yaklaşmalı, asla ne kendisi ne de aileye çocuklarını başka çocuklarla mukayese ettirmemelidir.

7/11/2016 Bz.

Öğretmenler; yalnızca öğrencilerinin öğretmeni olmakla yetinmemeli. Toplumsal hayata yön verecek bilgiyle donanarak düşünce ve fikirleriyle halkı da aydınlatmalı.

nı yerine getirmemenin utancıyla var olurlar.

Öğretmen bilir ki mevcut sorunları ortadan kaldırma adına atacağı her adım, küçük ve boşuna değildir. Dante der ki; 'Güçlü bir ateş, küçük bir kıvılcımdan sonra gelir.' Öyleyse öğ-

retmen yarının aydınlığına mutlaka bir mumla da olsa katkı sağlamak mecburiyetindedir. İyi bir eğitimcinin ödülü her zaman yetiştirdiği çocuklar ve onların iyi bir topluma katkısıdır.

Gücünü bilgiden alan ve bu gücün bilincinde olan öğretmen için başarı muhakkaktır. Buna inanmak zorundadır. Aksi davranış, küskünlük, bana necilik, başkaları yapsın anlayışı, zaten karşılığını alamıyorum düşüncesi; önümüze bedelini toplumca çok ağır ödeyeceğimiz faturalar koyar. O gün zor durumda kalmamak için bugün gereğini yapmalıyız. Atalarımıza vefa borcumuz adına ve yarını yaşayacak çocuklarımız adına.

Bütün zor işler kolay işlerin birikmesi sonucu ortaya çıkmıştır.

Başarı insana belki çok şey öğretmez, fakat başarısızlık çok şey öğretir.
Çin Atasözü

Mum dili yüzünden yanar

Şeyh Sadi-i Şirazi

Başının yücelere ermesini diliyorsan, dağ gibi ayağını eteğine çekmelisin.

Ey bilgili kişi! Az konuş, dilini çek. Yarın dilsizler için sorgu sual yoktur.

Gerçeği bilenler ve onun inci gibi değerli olduğunu anlayanlar, ağızlarını ancak inci saçmak için açarlar.

Çok konuşan az dinler. Öğüt ancak sessizliğin değerini bilenleri etkiler.

Soluk soluğa durmaksızın konuşacak olursan, başkalarının sözlerinin değerini bilmez, ondan yararlanamazsın.)

Ölçülmemiş olan bir kumaş nasıl biçilemezse, ölçülüp tartılmayan bir söz de söylenemez.

Doğru ve yanlış düşünerek konuşanlar, hazırcevapçılardan daha iyidir. Söz, insanın kişiliğinde bir olgunluk ölçüsüdür. Sözle kendini küçültme.

Az konuşan utanılacak durumlara düşmez.

Bir arpa kadar misk, bir yığın çamurdan değerlidir.

Çok konuşandan sakın. Bilginler gibi bir konuş, pir konuş.)

Yüz ok attın tümü boşa gitti. Akılıysan bir at hedefi tuttur.

İnsan, işitildiğinde kendisini utandıracak şeyi neden söyler?

Kimsenin aleyhinde de konuşma. Belki duvarın ardında bir kulak veren vardır.)

Gönül, sırlarını saklayan bir kaledir.

Dikkatli ol, kalenin kapısı açık kalmasın.

Mum dili yüzünden yanar. Arif bunu bilir, bu yüzden ağzı kapalıdır.

Eylül-2000/ Semerkant

Gerçek Başarı

Hayatta ilerleyen kimse ise, ancak, kalbi her gün biraz daha hassaslaşan, gün geçtikçe biraz daha sıcakkanlı, zekaca biraz daha işlek olan, ruhu ebedi huzura erişmiş bulunan kimselerdir. Dünyanın asıl efendileri veya kralları da işte bu gibi kimselerdir; yalnız ve yalnız bu gibi kimselerdir ki dünyanın gerçek efendileri veya kralları olarak görülebilirler. Ne derece gerçek olursa olsun diğer bütün krallar görünüşte ve sadece pratik alanda kral olmaktan öteye gidemezler; daha da kötüsü, bunlar ya sahnelerde gördüğümüz cinsten, fakat onlar gibi sahte elmaslar takacak yerde sahici pırlantalar içerisinde pırıldayan, ama aslında sahnedekilerden hiç de farklı olmayan bir takım kuklalar, yani milletin oyuncaklarıdır; yahut da hükümdarlıkla hiçbir ilgisi bulunmayan zalimler veya millî ahmaklığın temsilcileri ve pratik alandaki görüşleridir. Bir vesileyle onlardan şöyle bahsetmiştim: "İş başındaki hükümdar bazı milletlerin oyuncakları, bazılarının hastalıkları, bazılarının dizginleridir; pek çoğunun ise sırtına yüklenmiş ağır bir yüküdür."

John Ruskin

Susam ve Zambaklar'dan

GÜNÜMÜZDE ÖĞRETMEN

Bir millet irfan ordusuna sahip olmadıkça, savaş meydanlarında ne kadar parlak zaferler kazanırsa kazansın, o zaferlerin yaşayacak neticeler vermesi ancak irfan ordusu ile mümkündür.

Mustafa Kemal Atatürk

Tarihin her döneminde öğretmenin fonksiyonu hep aynı olmuştur: Topluma bilginin ışığını yansıtmak. Belki, yakın çağlarda eğitimin kurumsallaşması, modern iletişim araç ve metotlarının bu kurumsallaşmada önemli bir yer alması, teknolojinin eğitimi kitleleştirmesi öğretmenin, yalnızca rolünü değiştirmiştir. Ama asla önemini azaltmamıştır.

Bilinmektedir ki insanların eğitiminde en önemli unsur her zaman tecrübî bilgi olmuştur. Bu bilgi zamanımıza bazen ismi tarihin tozlu raflarında unutulmaya terk edilen meçhul öğretmenlerin (gönül kahramanı ariflerin) atasözüne, deyme, kıssaya, ibret verici hikayeye dönüşen topluma mal olmuş ve millî ya da evrensel kültüre temel oluşturmuş hikmetli ifadeleriyle gelmiştir.

Bu sebeple; günümüz öğretmeni hiçbir zaman ümitsizliğe düşmemeli, aksine toplumun ümitsizliğini giderecek, karanlığını aydınlatacak kişi olmalıdır. Bunu kimseyi memnun etmek için değil, hatta kendisi için bir yükseliş ve rahat yaşama arzusuna basamak yapmamalıdır. Aşk ve şevkle kutsal bilgelik yolunu tamamlama gayretini taşımalıdır. Bırakın bu yürüyüşü esnasında kendisine ayak bağı olanlar, gerekli imkanları sağlamayanlar, hak ettikleri kıymeti vermeyenler ayıplarıyla ve gafletleriyle yaşama-ya devam etsinler.

Bu düşünceler ışığında önce dünyada, sonrada ülkemizde ki eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdürmekle yükümlü öğretmenin konumuna bakalım.

Devlet için gençliğin eğitim ve öğretimi ile uğraşmaktan daha büyük ve daha kutsal bir hizmet düşünülemez.

Çiçero

Dünyada Öğretmen

Dünyadaki gelişmiş toplumları bu gelişiminin temelinde eğitimin olmadığını kimse söyleyemez. Çünkü onlar biliyorlardı ki; en verimli yatırım insana yapılan yatırımdır. Çinlilerin meşhur atasözünü hatırlayalım; geleceği düşünüyorsanız insana yatırım yapın. Çağdaş dünya toplumları bu gerçeği uzun zaman önce görmüş olmalı ki bugünkü seviyeyi yakaladılar.

Oysa daha düne kadar mevcut tarihlerinin karanlık dehşetlerinde boğulan ve bütün güçlerini doğudan gelen ışığa çeviren toplumlardı. Batı; insanı keşfedeli, evrensel insani değerleri görelî çok uzun zaman geçmemiştir. Ama bu değerlere çok büyük bedeller ödeyerek ulaşmıştır. Onun için kıymetini çok iyi biliyor ve kaybetmemek için bütün imkanlarını seferber etmekten çekinmiyor.

Doğunun büyük bir rehavetle uykuya daldığı zamanlarda, onlar içinde bulunduğu karanlığı çok iyi değerlendirmiş ve yarışta favori tavşan, kaplumbağaya mağlup olmuştur. İbn-i Sina diyor ki; 'Bilim ve sanat takdir edilmediği yerden göç eder.' Batılılar bu göç yollarını tutmayı başarmıştır. Sonra da Balzac'ın; 'Bilginin efendisi olmak için çalışmanın

uşağı olmak şarttır' sözünün gereğini bıkmadan usanmadan yerine getirmiştir. Onun için bugün efendi konumundadır.

İnsana yaptıkları yatırımın karşılığını alıyorlar. Bunu görmek için çok araştırma yapmaya, istatistikler oluşturmaya gerek yok. Manzara ortada. Bugün Batı ülkeleri öğretmenlik mesleğine en kıymetli insanları seçiyorlar. Onlara en iyi ekonomik imkanları sunuyorlar. Ebeveynler çocuklarını okula gönderdikten sonra, onun en iyi şekilde eğitileceğine ilgi ve bilgisine göre yetiştirileceğine tam olarak inanıyor. Bu süreçte sistemini çok iyi kuran devlet ve aile asla müdahil olmuyor. Çünkü öğretmenine güveniyor, inanıyor. Bunun en belirgin göstergesi, o ülkelerdeki toplumsal karışıklıkların ve ideolojik parçalanmaların asla dikkat çekici boyutlara taşınmamasıdır.

Bir örnekte hep dikkatimi çeken Almanya ve Japonya'dır. İki dünya savaşını da mağlup bitiren ve ülkeleri tarumar edilen bu devletleri hayranlık ve o kadar da kıskançlıkla anlamaya çalışıyorum.

Almanya ikinci dünya savaşından sonra topyekun bir kalkınma hamlesi başlatmış, millî sermayeyi oluşturmak için önce satılabileceği her şeyi ihraç etmiş, sonra da yıkılan fabrikalarını yeniden faaliyete sokarak hem halkını kalkındırmış, hem de dünya ekonomisinde büyük bir güç olmuştur. Asla bizden daha zeki olduklarına inanmıyorum. Ama bizden daha iyi eğitilmiş bir toplum olduklarına da şüphem yok. Çünkü; ne istediklerini, nasıl çalışmaları gerektiğini biliyorlardı. Öyle eğitilmişlerdi. Zamanlarını oynayarak geçiren çocuklarımızı gören Alman profesör Rustow; 'sizin ne fevkalade eğitim sisteminiz var ki, şu parlak zekaları on yıl içinde işlemez hale getiriyor' derken aslında güçlerinin kaynağını da ifşa ediyor.

Japonya'nın durumu daha anlamlı. Önce bir uzakdoğu ülkesi. Sonra geleneklerine ölümcül derecede sıkı bağlı. Onlar da her iki savaşın mağlubu. Hatta bir insanlık trajedisi olan atom bombalarının mağduru. Batıyla hiçbir kültür ve inanç birliği yok. Yani birçok yönden bize benziyorlar.

Ancak onların önce 'toplumsal ortak aklı' sonra da 'bireysel aklı' bizden daha iyi kullandıkları kesin. Dünyanın içinde sürüklendiği süreci çok iyi kavradıkları ve geleceklerini kısa sürede ona göre yeniden kurguladıkları ve eğitime verdikleri önemle geleceğin insanlarını yetiştirmeyi başardıklarını görüyoruz. Hem de geleneksel kültürleriyle hiçbir sürtüşme, zıtlasma içine girmeden. Hatta kültürlerini başarılarına temel yaptıklarını görüyoruz. Yıllar evvel Japonya'dan batı ülkelerine eğitime gelen gençlerin başarısızlığa tahammül edemeyerek bunu millî bir onur meselesi yapıp intihar ettiklerini çok okumuşuzdur.

Japonların İkinci Dünya Savaşından sonra hızlı bir ekonomik yükseliş trendi yakalaması, onları ne hale koyduğunu en iyi bilen Amerika'yı hayrete düşürmüştü ve durumu anlamak için ciddi araştırmalar başlatmışlardır. Araştırmalar sonunda Amerikalıları; Japonların eğitim alanında yaptıkları yatırımlara ve eğitime verdikleri öneme götürmüştür. Bu yatırımlar dünyanın en büyük ekonomisi Amerika'yı tehdit edecek boyutlara ulaşınca, Amerika yüzyılın en büyük eğitim hamlesini başlatmıştır.

Türkiye'nin özellikle Japonya örneğinden çıkarması gereken çok ders vardır. Bunu da geciktirmeden yapmalıdır. Ülkemiz dünyanın en genç nüfusuna sahip ülkelerinden birine sahiptir. Tek eksiği eğitimin evrensel değerlerini kavramış ve gereken önemi ne pahasına olursa olsun verecek yönetsel zihin yeniliğidir.

*Fikir sahibi olmaya, mal sahibi olmaktan ziyade lüzum
göreceğimiz gün hakiki zenginliğin sırrını bulacağız.*

Peyami Safa

Ülkemizde Öğretmen

Millî tarihimizi inceleyenler bilirler ki; Türkler gerek toplum, gerekse devlet olarak eğitim ve öğretimi çok önemsemişler ve öğretmene her zaman gereken önemi vermişlerdir. Bu konuda eleştiri yapanlar ya özel amaçla, ya da gafletle konuyu saptırmakta ve tarihimizi eleştiri sınırını oldukça aşan bir karalama kampanyasına katılmaktan çekinmemektedirler. Oysa biraz objektif olabilseler ve tarihi yaşadığı devirle mukayese etme lüzum ve gerçeğini kavrasalar belki birçok açmazdan kolayca kurtulacaktır.

Bizim kültürümüzde insana verilen değer, tarihin himayesinde ve arşivinde merak edenler ve ilgi duyanlar için korunmaktadır. Batının ve onun yerli hayranlarının millî kültürümüze ters bakışının altında nelerin yattığını veya yatmadığını vatansever aydınlarımız yıllardır tartışıyor. Hepsini şöyle özetlemek ve anlamak mümkün:

Biz kimseye elimizde ilahi kitapla gidip, daha sonra kitabı onlara bırakarak ellerindeki toprağı ve diğer şeyleri almadık.

Biz insanlığa özgürlük dersi verip evinde ve iş yerinde zenci köleler çalıştıran bir anlayışa hiç sahip olmadık.

Eğer bunları yapsaydık bugün durum daha farklı olurdu.

Tabii devirleri içinde ilme gereken önemi vermeyen ve yaşadıkları dönemin ilmî inkişafına kulaklarını tıkayıp, gözlerini kapayanları; bununla kalmayıp, bu anlamsız girdaptan çıkmak için yaşadıkları devirde mücadele edenleri

yargısız infaza tâbi tutanları eleştirme ve bugünün aynasında yargılama hakkımız olduğu da kesindir. Ancak bunu yaparken geçmişini geri getirme şansımızın olmadığını bilmek ve kaba bir küfürleşme yerine gerekli dersleri çıkarmak amacımız olmalıdır.)

Gelelim günümüze;

Cumhuriyetin ilk yıllarında, özellikle Atatürk devrinde eğitim ve öğretime verilen önem ortadadır. Tabii öğretmene verilen kıymette... Çünkü Atatürk, yeni ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine çıkmasını sağlayacak her türlü hamlenin temelini eğitimle atılacağını bilen bir ileri görüşe sahipti.

Ancak bir eğitim milletin değerleriyle çatışmadığı, fakat eksiklerini giderdiği, yanlışların giderdiği, çağdaş değerlerle süslediği ölçüde başarılı olur. Herhalde millî eğitim de bu demektir. Yoksa millete rağmen dayatılan ve yetiştirdiği aydınların milletin değerleriyle alay eden, üst perdeden bakan eğitim değildir. Bunu gerçekleştirecek insan millî değerlerle donanmış, evrensel değerlerle barışık bir öğretmendir.

Bugün ülkemizde öğretmen nutuklarda hep önplanda olan, ama refah paylaşımında yeri çok gerilerde kalan insan konumundadır. Bu anlayışta olanlar ya kendileri durumun farkında değil ya da öğretmenleri olayı kavrayacak kadar zeki değil sanıyorlar. Böyle bir düşünce ülkenin geleceğini emanet ettiğiniz insanlar için her iki halde de büyük talihsizliktir. 'İltifat marifete tabidir' sözünü unutmamak ve en kısa zamanda nutuklardaki saygınlığını öğretmene vermek yöneticilerimizin ülkemizin geleceğine borcudur.

Öğretmen bırakın tasasız bir geçim düzeyine sahip olmayı, kendini yenileyecek bilgilere ulaşacak maddî imkanların

çok uzağındadır. Evet eğitim gönüllüsü parayı öncelikleri arasında en sona koymalıdır. Ama bu anlayış onu alay edilecek noktaya sürüklerse öğretmen önce okuttuğu çocukların, sonra velilerin, daha sonra da yaşadığı toplumun güvenini kaybeder. Böyle bir tabloda söylediklerinizin ve yaptıklarınızın fazla bir önemi yoktur.

Öğretmen birçok kurumda saygı gören değil, saygı göstermesi beklenen insan durumundadır. Devletin hangi kurumuna giderseniz gidin gücünüz bilginizle değil, paranız veya makamınızla değerlendiriliyor. Bu durum ülkemizin en büyük açmazlarının başında gelmekte. Halbuki bütün o görev ve sorumluluk sahipleri neticede bir eğitimcinin eğitiminden geçerek oralara geldi. Bir öğretmeni en çok yaralayan, kendisine yapılan saygısızlıktan daha çok, vatandaşa yapılan saygısızlıktır. Sıraya girilmesi gereken bir yerde, parasal gücü, sosyal statüsü ne olursa olsun herkes eşit olmalı. Bu bilinç yerleşmeden hiçbir suistimal önlenemez. Bütün vatandaşlarını eşit gören bir toplumu inşa etmeden de öğretmenin görevi bitmez.

Toplumun gözünde kirasını zamanında veremeyen, taksitlerini vaktinde yatırmayan insandır. Öğretmen böyle bir tabloda kendisine ayrıcalık kazandıran bir maddî gücün peşinde değil, ama toplum içinde saygınlığını koruyacak ve kendisini geliştirecek ekonomik imkanlar talep etme hakkına sahiptir. 'Tok açın halinden anlayacak' ve 'komşusu açken tok yatmayacak' bir toplumu yetiştirmekle görevli öğretmen, kendi imkansızlıklarıyla boğuşmaktan kurtulup bu gayeye ulaşmak için var gücüyle çalışacak konuma getirilmelidir. Yoksa mevcut imkanlarıyla bu mücadeleyi veren öğretmenin de imkanları tükenebilir.

Tabii bu manzara başta eğitim ve öğretimin kalitesini düşürmekte, fırsat eşitliğine büyük darbe vurmaktadır. Çünkü maddî gücü yerinde olan insanlar çocuklarını özel eğitim kurumlarına götürmekte, hatta yurt dışında eğitim yaptırmaktadır. Böylece ülkesine ve milletine yararlı olabilecek genç beyinler kenarda köşede kaybolup gitmekte, top yekun millî kalkınma hamlelerimiz akamete uğramaktadır. Belkide dış mihrakların bizimle uğraşmaları kolaylaşmaktadır.

Ancak; bütün bu olumsuzluklar öğretmen için başarısızlığın, hedeflerinden sapmanın nedeni değildir. O, aksine daha çok çalışmalı, hedeflerine daha fazla kilitlenmelidir. Ülkemizin içinde bulunduğu zorluk, sıkıntı, zafiyet, ehliyet-siz yönetimden şikayet etmeye hakkı olmayan tek meslek mensubu öğretmendir. Zira önümüzde kim varsa, aşçısından-doktoruna, tablacısından-mühendisine, memurundan-yöneticisine bu toplumdaki her birey neticede öğretmenin elinden geçmiştir. Öğretmenin gücü burada ortaya çıkmaktadır. Yukarda anlattıklarımız ışığında, güçlü bir öğretmen, gücünün farkında olan öğretmen bütün yanlışlıklarına rağmen erdemli toplumun dönüşüm mimarı olmalıdır. Gücünü bilmelidir. Bu bilinçteki öğretmen hem toplumdan, hem

devletten, hem de evrensel toplumdan hak ettiği kıymeti görecektir. Çünkü; çevresindeki bütün insanlar onun eğitiminde geçmiş olacaktır.

Öğretmen; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın tetikleyicisi olabi-

Bir eğitim milletin değerleriyle çatışmadığı, eksiklerini ve yanlışlarını giderdiği, çağdaş değerlerle süslediği ölçüde başarılı olur. Milli eğitim de bu demektir.

lir. Olmalıdır. Bütün gelişmiş toplumlarda böyle olmuştur. Aklın yolu birdir.

Toplumumuzu içinde bulunduğu hoyratça israftan tutumluluğa, özentî kültüründen ihtiyaç kültürüne, bilinçsiz tüketim yığınlarından akıllı üretim toplumuna yönlendirebilir. Bu onun kutsal görevidir. Einstein der ki; 'Bir ülkenin geleceği, o ülke insanlarının göreceği eğitime bağlıdır.' Eğer güzel bir gelecek hayalimizse öğretmenler bu noktada fedakarlıklarının sınırlarını zorlamalıdır.

Ülkemiz insanı, başta zaman olmak üzere, her şeyi bilinçli veya bilinçsizce, anlamsız bir özentî sonucu israf etmekte. Bu israf; sosyal yapıda dengesizliğe, ekonomik yapıda adaletsizliğe, kültürel yapıda nankörlüğe sebep olmakta, bizi geleceğimizi tehlikeye sokan çıkmaz sokaklara itmektedir.

Bunu en evvel görmek ve tehlikeli gidişi durdurmak öğretmenin sorumluluğudur.

ÖĞRETMENE DAİR DÜŞÜNCELER

*Benim en önemli vasfım öğretmenliğimdir.
Mustafa Kemal Atatürk*

Yıllar önce kitap düşüncemiz yokken yazdığımız bir yazı

Sosyal olaylarda dünü irdelemeden, mevcudun nasıl olduğunu bilmeden, nasıl olacağını veya nasıl olması gerektiğini tartışmak hayalci bir yaklaşımdır. Çünkü sosyal olaylar, zincirin halkaları gibi birbirini takip eder. Aralarında neden-sonuç ilişkisi vardır. Öğretmen ise sosyal yapının bir üyesi olarak, bu olayların (toplumsal gelişme ve değişimin) merkezindedir. Merkez ne kadar sağlıklı olur, ne kadar

düzenli işlerse; toplumun seviyesinin yükselmesi, siyasî, ahlakî ve sosyal dinamizm o kadar olumlu bir şekilde gelişir. Başka bir ifade ile toplumsal aydınlanmanın temelini oluşturan eğitim ve bu aydınlanmanın rehberi konumundaki öğretmenler, ne kadar sağlıklı bir potansiyel oluştursa o kadar verimli olurlar.

Bunu, eğitime değer veren toplumlarla, gereken önemi göstermeyen toplumların mukayesesinde görmek mümkündür. Sağlıklı ilerlemeyi, ekonomik büyümeyi, toplumsal barışı yakalamış cemiyetlerin eğitim seviyesi; bırakın bu alanda geri kalmış toplumları, çağdaşlaşma sürecindeki toplumlardan bile çok yüksektir.

Bu açıdan cumhuriyet devri eğitimimize ve öğretmenimizin sosyal-ekonomik statüsüne bakmakta fayda vardır. Cumhuriyetle birlikte eğitim kurumları, şekli ve vasıtaları temelden değişmiştir. Ya da yüzlerce yıllık gelenek her türlü tepkiye göğüs germek pahasına yenilenmiştir. Cumhuriyetin başlangıcından beri yaşanan sosyal değişimde eğitimcilerin rolü diğer kurumlarının mensuplarına nispeten çok daha fazladır. Çünkü, yeni bir alfabe ile köyünde, kentinde vatandaşın karşısına çıkan, her türlü tepkiye karşı koymak zorunda kalan, halkı yeniden devletin yanında olmaya, inkılaplara sahip çıkmaya ikna vazifesi gören, öğretmendir. Ancak devlet bu öğretmenine bulunduğu toplulukta, bilgisinden kıyafetine, ekonomik durumundan çağdaş ve medenî toplumu oluşturma gayret ve becerisine kadar her şeye sahip bir insan örneği statüsü hazırlamıştır.

Bu insanlar, köylerinde, kasabalarında, şehirlerinde itibar duyulan ihtiyaç duyulduğunda fikrine müracaat edilen saygın kişilerdir. Yakın zamana kadar çocuklarımıza “Ne olacaksın?” diye sorulduğunda “öğretmen” cevabı alınırdı. Bu-

gün devleti yöneten insanlar, Anadolu haritasını taşlı, çamurlu yollarını çiğneyerek ayakları ile çizen cefakar insanların eseridir. Ayrıca, cumhuriyet devri şair ve ediplerinden de önemli bir kısmının eğitimci olarak hizmet vermiş olması, öğretmenlik mesleğinin onurudur.

Sosyal olaylarda dünü irdilemeden, mevcudun nasıl olduğunu bilmeden, nasıl olacağını veya nasıl olması gerektiğini tartışmak hayalci bir yaklaşımdır.

Dünden bugüne gelindiğinde ise yukarıda ifade edilen öğretmen tipinden uzaklaşıldığını, özellikle eğitim merkezli toplumsallaşmanın önemini yitirdiğini, öğretmenin sosyal statü, ekonomik bağımsızlık ve örnek kişilik gibi değerlerden yoksun hale geldiğini görüyoruz. Toplumumuzda öğretmenin itibarı diğer meslek gruplarına nispetle en sonlarda gelmektedir. Geçmişe doğru baktığınızda öğretmenin serüveni, bugün için sonu kötü biten film gibidir. İşin kötüsü toplum, çocuklarının geleceğini teslim ettiği öğretmenin durumunu çok yakından görmektedir. Sorumlu makamların buna kör olması düşünülemez.

Yarının öğretmenine gelince; ülkemizin geleceğiyle birlikte tartışmakta fayda var. Bir toplumun geleceği yetiştirdiği ve yetiştireceği neslin yapısıyla doğru orantılıdır. Huzursuzluk, savurganlık, ahlaksızlık, anarşizm, cehalet gibi akla gelen her türlü potansiyel olumsuzluğun ve tehlikenin temelinde eğitimsizliğin varlığını herkes söyler. Bu da bir toplum için öğretmenin önemini, sorumluluğunu ve gücünü bilmek demektir. Ama maharet bilmekte değil, çözüm üreterek hedefe yürümektir.

Öyleyse öncelikle öğretmeni bu olumsuzlukları giderecek eğitime, gerekli bilgi ve beceriye, ekonomik bağımsızlığa kavuşturmak gerekir. Bunlar başarılmazsa yarınların güveninden kimse emin olamaz.

Demek ki en zeki, en başarılı ve en iyi yetişmiş insanları öğretmen yapmalıyız. Demek ki, en iyi ve doğru eğitimi öncelikle öğretmen adaylarına vereceğiz. Demek ki, en iyi maddî imkanları ona tevcih edeceğiz.

Tabii yarının Türkiye'sinin aydınlık, çağın uygar değerlerini yakalamış bir ülke olmasını istiyorsak!..

EGİTİM SEFERBERLİĞİMİZ

*Bir yıl sonrasını düşünüyorsan tohum ek
On yıl sonrasını düşünüyorsan ağaç dik
Yüz yıl sonrasını düşünüyorsan halkı eğit.
Çin Atasözü*

Öncelikle eğitimde bir seferberliğe neden ihtiyacımız olduğunu anlamamız gerekmekte. Devlet olarak, eğitim camiamız olarak, toplumun bütün katmanları olarak bu meseleye eğilmemiz ve gereken dikkati göstermemiz çok önemli. Bunu yaparken her türlü önyargıdan, bağnazlıktan kurtulmamız, millî, ama gerçekten milletin ortak değerlerine dayalı bir millî konsept oluşturmamız gerekir. Eğitimimizi tüm sorunlarıyla masaya yatırmalı, her kesim kendine düşen sorumluluğu hiçbir mazeretin arkasına sığınmadan, her türlü fedakarlığı yapacak şekilde samimiyetle omuzlamalıdır.

Bunu yapmanın; milletimizin bekasıyla yakından ilgili olduğu bilinciyle hareket etmek ve ülkemiz insanını çağdaş uygarlık değerlerine taşımanın yegane yolu olarak görmek zorunda olduğunu unutmamalıdır.

Hiçbir ülke; ne ekonomik gücüyle, ne toprağının büyüklüğüyle, ne de askeri kuvvetinin kudretiyle büyüklük ve a-salet kazanamamıştır. Bunun dünyada birçok örneği mevcuttur. Çok büyük topraklara sahip devletlerin nasıl yıkıldığına, çok küçük devletlerin nasıl dünya politikasını altüst edip yönlendirdiğine; çok zengin ve maddî gücü yüksek devletlerin kısa sürede tarumar olduğuna, maddî gücü olmadığı halde dünyada etkin güç ve refah toplumuna ulaşmış devletlerin varlığına; asker sayısı az olduğu halde egemenlik açısından, sayıca çok askeri olanlara nasıl üstünlük sağladığına sadece tarih değil, bugün yaşayan bizler bile şahitlik etmiyor muyuz?

Demek ki millet veya devletleri ayakta tutan güç –en azından- tek başına bunlar değil.

Ne öyleyse?

Çok önemli bir soru. Bunun cevabını bulan toplumlar bugün önemli birer güç. Öyleyse biz de o toplumların yapılarını incelersek en azından bir yöntemin ipuçlarına ulaşırız. Onlar önce toplumsal uzlaşmayı, ardından devlet-toplum kaynaşmasını sağladılar. Hakça paylaşımı ve sosyal adaleti gerçekleştirdiler. Azı da, çoğu da adil paylaşacak bir sistem kurdular. Devlet ve toplum ortak akli keşfederek bütün insanlarını önemseyen, düşünce ve fikirlerine saygı gösterip tartışmaya açan ve ortak ideali yakalayan, onun etrafında kenetlenerek ortak –ulusal veya uluslararası ölçekte- eylem

Bir toplumun geleceği
yetiştirdiği ve yetiştireceği
neslin yapısıyla doğru
orantılıdır.

benimseyen toplumlar oldular. Tarihsel ve toplumsal kavga ve kırılganlıklarını –ifrat ve tefrit çizgisinden uzak- ‘kol kırılır yen içinde’ düşüncesiyle toplumsal bir depresyona dönüştürmeden aşabildiler. Aralarında ki aykırılıkları yeni atılımlara (enerjiye) dönüştürmeyi başardılar. Devlet halkını içine kapatmak yerine açık topluma dönüştürdü. Kendi geçmişlerini, tarihin önlerine koyduğu kültür mirasını medeniyetin önünde engel olarak görüp kavga ettirmek yerine yakaladıkları çağdaş değerlerle uzlaştırmayı ve kendi içinde barışık bir toplum oluşturmayı başardılar. Topyekun kalkınmanın bireylerin önünü açmaktan geçtiğini, onların projelerini devlet olarak sürekli destekleyerek devletin geleceğini bürokrasiye ve siyasete ihale etmek yerine halkın omuzlarına yükleme anlayışını benimsediler.

En önemlisi; bütün bunların önce bilinçli bir eğitim politikası gerektirdiğini ve eğitime önem vererek insana yatırım yapmalarının gereğini kavradılar. İnsanlarını yukarıdaki amaçlar doğrultusunda eğittiler ve bugünün medenî ve güçlü toplumlarını oluşturdular.

Her milletin, kendine mahsus âdetleri, kendine göre millî hususiyetleri vardır Hiçbir millet aynen diğer bir milletin taklitçisi olmamalıdır. Çünkü böyle bir millet, ne taklit ettiği milletin aynı olabilir, ne kendi milleti içinde kalabilir. Bunun neticesi şüphesiz ki acıdır.

Mustafa Kemal Atatürk

Devletimiz

Devlet olarak; yukarıda sıralanan anlayışların varlığını kabullenmek oldukça zordur. Öncelikle, Türkiye Kurtuluş Savaşından çıktıktan sonra, bunun gereğini kavramış ve ön-

celikli hedef olarak almışsa da, özellikle Atatürk'ten sonra eğitimimiz çeşitli dünya görüşlerinin savaş alanı haline gelmiştir. Bunun en büyük delili, yakın zamanlarda yaşadığımız toplumsal olaylar ve bu olayların merkezi görüntüsünden kurtulamayan -üniversitelerden orta öğretim kurumlarına kadar yayılan- eğitim kurumlarımızdır. Oysa, anarşi ve terörün en son uğrayacağı, idealde ise hiç uğramayacağı kurumlar eğitim kurumları olmalıydı. Çünkü buralar insanlara bilgi veren alanlardı ve bilgi asla terörle birlikte anılamazdı. Anılmamalıydı. Ülkemizin genç ve dinamik nüfusunun daha çok dünyanın genel konjoktüründen doğan ithal ideolojilerin tuzağında ülke kalkınması için çok önemli olan enerjilerini, daha kötüsü hayatlarını heba etmesi herhalde o gençlerden daha fazla ülkeyi yönetenlerin hatasıdır. Birer bilim yuvası olan bu müesseselerin anarşi keşmekeşine düştüğünü önceden görüp gerekli tedbirleri zamanında almak bir devlet için gaflet değilse nedir?

Ayrıca; bilgi insanları kavgadan koparıp daha çok sorgulamaya götüren yoldur. Bilgi veya universal bilgi anlayışı asla dayatmacı, düşünceyi tanzim edici, toplumsal yaşama biçim vererek herkesin uyması zorunluluğu tekeline reddeder. Bizde devlet bu alanlarda sınır koyucu, zararlı-yararlı, çağdaş ya da bağınaz tanımlamaları koyma ve belirleme rolünü üstlendiğinden; bunu yaparken de halkla çoğu alanda ters düşmeyi göze alarak serbest ve üretici düşüncenin engeli olmamış mıdır?

Yine devlet aklın yolu bilimde geçer anlayışını öne sürerken kurumsal kutsallar ve tabular oluşturarak dokunulmazlıklarını ilan etmemiş midir? Bu anlayış bilimsel düşünce ve fikirlerin ne kadar aykırı olursa olsun ortaya çıkmasını, çıksa bile bir düşünce terörüne kurban giderek toplum vicdanında makes bulmasının en büyük engelidir. Aklın ve mantığın insanı götürdüğü yol, her zaman dev-

letin elindeki endazeye uymaz. Böyle bir karşı karşıya kalmada herkes kendi endazesinin doğrusuna sığınır; ancak açıkça ifade edemediğinden bir türlü iki ölçünün uzlaşma noktalarına ulaşamazlar. Bu kör inatlaşma ileri zamanlarda toplumsal kaoslar oluşturur.

Bu millete gidecekleri yolu gösterirken dünyanın her türlü ilminden, keşiflerinden, ilerlemelerinden istifade edelim. Lakin unutmayalım ki, asıl temeli kendi içimizden çıkarmak zorundayız.
Mustafa Kemal Atatürk

Devlet Eğitim Seferberliğine Nasıl Bakmalı?

Ülkemizdeki eğitim kurumlarının tamamı devlet kontrolünde ve denetiminde olduğuna göre, bütün bunları görerek bir öz eleştiri yapmalı ve yanlış giden ne varsa önce onları düzeltmekten başlamalıdır. Bunu yaparken sadece milletin geleceğini ve uygarlık yarışındaki yerini düşünmelidir.

Her türlü maddî kaygıdan uzaklaşarak önce eğitimcilerini ortak millî değerler ve hedefler etrafında toplamalı ve uzlaştırmalıdır. Onları toplum içinde alay edilen maddî sefaletten kurtarmalı ve çağdaş toplumun mimarı olmasını istediği, insanlara uygar toplumların verdiği önem ve itibarı vermelidir. 'Efendim, imkanlarımız bu kadar' demeden. Çünkü onlar iyi durumda olmadan toplumda hiçbir şey iyi gitmeyecektir.

Halkın bütün millî ve kültürel değerlerine yüzünü dönmeli, onlarla zıtlaşarak ortadan kaldıramayacağını bilmeli. Ama iyi eğitimcilerin yardımı ve gücüyle uzlaşabileceği bir düzeye çekebileceğini anlamalı. Bu anlayış devlet için zararlı ve tehlikeli olmaktan çıkacak, yararlı hale dönüşerek millî enerjiye katkı sağlayacaktır.

Bütün eğitim kurumlarını en modern şekilde teçhiz etmeli, öğrencilerin rahat ve iyi eğitim alabilecekleri ortamları en kısa zamanda ve süratle temin etmelidir. Çocukların ve eğitimcilerin okullarına geldikleri vakit, kendilerinin ve ülkelerinin geleceği adına başarılı olmaktan başka düşünceleri olmamalıdır.

*Bir öğretmen ebediyete hükmeden insandır. Tesirlerinin
nerede biteceği asla bilinemez.
H. Adams*

Eğitimcilerimiz

Eğitim sorumlularımız bu toplumda kötü giden hiçbir şeyden kendisini soyutlayamaz. Bu ülkeyi yönetenler onların elinden geçmedi mi? Hırsızlık, namussuzluk yapanlar, anarşi ve teröre bulaşanlar, halkın millî gelirlerini çalıp, kaçırıp ülkeyi soyanlar onlar tarafından eğitilmedi mi? Memlekette kötü gidişi durduramayan yasalar, onları uygulayan hukuk adamları, hesap-kitap işlerine bakan görevlileri onlar yetiştirmede mi? Hasta olduğunda kendisine parası kadar itibar eden doktor, evlerini depreme dayanıklı yapmayan mühendis, ihaleye fesat karıştıran mütahit, vergi kaçırان esnaf ve daha her kimse onun elinden geçmedi mi? Bütün bunlara hayır demek mümkün mü?

Daha kötüsü, işlerini yürütebilmek için rüşvet vermek, bir üst makama veya daha iyi bir yere atanmak için bir zamanlar talebesi olanlardan yardım istemek, zararına bile doğruyu söylemek yerine çıkarına uygun olan cümleyi kurmak, zaman zaman zaaflarına yenik düşerek mesleğinin onurunu yere düşürecek işler yapmak eğitimciler arasında görülmüyor mu? Buna hayır demek mümkün mü?

Hayır desek de, demesek de vicdanımızla baş başa kaldığımızda yüzümüz kızarıyorsa mutlaka yanlış giden bir şeyler eğitim camiamızda var demektir. Bunların dışında eğitimcinin bir görevi de yaşadığı toplumda yanlış giden hiçbir şeye göz yummamaktır. Eğer göz yumarsa yetiştirdiği veya yetiştireceği çocuk ve gençlerin önünde inandırıcılığı kalmaz. Bir öğretmenin toplumdaki mağlubiyeti de bu inancın doğmasıyla başlar.

Ayrıca eğitimci bilgiyle halk arasında köprü gibidir. Bu köprüden geçişte insanlar arasında hiçbir nedenle ayırım yapmaz. Cehaletten aydınlığa yürüyen herkesin bu geçiti kullanma hakkı vardır. Bir toplumun geleceği de bu yolu yürümeyi göze alanların fazlalığı ile doğru orantılıdır. Her ne pahasına olursa olsun bilginin ve bilimin sunduğu doğruları halka enjekte etmekle yükümlüdür.

*Devlet adamları gelir geçer. Milletlerin hayatında izleri
payidar olan, muallimlerin elleridir.*

İsmet İnönü

Eğitimciler Eğitim Seferberliğine Nasıl Bakmalı?

Öncelikle eğitimciler kendilerini bir bahçıvan gibi görüp, bahçelerindeki çiçekleri kokusuna, rengine, boyuna bakmaksızın aynı dikkat ve titizlikle yetiştirmeli, aralarında ayırım yapmamalıdır. Her çiçeğin mutlaka bir müşterisi vardır. Çocukların da bu ülkenin geleceğinde şu veya bu şekilde yer alacağını bilmeli, ilgi ve alakaları doğrultusunda iyi insan, iyi vatandaş olarak yetiştirmeli evrensel insanlık değerlerini benimsetmelidir.

Ellerindeki kişilerin yarın toplumun hangi hizmet bölgesinde bulunacağını ve ülke adına neler yapacağını bilemeyeceğine göre, hepsini en ideal şekilde geleceğe hazırlamalı; sosyal statülerine, ekonomik güçlerine, kendilerine kazandırdıkları geçici itibara aldanmamalıdır. Bu toplumun geleceği açısından en güzel ahlakî değerlerle ve bilgiyle donatmalıdır. Ülkenin içinde bulunduğu varsayılan ekonomik imkansızlıklar sebebiyle kendisinden esirgenen maddî refah eksikliğini bahane ederek görevini savsaklamamalı, durumu düzeltecek olanların bugün değilse yarın elindeki gençler olduğunu unutmamalıdır. Bugüne değil yarına fedakarlık yaptığını bilmeli, yaptığı işi bu gözle değerlendirmelidir.

Eğitim ordusu, aralarındaki suni çekişmeleri mutlaka bırakmalı, millî kültürümüzden kopmadan evrensel medeniyet değerlerini iyi tanımlayarak çocuklarımıza aktarmalı ve bunun vereceği hazzı her türlü maddî ve sosyal getirinin üzerinde görmelidir. Unutmamak lazım, kimse zahmet ederek diktiği fidanın meyvesini yeme garantisine sahip değildir. Hepimiz bizden öncekilerin diktikleri ağaçların meyvesini yiyoruz. Ya yiyemeyecekleri kaygısı ile dikmeselerdi?

Buna benzer birçok sebeple eğitimcilerimiz ulusal eğitim seferberliğimizin merkezinde yer almalı ve ön ayak olmalıdır.

Kişinin çocuğunu terbiye etmesi sadaka vermesinden daha iyidir.

Hz. Muhammed

Halkımız

Aslında halkımız eğitimsizliğin kendisi ve evlatları için nasıl bir çıkmaz olduğunu devletten ve eğitim camiasından

Eğitimciler kendilerini bir bahçıvan gibi görüp, bahçelerindeki çiçekleri kokusuna, rengine, boyuna bakmaksızın aynı dikkat ve titizlikle yetiştirmelidir.

daha iyi görmekte. Cahilliğin başına ne işler açtığı-
nın, kapılarda nasıl bekle-
tildiğinin, adam yerine
konulmadığının, haklarını
ve sorumluluklarını bil-
memenin omuzlarında ki
ağırlığının; dahası çocuk-
larını da aynı geleceğin
beklediğinin herkesten

çok farkında. Onun için bütün yoksulluk ve sıkıntılarına rağmen çocuklarını okutmak için her türlü fedakarlığa katlanıyor. Çünkü; kendisi eğitimsizliğin sonuçlarını, yaşayarak tecrübe etmiştir.

Halkı bir eğitim seferberliğinin içine çekecek güvenilir, sağlam eller bekliyor. Tek korkusu çocuklarının geleneksel, ya da millî geleneklerden koparılması. Bu endişeyi giderdiğiniz ve eğitimin millî kültüre karşı bir değişim projesi olmadığına makul ve mantıklı açıklama ve icraat geliştirdiğiniz zaman mutlaka halkımız önüne düşenleri takip edecek ve ülkemizde eğitim adına güzel işler yapılacaktır.

Esas sorun, halkla devlet arasındaki güven sorunudur. Bu mutlaka aşılmalı ve halkı yadsıyan, tepeden bakan anlayış terk edilmelidir. Memleketin asli unsuru olan millet sadece vergi toplanacağı, memleketi koruma görevi yapılacağı veya seçimden seçime nutuk atılacağı zaman hatırlanmamalıdır. Hızla adil paylaşım, refahın tabana yayılması, devletin hizmet kurumlarındaki horlanmalar giderilmeli, birey olarak memleket insanı fikri, zikri ne olursa olsun insan olduğu bilincine kavuşturulmalıdır.

Her gün yazılı ve görsel basında memleketin 'lale bahçeleri' sergilenirken ve bu has bahçelerdeki mutluluk şarkıları ve görüntüleri, maalesef fakir fukara halkın terli terli oturduğu akşam sofralarını süslerken onlardan herhangi bir seferberlik beklemek biraz saf dillilik olur. Öyle değilse halkı aptal yerine koymak olur. Böyle bir tablo da her zaman bir 'Patrona Halil' riski taşır. Oysa eğitim seferberliğini bu memleketin insanları için yapıyorsak, halk problemin çözümünde nerede olduğunu görmeli ve kendisini rahat ve huzura kavuşturacağı söylenen bütün projelere fikir ve düşünceleriyle katılmalıdır. Aksi takdirde halka rağmen halk için yapıldığı söylenen bütün projeler; halk tarafından benimsenmediği sürece hep iflas edecektir.

Başkalarının bilgisi ile bilgin olsak bile, ancak kendi aklımızla akıllı olabiliriz.

Montaigne

Halkımız Bu Seferberliğe Nasıl Bakmalı?

Çağımız insanlara öyle pencereler açtı ki, artık hayatımızı da, başka hayatları da sorgulamak çok kolaylaştı. Önümüzde bir yaşadığımız hayat, bir de başkalarının yaşadığı hayat tabloları var. Bizimkinden daha iyi veya daha kötü... Her şey gözler önünde cereyan ediyor. İyi manzara imrendiriyor, kıskandırıyor hatta bazen isyan ettiriyor. Kötü manzara acındırıyor, üzüntü veriyor, o da isyan ettiriyor. Bütün sorunlar biliniyor. Ama bir türlü çözüm üretilmiyor. Oysa modern yönetim anlayışının temelinde; 'sorun varsa, mutlaka çözüm de vardır' anlayışı vardır. Eğer eğitim sistemimizde sorun varsa halkımız kendisiyle anlayış birliği

içinde üretilen çözüm önerilerine ve projelere mutlaka gücü nispetinde destek vermelidir. Dışından tırnağından artırarak okula gönderdiği çocukların, aynı zamanda en iyi eğitimi almasının da takipçisi olmalıdır.

Çocuklarını okula gönderen aileler onlara hedefler koymamalı, öğretmenleriyle birlikte ilgi alanlarını belirleyerek alanlarında yetişmelerine katkı sağlamalıdır. Biz çocuklarımıza 'oku da doktor ol, mühendis ol, paşa ol' tavsiyelerini daha bebekliklerinden itibaren dayatıyoruz. Peki, başardık diyelim. Herkesin yukarıdaki gibi saygın meslekleri oldu. O zaman en kıymetli meslek terzilik, mobilyacılık, aşçılık gibi meslekler olmaz mı? Neden çocuklarımızı okutmanın arkasında hep devlete kapılanmalarını arzuluyoruz? Bu, modern bir kapıkulu zihniyeti olmaz mı? Devlet nereye kadar ülke nüfusunu sırtında istihdam edebilir? Oysa çocuklarımızı eğitirken 'iyi insan' olmalarını ön plana almalıyız. Yapacakları işleri en iyi ve dürüst yapacak şekilde yetiştirmeliyiz. Böyle bir anlayışın başlaması eğitim seferberliğimizin önemli bir eksiğini giderecektir.

Bugün dünyanın hızlı tekamülünü gördükten sonra; devletimize, eğitim ordumuza ve topyekun halkımıza düşen;

kalkınmamıza, sosyal adaleti gerçekleştirmemize, uygarlık düzeyini yakalamamıza temel teşkil edecek olan eğitim hamlemizi başlatmak ve yerimizi gönüllü aramaktır. Bu gayret aramızdaki suni meseleleri ve ayrılıkları ortadan kaldıracak,

Çocuklarını okula gönderen aileler onlara hedefler koymamalı, öğretmenleriyle birlikte ilgi alanlarını belirleyerek yetişmelerine katkı sağlamalıdır.

belki de aykırılıklarımızla birbirimizi anlayarak yaşamamanın kapılarını açacaktır.

Hepimizin özlemi böyle bir toplum değil mi?

*Ancak aptallar suyun derinliğini iki ayağıyla ölçer.
Afrika Atasözü*

Basın-Yayın (Medya)

Bugün dünyada en önemli güçlerden birisi medyadır. Kamuoyu oluşturmada, halkı yönlendirmede, bilginin tabana yayılmasında, kirli ilişkilerin açığa çıkmasında ve benzeri birçok konuda en etkili güç basındır. Basın bu gücü olumlu da kullanabilir olumsuz da... Basının halkın yararına ve tarafsız işlediği toplumlarda sistem daha şeffaf olur, bilgilenme daha sağlıklı oluşur.

Bu da basında yer alan kalemlerin, özel amaçlara hizmet gayesi yerine insanî, millî, evrensel değerlere sahip ve bir o kadar da sadık olması ve kalması ile mümkündür. Bu ilkeler çerçevesinde yapılan yayınlar kamuoyunun doğru bilgilenmesini, dolayısıyla doğru oluşmasını sağlar.

Örneğin televizyonlarda halkın bilinç düzeyini yükseltecek, çocukların zihinsel gelişimini ve bilinç altını dolduracak programlar, diziler, filimler, yarışmalar olursa bu, toplumun gelişimine olumlu katkı yapar. Ayrıca olumsuzluklardan çok olumluyu gösterme ve insanlara iyi davranışın mükafatı anlatılsa herhalde daha etkili olur. 'Çiçeklere basmayınız' yazısı, 'Basarsam ne olur.' mesajını beyne iletirken; 'Çiçekleri sevelim' tabelası da 'Seversem acaba ne olur?' mesajını beyne iletecektir.

Düşünsenize; uyuşturucunun insan hayatına verdiği zararları anlatırken çok ünlü birinin uyuşturucu kullandığından bahsediyorsunuz. Daha kötüsü uyuşturucu çetesi yakalandı derken, uyuşturucunun nasıl yapıldığını en ince ayrıntılarına kadar gösteriyorsunuz. Buna benzer örnekleri çoğaltmak mümkün. Bu durum sizce de caydırıcılıktan ziyade bir reklam özelliği taşıyor mu sizce?

Çağın bu baş döndürücü teknolojisi, iyi kullanılırsa eğitim için bulunmaz bir nimete dönüşebilir. Ancak bu gücü elinde bulunduranların çok dikkatli olması ve oto kontrol mekanizmaları gelişmiş olmalıdır. Aksi takdirde bu sihirli kutular korkunç bir silaha dönüşebilir ve ateşe başladığında kimleri hedef alacağını asla kontrol edemezsiniz.

Eğitimde basın çok önemlidir. Ama ondan önce basın mensuplarının eğitimi önemlidir. Toplumsal uzlaşma yerine ayrışmayı körükleyen, insanlarımızın geleceğini aydınlatacak bilgilendirme görevi yerine belli çarkların işlemlerini ve özel çıkar kavgalarının içinde yer almayı yeğleyen kâlemlerin topluma verebileceği ne olabilir ki? Kamuoyundaki güvenirlilik anketleri ve gazetelerin tirajları ortada zaten.

Ne yazık ki onlar da yine öğretmenin elinden geçmektedir. İş dönüp dolaşıp öğretmene dayanmaktadır. Onun için öğretmen gücünü bilmeli diyoruz.

Biz, her işimizi hatta refahımızı bile hükümetten bekliyoruz. Hem çalışmıyor, hem de bunun kabahatini başkalarında arıyoruz. Okullarımızda talebe, dairelerimizde memur, iş yerlerinde amale, tarlasında rençber ve her yerde hepimiz, mümkün olduğu kadar az çalışıyor veya hiç çalışmıyoruz.

O kadar ki aramızda çalışan bir insan oldu mu göze batıyor. Onun bu ısrarlı çalışmasında mutlaka gizli ve şeytanca bir sebep var dalaletine kapılıyoruz. Hatta böyle bir adam bizi rahatsız ettiği, bizi de çalışmaya mecbur bıraktığı için, ayağını kaydırmaya çalışıyoruz.

Anne-babalar, çocukları çalışmadan sınıf geçsin; tüccar ve esnaf, çalışmadan para kazansın; amale çalışmadan yevmiye alsın isteğiyle dolu ve bu isteği âdet haline getirmiş bir memlekette her şeyi göze alarak yapılacak tek şey, ciddiyet ve çalışma inkılabıdır.

Biz ancak böyle bir terbiye, yani böyle bir maarif ve böyle bir inkılap kalkındırır inancındayım.

Nihat Sami Banarlı

Devlet ve Devlet Terbiyesi kitabından

TOPLUMUMUZUN GELİŞİMİNİ ENGELLEYEN ÜÇ UNSUR

*Bir millet için faydalı olan şey, o milletin tabiatına ve
būnyesine uygun olandır.*

Eflatun

Türk milleti tarih boyunca çok acı çekmiş, zulme uğramış, hakkında ölüm fermanı çıkarılmış bir millet. Hem de dünya milletleri içinde en onurlu yerde duran ve hiçbir sabıkası olmayan tarihin sahibi olarak. Ama Türk milleti her seferinde küllerinden yeniden doğmayı başardı.

Geçmişte başaramadıklarını bugün pek de adilane ve mertçe olmayan üsluplarla yeniden tezgahlamaya çalıştıkları muhakkak.

Bu yüzden milletçe uyanık olmak, çok çalışmak, olabildiğince güçlü olmak zorundayız. Bunu başarmak için de şu üç problemi çözmek zorundayız:

1- Kendi Kültürümüzü Yok Saymak

Çok köklü bir kültüre sahip olmamıza rağmen, kendi kültürümüzü gelişmemizin önünde bir engel gibi görmemiz. Bir türlü sistemin dinamikleriyle, halkın dinamiklerinin örtüşmemesi... Bu açıdan bakınca, eğitim politikamızın yanlış gidişindeki en önemli sorumlu, yanlış gidişi bir türlü durdurmayan, belki de yanlış yönlendiren mevcut sistemdir.

Sistemin yanlış işleyişinde en büyük pay ise toplumsal eğitimin en önemli unsurlarının başında gelen aydınlarımızdır. Yüz yıllardır aydınımız toplumun desteğini yanına almayı başaramadı. Belki ihtiyaç duymadı, halkın kendisine

vereceği desteği önemsemedi. Onun için ülkemizde yazılanlar çok okunmuyor. Üretilenler, tezgahlarda kalıyor. Halk; değerlerini alay konusu yapanları, hakarete varan eleştiri üslubunu cezalandırıyor. Oysa değişim veya dönüşümü halkla uzlaşarak gerçekleştirmeyi deneyen bir aydın anlayışı çok daha başarılı olurdu.

2- Başkalarının Felsefesini Benimsemek

İleri bir hayat yaşayan toplumların, yaşama felsefelerini gelişmelerinin dinamiği olarak algılaması; onlar gibi yaşayarak gelişeceği varsayımının topluma dayatılması...

Oysa eğitimimizin beslenmesi gereken en önemli kaynak geçmiş yüz yıllara dayanan millî kültürümüzdür. Eğitim sistemimizi bu anlayışla yeniden ele alınmalı, derslerimizi deyimlerimizin, atasözlerimizin, millî tarihimizin anekdotlarıyla zenginleştirilerek çocuklarımızın hafızası diri tutulmalı, yarınlara dünden alınan güçle yürünmelidirler.

Bizim Batı toplumlarına karşı en büyük avantajımız, millî kültür değerlerimizin yüksekliğidir. Batı bugünkü seviyeye 'büyük balığın, küçük balığı yemesi' prensibinden gelmiştir. Tarihi kültür mirası buna müsaittir. Onun için bugünkü sosyal adalet anlayışını büyük bedeller ödeyerek yakalamıştır.

Biz ise; gerek hoşgörü, yardımlaşma, adalet, işi ehline verme hususlarında, gerekse ahilik ve vakıf müesseselerini kurarak bunları sosyal hayatın bir parçası yapmada daha kadim bir kültürün mensubuyuz. Dolayısıyla aynı

Ortak akıl; bireysel aklın ve bilginin yetmediği yerde, bir araya getirilen düşüncelerin istişare ile bir çıkar yol bulma gayretidir.

şablona uymayabiliriz. Çünkü onların bugün elindeki değerler bizim tarihî küllerimizin altında mevcut. Hafif bir rüzgar, küçük bir gayret aramızdaki mesafeyi kapatmakla kalmayacak, bizi daha ileriye taşıyacaktır. Unutmayalım; tarih maziye şahit, geleceğe aynadır.

3- Ortak Millî Hedefimizin Olmaması

Her seferinde önündeki toplumlara ulaşma çabası içinde olması, onlara ulaşmayı gelişmişlik kabul etmesi; kendine ait hedefler koyarak, kendi millî hedeflerine yürüme çabası gösterememesi...

Belki de bunun çeşitli yöntem ve şekillerle engellenmesi, bizim yerimize düşünüp karar verenlerin doğrularını yaşamak zorunda kalışımız, kaynağı kendinden menkul aydınımızın gösterdiği çıkmaz sokaklarda debelenişimiz, kendimize ve tarihimize sırtımızı dönmek zorunda bırakılışımız en büyük sebep.

Oysa millet-devlet bir arada düşünebilsek, meselelerimize çözüm yolları üretebilsek belki çoktan başarılı olacaktık. Ortak aklın işleyişini keşfedebilseydik... Ortak akıl; bireysel aklın ve bilginin yetmediği yerde, bir araya getirilen düşüncelerin istişare ile bir çıkar yol bulma gayretidir. Kimse başkasının yerine düşünerek doğru budur diyemez. Ama düşünceleri harmanlayıp ortak aklı işletip, doğruya ulaşabilir. İstişare birçok problemin çözüm anahtarıdır.

Sonuçta;

Bunların ışığında; eğitimcilere, öğretmenlere düşen en büyük görev, millî hafızayı diri tutmak, iç ve dış tehdit odaklarına karşı millî dimağı uyanık tutmak yükümlülüğüdür. Bunu yaparken amaç geri dönüp tarihin derinliklerinde

kaybolmak olmamalı, ne kadar köklü kültürel ve medeni dayanaklarımızın olduğunu önümüze sererek ilerlememize güç katmak amaçlanmalıdır. Bu yükümlülük, öğretmenin gücü gereği bir sorumluluğudur.

BAZI ÖNERİLER

Eğitim sorunu sadece ülkemizin olmaktan çok bütün dünyanın sorunudur. Ancak bilinmesi gereken, ileri toplumların eğitime gereken önemi verdiği, ilerleme çabasında olanların vermeye çalıştığı, bazılarının da hâlâ farkına varmadığı bir problem olmasıdır.

Asıl kahredici olan ise eğitimin önemini bildiği, ya da bildiğini söylediği halde; bu sorunu çözmek için çaba gösteriyor gibi yapıp, deve kuşu misali kafalarını kuma gömmeleri ve hiçbir şey yapmamalarıdır.

Ülkemizin hangi konumda olduğunu tartışmaktan ziyade, bulunduğumuz yerden daha ileri gitmek için çözümleri hızla üretmek ve uygulamaya koymak devletimizin başında bulunan yöneticilerin, eğitimden birinci dereceden sorumlu öğretmenlerin ve eğitime ihtiyacı olan halkımızın öncelikli görevidir.

Bu manada, bir düşüncesi olan herkes, bunu yazılı veya sözlü olarak seslendirmekle kendisini yükümlü hissetmeli ve elinden gelen her türlü çabayı göstermelidir.

Bizde faydalı olur ümidiyle fazla detaya inmeden bazı problemlere dikkat çekmek istiyoruz.

DEVLETİMİZİN EĞİTİM POLİTİKASINDA NASIL DEĞİŞİMLER OLMALI?

Öğretmene Yönelik:

- Öncelikle gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, çok kaliteli öğretmen yetiştirecek önlemleri hızla almalı.
- Yetiştirdiği öğretmeni onurlu yaşayacak seviyeye, neye mal olursa olsun getirmeli.
- Öğretmenleri idarî ve malî işlerden ayırarak eğitimin içine çekmeli. Okulları birer üretim merkezi gibi görüp mutlaka profesyonel yöneticilerle yönetmeli. Öğretmen kökenli yalnızca eğitim şefi kadroları olmalı.
- Okullardaki öğretmen teftiş anlayışı değiştirilmeli. Yılda bir defa teftiş ettiği öğretmeni, yörelerin birçok farklı özelliğine rağmen merkezî kriterlerle denetlememeli. Öğretmenin teftişini öğrenciye ve veliye bırakmalı.
- Dolayısıyla devlet öğretmene verdiği önemle, eğitimi ne kadar önemseydiğini halka ve öğrenciye hissettirmeli.

Öğrenciye Yönelik:

- Okulları çağdaş araç-gereçlerle donatarak sağlıklı eğitim alacakları mekanlar haline getirmeli.
- Bütün öğrencilere eşit yaklaşmalı; fırsat eşitliği yaratarak, bunu bozan unsurları ortadan kaldırmalı.
- Çocukları daha ilk eğitimlerinden itibaren ilgileri, becerileri ve zeka düzeylerine göre ayırıp pedagojik bir anlayışla topluma kazandırma yolları bulmalı. Bu çaba aradaki zaman kaybını önleyecek ve beceriye, ilgiye, hıza göre yol almalarını sağlayacaktır.

- Profesyonelce yönetilen bir okulda öğrencilerin disiplin işleri, profesyonelce ve alanlarında uzman kişilerce çözülmeli, arızalar geçici çözümler yerine kalıcı olarak tedavi edilmelidir.
- Okulların rehberlik servislerine çok önem verilmeli. Bu servisler mutlaka alanlarında uzman kişilerle, gerekli altyapı ve teknik donanımlar sağlanarak öğrencilerin hizmetine sunulmalıdır.
- Öğrencilerin rasgele üniversite kazanıp okumaları yerine ilgi duydukları alanlarda eğitim görme imkanı sağlanmalı. Bu yapılırken ilk, orta, lise düzeyindeki başarı ve başarısızlıkları dikkate alınmalıdır.
- Öğrenciler üzerindeki 'zaten adamı olan işe giriyor', 'başarı pek önemsenmiyor' gibi imajları yıkacak ve başarının mutlaka ödüllendirildiği ve öncelik nedeni olduğunu gösterecek bir sistem kurmalı ve uygulamalıyız.

Halka Yönelik:

- Devlet modern bir eğitim anlayışı arzusunu halkla paylaşırken onun değer yargılarıyla çatışmadan bunu başarmalıdır.
- Eğitimin ülke geleceği için ve halkın kendi refah ve huzuru için ne kadar önemli olduğunu bütün kurum ve kuruluşlarıyla halka anlatmalıdır.
- Bu anlatış bir dayatma yerine ortak anlayışta uzlaşmayı içer-

Öğretmenler; aralarındaki farklılıkları anlaşmazlık nedeni olarak görmemeli, ülkenin geleceği ve sorumlulukları noktasında kenetlenerek başarıya koşmalıdır.

meli ve halk kendisine sunulanı benimseyip sahiplenmelidir.

- Devlet halka eğitilmiş insan olmanın devlet kapısında iş bulmak manasına gelmediğini, okuyan insanların ülke ekonomisine artı değer katmak ve projeler üreterek kalkınmayı tabana yaymak amacıyla yetişmesi gerektiğini kavratmalıdır.
- Bilgilenen ve eğitilen halkın ülke geleceğinin karanlığına yakılan bir ışık olduğunu bilmeli ve eğitimin gücüne inanmalıdır.

ÖĞRETMENİN EĞİTİM POLİTİKASINDA NASIL DEĞİŞİMLER OLMALI?

- Öğretmen içinde bulunduğu sıkıntıları mazeret yaparak arkasına saklanmamalıdır.
- Öğretmenler; aralarındaki farklılıkları anlaşmazlık nedeni olarak görmemeli, ülkenin geleceği ve sorumlulukları noktasında kenetlenerek başarıya koşmalıdır.
- Meslekleri gereği halkın en içinde olan öğretmenlerdir. Onlara değerli olduklarını hissettirmeli çocuklarını güvenle emanet etmelerini sağlamalıdır.
- Halkın değerleriyle yanlış bile olsa alay etmemeli, gerekli düzeltmeyi empati ile yaklaşarak yapmalıdır.
- Ülke genelinde yanlış giden ve işleyen bütün işlerin başında kendi yetiştirdiği insanların varlığını asla unutmamalı ve düzelmesinin düzgün yetiştireceği insanlara bağlı olduğunu bilmelidir.
- Yetiştireceği insanlara önce kendi duruş ve tavrı ile örnek olmalı, öğrenciye 'Yarın öğretmenim gibi bir insan

olacağım.' dedirtmelidir. Bilmelidir ki, çocukların zihninde anne-babasından sonra en çok var olan, öğretmenleridir.

Öğretmen, ülkenin huzurunu bozan ne varsa hepsi üzerine kafa yormalı ve düzeltmek için mesleğinin kendisine verdiği gücü sonuna kadar kullanmalıdır.

- Çevresine olumlu elektrik veren, enerji dolu, yarına dair daima umutları olan bir insan görüntüsü vermelidir. Çünkü, öğretmenin karamsar olduğu bir toplumda geleceğe güvenle bakan bir nesil yetişemez.
- Halkın her türlü dert ve sevincinde yanında olmalı, elinden geldiği kadar katkısı sağlamalıdır.
- Skolastik-buyurgan bir eğitim yerine, uzlaşmacı çağdaş bir eğitimi benimsemeli; iyi bilenden çok iyi öğrenen ve öğrendiğini paylaşan insan modeli olmalı.
- Öğretmen, ülkenin huzurunu bozan ne varsa hepsi üzerine kafa yormalı ve düzeltmek için mesleğinin kendisine verdiği gücü sonuna kadar kullanmalıdır.

HALKIN EĞİTİM POLİTİKASINDA NASIL DEĞİŞİMLER OLMALI?

- Halk içinde bulunduğu tüm olumsuzlukların sebebinin eğitimsizlik olduğunu bilmeli ve bu alanda yapılan bütün çalışmaları bütün gücüyle desteklemeli.
- İçinde bulunduğu çıkmazların, kimden gelirse gelsin yine eğitilmiş, iyi eğitim görmüş insanlarca çözüleceğini kavrayarak asla eğitime küsmemeli.

- Eğitimde kız-erkek ayırımına gitmeden bütün çocuklarına aynı değeri vermeli, bunun yarının aydınlık toplumunun gereği olduğunu görmeli.
- Eğitimin yalnızca öğretmenin işi olmadığını ve toplumun sadece onun gayretiyle düzeltilemeyeceğini bilmeli. Çocuklarının doğru davranışlar kazanması için evde de gerekli desteği ve çabayı göstermelidir.
- Okullara ve öğretmene her zaman yardımcı olmalı, okul-aile birliklerine işlerlik kazandırarak aksaklıkları takip etmeli ve çözebileceklerini devlete bırakmadan anında gidermelidir.
- İmkan ve güç sahibi olan vatandaşlar okul, derslik, arsa, kütüphane, kitap ve benzeri aynî ve nakdî yardımlarını esirgememeli, bunun geleceğimiz için sürekli hayır akıtan bir çeşme olduğunu düşünmelidir.
- Özellikle okul-aile birlikleri, ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik durumu göz önünde bulundurarak mutlaka oluşturacakları fonlarla fakir ama zeki ve çalışkan çocukları desteklemelidir.
- Günümüzde her şeyin devletten bekleme anlayış ve alışkanlığının demode olduğunu görerek, kendi eğitimsizlik dertlerini ortadan kaldırmanın sorumluluğunu almalıdır. Bu yalnızca o çocuklara yardım olmayacak, böylece kendileri için kalifiye elemen ihtiyacını da karşılayacaktır.

Sonuçta:

Devlet de, öğretmen de, halk da bilmeli ki;

- İyi eğitilmiş insanlardan oluşan toplum bencilliği yenecek ve paylaşımın lezzetini öğrenecektir.

- Ekonomik refahın üretimle gerçekleşeceğini bilerek israf toplumundan üretim toplumuna geçecektir.
- Sosyal huzursuzluğun temelinde cehalet ve haksız paylaşımın yattığı gerçeğinden hareketle, bunu düzeltecek tedbirleri hızla alacak ve toplumu huzura kavuşturacaktır.
- Ekonomik refaha kavuşan insanların terörü ve anarşiyi daha doğmadan önleyecek bir sistem kuracağını görecektir.
- Sağlam ahlakî ve vicdanî değerlere kavuşan insanların, evrensel insanlık değerleriyle daha barışık yaşayacağını görecektir.

Not: Bütün bu konuları kısa sürede projelendirmek mümkündür. Yeter ki ortak akli işleten ve sorunlarımızı elbirliği ile çözen bir anlayışa kavuşalım. Biz bu kitabın konusu olmadığı için detaylara fazla girmedik. Ancak sorulduğunda elbette düşüncelerimizi paylaşmaktan mutluluk duyarız.

Bir yerde okumuştum; 'Bir insan ne kadar akıllı olursa olsun, hepimizin akli kadar güçlü değildir.'

BÜYÜK TOPLUM

Lyndon B. Johnson

Yüzyıl boyunca bir kıtaya yerleşip hakimiyet kurmak için uğraştık. Yarım yüzyıl boyunca, halkımıza bolluk dolu bir düzen getirecek sınırsız icatlar ve durmak bilmez bir sanayi yaratmak için çabaladık.

Gelecek yarım yüzyılın gündemindeki soru ise, bu serveti, ulusal hayatımızı zenginleştirip yüceltmek ve Amerikan uygarlığımızın kalitesini yükseltmek için kullanacak kadar akıllı olup olmadığımızdır.

İlerlemeyi ihtiyaçlarımızın hizmetine verdiğimiz bir toplum mu kuracağız? Yoksa eski değerlerle yeni görüşlerin denetlenmemiş büyümenin altında gömülüp gideceği bir toplum mu kuracağız? Bunu belirleyecek olan sizin düş gücünüz, sizin inisiyatifiniz ve sizin kararlılığınızdır. Çünkü sizin zamanınızda, sadece zengin topluma ve güçlü topluma doğru ilerlemek için değil, Büyük Toplum'a doğru yükselmek için de fırsat buluyoruz.

Büyük Toplum'un temeli, herkes için refah ve özgürlüktür. Yoksulluğa ve ırklar arasındaki adaletsizliğe son verilmesini gerektirir; biz de kendi zamanımızda bu taahhütlere tam anlamıyla girmiş bulunuyoruz. Ama bu sadece başlangıçtır.

Büyük Toplum, her çocuğun zihnini zenginleştirip yeteneklerini genişletecek bilgiye erişebileceği bir yerdir. Boş zamanın, korkuyla bakılan bir sıkıntı ve huzursuzluk nedeni değil, yaratma ve düşünme doğrultusunda zevkle karşılanan bir fırsat olduğu bir yerdir. İnsanın şehrinin, sadece fiziksel ihtiyaçlara ve ticaretin gereklerine değil, güzellik arzusu-na ve bir arada yaşama açlığına da karşılık verdiği bir yerdir.

İnsanın, doğayla sözleşmesini yenileyebileceği bir yerdir. Yaratıcılığa sadece yaratıcılık adına ve insan soyunun elindeki bilgilere katkısı nedeniyle değer verilen bir yerdir. İnsanların, ellerinde bulunanların niceliğinden çok, hedeflerinin niteliğiyle meşgul olduğu bir yerdir. Ama her şeyden önemlisi de, Büyük Toplum, güvenli bir liman, bir huzur yeri, nihai bir hedef, bitmiş bir eser değildir. Sürekli yenilenen, hayatımızın anlamının, çabalarımızın olağanüstü ürünlerimize denk olduğu kaderimize doğru bizi taşıyan bir meydan okumadır... kentlerimiz büyük olmadan, toplumumuz asla büyük olmayacaktır. Bugün düş gücünün ve yeniliğin sınırları, o kentlerin içindedir, onların kapılarının dışında değil.

Yeni deneyler başlamıştır bile. Amerikan kentini, gelecek kuşakların var olacağı, sadece yaşamakla kalmayıp iyi bir yaşam süreceği bir yer haline getirmek, sizin kuşağınızın görevidir.

Büyük Toplum'u kurmaya başlayacağımız ikinci yer de kırsal bölgelerimizdir. Sadece güçlü Amerika ve özgür Amerika değil, aynı zamanda güzel Amerika olmakla hep övünmüştür. Bugünse, bu güzellik tehlikededir. İçtiğimiz su, yediğimiz yiyecekler, soluduğumuz hava, kirliliğin tehdidi altındadır. Parklarımız aşırı kalabalık, kıyılarımız fazla doludur. Yeşil alanlar ve sık ormanlar yok olmaya başlamıştır.

Bu savaş bir kez kaybedildi mi, doğal güzelliklerimiz bir kez yok oldu mu, bir daha geri getirilemez. Ve insan artık güzelliklerin eşliğinde yürüyemez, doğaya heyecanla bakamaz olduğundan, ruhu yitip gidecek, ulaştığı hayat seviyesi boşuna olacaktır.

Büyük Toplum'un kurulacağı üçüncü yer, Amerika'nın okullarıdır. Küçük çocukların hayatı burada şekillenir. Her bir genç dimağ düşüncenin ve düş gücünün en büyük enginliklere ulaşacak kadar özgür kılınmadıkça, toplumumuz büyük olamaz. Bu hedefin henüz uzağındayız.

Bugün sekiz milyon yetişkin Amerikalı, yani bütün bir Michigan'ın fazlası, beş yıllık okulu bitirememiş durumdadır. Sekiz yıllık okulu bitirmemiş olan yirmi milyon kişi vardır neredeyse. Yaklaşık elli dört milyon kişi, yani bütün Amerika'nın dörtte birinden fazlası, liseyi bitirmemiştir...

Bir çok yerde sınıflar fazla kalabalıktır ve çağdışı kalmış ders programları uygulanmaktadır. Nitelikli öğretmenlerimizin çoğuna düşük ücret ödenmektedir ve yeterince ücret alan öğretmenlerimizin birçoğu da niteliksizdir. Demek ki, her çocuğa oturacak bir yer ve öğretim verecek bir öğretmen sağlamak zorundayız. Yoksulluk, öğrenmenin önünde engel olmamalı; öğrenme, yoksulluktan kurtulmanın yolunu sağlamalıdır.

Bu savaşın kazanılamayacağının söyleyen bazı korkaklar vardır, bizim ruhsuzluk içinde servete mahkum olduğumuzu söyleyenler vardır. Ben onlara katılmıyorum. İstedığımız uygarlığı şekillendirme gücümüz var bizim. Ama bu toplumu kuracaksa, sizin kararlılığınıza, sizin çabalarınıza, sizin gönüllerinize de ihtiyacımız var.

Bu topraklara gelenler, bir ülkeden daha fazlasını kurmaya çalışmıştı. Onlar yeni bir dünya istiyordu. İşte ben bugün bu kampüse, onların düşünün, sizlerin tarafından gerçeğe dönüştürebileceğini söylemek için geldim. Öyleyse şu andan itibaren hemen işe koyulalım ki, ilerde insanlar geçmişe bakıp şöyle diyebilsin: Uzun ve meşakkatli bir yoldan sonra insan, dehasının meyvelerini toplayıp hayatına gerçek bir zenginlik katmayı başarmıştır.

EĞİTİM SORUNU ÇÖZÜLDÜĞÜNDE

Hiçbir şeyi bilmeyen, hiçbir şeyi sevemez. Hiçbir şeyi yapmayan, hiçbir şey anlamaz. Hiçbir şey anlamayan değersizdir.

Oysa anlayan kişi aynı zamanda sever, farkına varır, görür. Bir şeyin aslında ne kadar bilgi varsa, daha fazla sevgi vardır.

Paracelsus

Bir ülkenin hayat damarlarının tamamı eğitimle bağlantılıdır. Ya da eğitim bir toplumun ortak atan/atması gereken kalbi gibidir. Nasıl vücudumuz kalbimizin herhangi bir rahatsızlığında, damarlarda meydana gelen herhangi bir arızada önce hemen sinyal veriyor, sonra teklemeye başlıyor, daha sonra da duruyorsa, aynı süreç toplum için de kaçınılmaz oluyor. Eğitim alanındaki herhangi bir aksaklık, bozulma, yanlış hareket hemen toplumsal bir arıza olarak karşımıza çıkıyor. Kalp nasıl zorlama ve doğal hareketinin dışında karşı duruş sergiliyor, ya da faaliyetinde kesiklik, düzensizlik hatta tedbir alınmazsa duruyorsa; eğitimde meydana gelen her türlü aksama, zorlama ve dayatma önce gerekli dirençle karşılaşılıyor, aksamalar, toplumsal sarsılmalar, depresyonlar, depremler hatta toplumsal felç ve -Allah korusun- ölümlere yol açabiliyor.

Bu nedenle; eğitimden sorumlu yüksek makamlar veya onların önünde veya arkasında bulunan 'toplum mühendisleri', toplumun sosyolojik yapısını, toplumların doğasında oluşan tepki biçim-

Bir ülkenin hayat damarlarının tamamı eğitimle bağlantılıdır.

Ya da eğitim bir toplumun ortak atan/atması gereken kalbi gibidir.

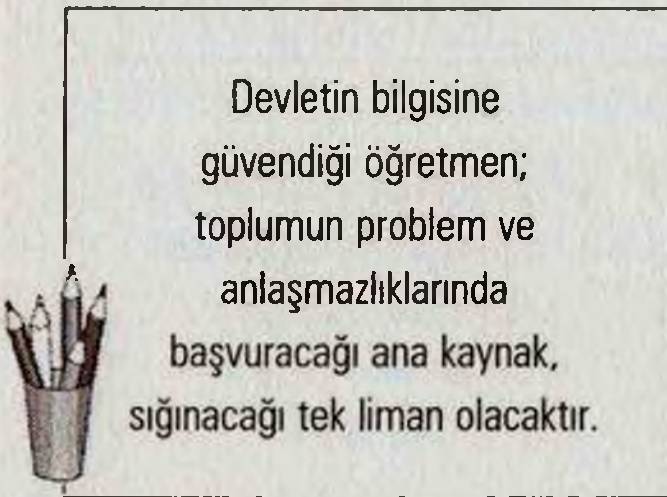

lerini, onları bir toplum yapan direnç noktalarını, vazgeçebilecekleri ve vazgeçemeyecekleri değerler manzumesini çok iyi etüt etmelidir.

Bir milletin medeniyet çizgisindeki yürüyüşünün hızı asla milletle restleşerek artırılmaz. Millet her zaman blöfünüzü görür. Bir topluluğu millet yapan da budur. Karşılıklı restleşmeler her zaman millî enerjinin heba edilmesi anlamına gelir ki; böyle bir manzara sizin medeniyetin nimetlerinden istifade etmenizi istemeyen diğer devletleri mutlu etmekten öteye gitmez.

Peki nasıl olmalı? Restleşme yerine insanımızla barışık olan bir yönetim ve denetim anlayışı geliştirmeliyiz. Millet tarihî miras diye sahiplendiği, uğruna tarih kitaplarını dolduran acılara katlandığı, gerekirse seve seve canını verdiği değerlere yönetim ve denetim mekanizmalarımız yüzünü dönmeli, onlara gülümsemeli ve değer verdiğini hissettirmelidir. Bunu yaparsa halk onun sunacağı reçetelere gülümseyerek bakacak ve anlamaya çalışacak, daha kolay benimseyecektir.

İşte bu noktada devreye eğitim dolayısıyla öğretmen girmektedir. Daha evvel saydığımız niteliklere sahip bir öğretmenin yapacağı çalışmanın başarısız olacağı asla düşünülemez.

Devletle millet arasındaki hemen bütün köprüleri yalnızca öğretmen kurar. Çünkü; toplumun kalbi mesabesindeki eğitimin kılcal damarlarını öğretmenler oluşturur. Eğer öğretmen devleti tarafından ciddiye alınırsa, toplu-

mu tarafından da ciddiye alınır ve gerekli itibarı görür. Dolayısıyla saygınlığı olan insanların söyledikleri de saygı görür. Gücünü bilen öğretmenlerin önderliğindeki toplum iç ve dış tahrikler karşısında mutlak dirence sahiptir. Devletin bilgisine güvendiği öğretmen; toplumun problem ve anlaşmazlıklarında başvuracağı ana kaynak, sığınacağı tek liman olacaktır.

ÖĞRETMEN TOPLUMUN HANGİ SORUNLARINI ÇÖZER?

Alimler; asırların, devirlerin ışıklarıdır. Her alim, zamanının insanlarını aydınlatan bir kandildir. Alimler olmasa, insanlar karanlıkta kalır ve insanlığını kaybederler.

Hasan-ı Basrî

Toplumun bütün dertlerinin çözümünde ve ortadan kalkmasında öğretmen ana faktördür. Çünkü; öğretmen toplumun kılcal damarlarına kadar uzanabilen bir işlevi yerine getirmektedir. İyi eğitilmiş bireylerden oluşan, kendisini, çevresini, içinde yaşadığı toplumu ve genel olarak da evrensel insanlık değerlerini iyi anlamış bir toplum; sorun üretmekten çok, sorun çözen bir toplumdur. Orada yaşayanlar da huzurlu bir toplumun fertleri olur.

Bugünün medeni toplumunu oluşturan Batı devletlerinin doğuya bakış açılarında iki oryantalist tespit beni hep hayrete düşürmüştür. Bu hayretimin temellerinde gerek tarihin, gerekse bugünkü manzaranın onları haklı çıkarmasının büyük rolü vardır.

Derler ki, 'doğulularla batılılar arasındaki en önemli fark; doğu toplumları önce yapacağını yapar, sonra düşünür. Batı

'Doğulularla batılılar arasındaki en önemli fark; doğu toplumları önce yapacağını yapar, sonra düşünür. Batı toplumları ise önce iyice düşünür, sonra ne yapacağına karar verir.'

toplumları ise önce iyice düşünür, sonra ne yapacağına karar verir.'

Yine derler ki; 'doğu toplumları bin tane ittifak noktası arasında bir ayrılık noktası bulur, onunla kavga eder. Batı toplumları ise bin ayrılık

noktasının içinde bir ittifak noktası bulup onun etrafında kenetlenirler.'

Diyebiliriz ki batılıların daha düne kadar yaşadığı hayat, toplum yapısı, sosyal adalet anlayışı ortada değil mi? Evet ortada ama onlar doğu üzerinde yılmadan çalışmalar yaptılar. Hâlâ doğu kültür ve medeniyetleri hakkında en kapsamlı incelemeler batı üniversitelerinde, hem de enstitü ve kürsü düzeyinde. Biz hâlâ doğu hakkındaki birçok bilgiye onların çalışmaları sayesinde ulaşıyoruz. Demek ki, onlar bilginin evrensel değer olduğunu bilerek dünlerinin karanlığına, bugün yaptıkları çalışmalarla bilgi ışıkları yakıyorlar. Doğuyu ince ince çözüyorlar, bulgularını hayatlarını daha da güzelleştirmek için kullanıyorlar. Bu onların; ilme, eğitim ve öğretime verdikleri önemi, dahası bilginin kutsiyetini nasıl kavradıklarını göstermektedir. Mevcut manzara ise; bunun sonucu insana yatırım yapmanın toplumu nasıl inkişaf ettirdiğini ortaya koymaktadır.

Batı toplumlarında en önemli mesleğin öğretmenlik, en önemli insanın da öğretmen oluşunun sırrı da bu olsa gerek.

Sosyal Sorunların Çözümünde Öğretmen

Yalnız yaptıklarımızdan değil, yapmadıklarımızdan da sorumluyuz.

Moliere

Canlı türleri içinde insanı ayrıcalıklı yapan konulardan biri de sosyal bir varlık olması, bir arada yaşama bilincine sahip olması, bu yaşayışını planlayabilmesi, kurallara bağlaması, kurallarını ulaştığı yeni bilgiler ışığında değiştirebilmesi ve geliştirebilmesidir.

İnsanlık bugüne çok çileli bir yoldan, büyük bedeller ödeyerek geldi. Bugün ulaştığı değerler geçmişle mukayese edilemeyecek derecede kıymetli değerlerdir. Çünkü insan; ilmin ışığı ile yerellikten evrenselliğe geçti. Dünya eskiye oranla hızlı bir küçülme içinde. Nerede olursa olsun üzüntülerin de, sevinçlerin de paylaşımı çok hızlı oluyor.

Bu süreçte insanın kılavuzsuz yol alması, çoğu kere yolunu kaybetmesine sebep olmakta. İşte o noktada bireye ve topluma kılavuzluk yapacak olan öğretmendir. Hâlâ milletlerarası husumet duygularının çözülmemediği dünyada, millî değerlerin muhafazası ile evrensel değerlere ulaşmanın yegane formülü iyi yetişmiş, gücünü bilen öğretmendir.

Sosyal toplum, birbirleriyle iyi geçinen bireyler yetiştirdiği gibi, birbirleriyle iyi anlaşılan toplumların da müjdecisidir. Böyle bir toplum, bencilliği değil, paylaşmayı öğütler. Meselelerini kavgayla değil, uzlaşmayla çözmeyi düşünür. Kendisi için istediğini, diğerleri için de talep eder. Tembellikten üretkenliğe geçer. Adaleti kendisi için değil, haklı için arzular. Kısaca; hem haklarını bilir, takipçisi olur. Kimseye çiğnetmez. Ama hiç kimseye ve kuruma... Hem de sorumluluklarını bilir, onları eksiksiz yerine getirir, onuruna laf söy-

letmez. Böyle bireylerden oluşan devletin de sosyal devlet olmaktan başka seçeneği kalmaz.

Peki böyle bir toplumun ve devletin mimarı kimdir? Elbette gücünün farkında olan öğretmen...

Ekonomik Sorunların Çözümünde Öğretmen

*Bir kör başka bir köre yol gösterirse ikisi de çukura
yuvarlanırlar.*

Matthew Henry

İnsanları ve toplumların birbirleriyle maddî ilişkilerini oluşturan her şey ekonominin bir parçasıdır. Dünyadaki hemen bütün toplumlarda sağlıklı bir düzen, sağlıklı işleyen bir sosyal adalet anlayışının varlığına bağlıdır. Eğer bir toplumda üretim-tüketim ilişkisi dengeli değilse; toplum katmanları arasında dengeli bir paylaşım veya bölüşüm sağlanamamışsa; yoksulluk ve zenginlik kesin çizgilerle ayrılmışsa; bir kısım insanlar varlıklarını güce dönüştürüp, onunla insanların emeğini sömürüyor, bir kısım insanlar da yoksulluklarının çaresizliği ile bu güç karşısında seçeneksiz kalıyorlarsa; ve en önemlisi en güçlü kurum devlet burada adaletten yana taraf olamıyorsa orada ne sağlıklı bir ekonomiden ne de adil bir devletten söz etmek mümkün olamaz.

Hal bu ki, sosyalleşmenin ve ortak değerler etrafında toplumsallaşmanın sebebi insanlar arasındaki adaletsizliği ortadan kaldırmak; belki, -tam olarak mümkün olamayacağına inandığım- ekonomik eşitliğe yaklaştırmak, ya da insanın zorunlu ve vazgeçilmez haklarının devlet himayesinde korunmasını sağlamak değil miydi? Örneğin, insanca yaşama hakkı, sağlık hakkı, eğitim hakkı, çalışma hakkı, kanun önünde eşitlik hakkı gibi... Bir toplumu sarsan ve geleceği-

ne güvenle bakmasını engelleyen en önemli sorunlar bunlar değil mi?

İnsanlara paylaşmanın erdemini anlatmak, yanındaki açken tok olmanın çirkinliğini kavratmak, varlığın kalıcı bir şey olmadığını, insanı her an terk edecek kadar nankör olduğunu söylemek, yoksul ve muhtaçları arayıp bulmanın, onlara yardım etmenin, gönlünü hoş tutmanın güzelliklerini ve insana kazandırdığı mutluluğu sevdirmek kimin görevi ve sorumluluğu dersiniz?..

Yaşadığımız topluluğa karşı en önemli ödevlerimizin başında çalışmanın geldiğini; tembellik ve miskinliğin insanın kendisine ve tüm insanlığa karşı işlediği bir suç olduğunu; veren elin her zaman alan elden daha üstün olduğunu; üretmenin, insanların bir ihtiyacını karşılamak anlamına geldiğini ve bunun da toplumda saygın bir insan olmak demek olduğunu insanlara kim öğütleyecek dersiniz?..

Elbette gücünün farkında olan öğretmen...

Siyasal Sorunların Çözümünde Öğretmen

Sırtı yere geldikten sonra kazanmış olmak, yalnız siyaset alanında görülür.

Edgar Faure

Siyaset günlük hayatta kullandığımız bağlamda çok hoşagiden bir kelime değil. İnsanlarda olumlu çağrışım yapmıyor. Hatta birçok insanın zihninde kirliliği, dalavereyi, yalancılığı, sözünde durmamayı, kandırılmayı ve daha ağır birçok olumsuz mesajı canlandırıyor. Bu durum millî ölçekte de, milletlerarası ölçekte de aynı izlere sahip.

Oysa siyaset milletlerin ve devletlerin hayatında önemli bir kurum. Asla yukarıdaki kelimeleri çağrıştırmadan çok ince bir zeka kullanımını gerektiren, birçok kötü ve olumsuzluktan hem kendi, hem millet ve devlet, hem de insanlık için olumlu sonuçlar çıkarma sanatı... Bize, nerede yüksek sesle konuşacağımızı, nerede susacağımızı, nerede neyi nasıl yapacağımızı, nerede kime nasıl davranacağımızı siyaset ilmi öğretir. Kişisel çıkarlarımızın nerede başlayıp nerede bittiğini, millî çıkarlarımızı nasıl koruyacağımızı, evrensel değerlerle nerede buluşacağımızı anlatır.

Yaşadığımız dünyada ülkeler arasındaki girift ilişkileri çözmede, dünya politik arenasında millî çıkarlarımızı savunma ve korumada, sözümüzün dinlenir olmasında siyaset ilminin önemi büyüktür.

Peki, bütün bu meziyetlere sahip, nitelikli elemanları kim yetiştirecek dersiniz?

Elbette, gücünün farkında olan öğretmen...

Ülkemizde Öğretmenin Bu Alanlardaki Konumu Ne?

Eğer herkes, birer fert olarak, kendi vazifesini başarır, kendi meslek ve sanatında gayret gösterirse, o zaman umurun refahı temin edilmiş olacaktır.

Goethe

Ülkemizde sosyal, ekonomik ve siyasal açıdan öğretmenin iyi bir durumda olduğunu söylemek şöyle dursun; hayal etmek bile neredeyse imkansız gibidir.

Bir kere sosyal açıdan bırakın topluma önderlik etmeyi, toplumun çok fazla ciddiye almadığı bir noktaya doğru hızla yuvarlanmaktadır. Bilginin gücü etrafında kenetlenmeyi bırakmış, ara-

larında anlamsız parçalanmalar yaşanan öğretmenler kendi aralarında ülke ve millet gerçeği çerçevesinde birlikteliğini sağlayamamış konumdadır. Bu durum ister istemez toplumun öğretmene bakışını da etkilemiş ve belki de kaynaşma ve uzlaşma zeminini kaybederek toplumsal ayrılıkların doğmasının etkenleri arasına öğretmeni de sokmuştur. Öğretmenlerimiz ilk olarak kendi aralarındaki bu sorunları gidermeleri ve geleceğin insanlarını yetiştirdiklerinin bilinciyle her türlü bağnazlıktan arınarak temiz ve güzel bir topluma mimar olduklarını hatırlamalıdır. Bütün önyargılardan uzak, yalnızca bilgiye ayna olmalı. Böyle bir çaba onları mutlaka halkın gözünde hak ettikleri sosyal mevkiye taşıyacaktır.

Devlette önce hak edeni öğretmen yapmalı, sonra da hakkını teslim etmelidir. Tarihin her döneminde herkesin önünde yakasını iliklediği, ayağa kalktığı öğretmen; birtakım merasimlerde tören geçişi yapan, kıymetli zamanını boşa harcayan insan görüntüsünden kurtarılmalıdır.

Yine devlet öğretmene yatırım yapmadan eğitime yatırım yapamayacağını bilmeli, bunun sadece günü kurtarmaya, ya da gözü boyamaya yarayacağını anlamalıdır. Siz hiç ustası olmayan bir fabrikanın üretim yaptığını gördünüz mü?

Oysa ülkemizde eğitim sorunu çözüldüğünde birçok sorun kendiliğinden çözülecek, birçok zorluk kolaylaşacak, insanlar daha rahat ve mutlu bir hayat yaşayacaktır.

Nasıl mı?

Bugünün medenî ülkelerini inceleyerek işe başlayabiliriz. Onların uygulamalarından işimize gelenleri, millî bünyemize uyanları alırız, uygularız, geliştiririz, değiştiririz. Hasılı mevcut durumdan yararlanırız. Onlar da bugünkü medeniyetlerini böyle kurmadılar mı?

Ancak bunlar yapılırken çok dikkat etmemiz gereken konu; millî kültürümüzle, halkımızın tarihî miras olarak gördüğü, taşıdığı ve onur duyduğu değerlerle asla ters düşmemektir. Zira; halk ne sunarsanız sunun kendisine dayatılan her konuda doğal karşı duruş refleksine sahiptir. Medenî kaynaşma ve bilgi paylaşımının temelinde öğretmen vardır. Devletin hak ettiği konuma getirdiği, halkında saygı duyduğu öğretmen bu çabada her zaman köprü vazifesi yapar. Halkı ikna eder. Çünkü o bilir ki medenileşmek, benze-mek/benzeşmek anlamlarına gelmez. Aksine gelişmek ve mevcut görüntüden daha ileri gitmek manalarına gelir. Batı toplumları da öyle yapmadı mı; doğunun medeni bilgilerini alırken doğuya benzemediler, aldıklarını kendi kültür potalarında eriterek bugünkü medeniyet seviyesine ulaştılar. Bu ülkede en çok şikayet edilen konu eğitimsizlik. Yanlış giden ne varsa toplumun eğitimsizliğine bağlıyoruz. Öğretmenlerimizin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik durum da her fırsatta devlet büyükleri tarafından dile getirilmekte. Aslında bu manzara bir itirafı da sergiliyor. Devlet eğitime gereken önemi vermediğini; daha kötüsü memlekette yanlış giden ne varsa bunun temelinde eğitimsizlik yattığını bile bile eğitimi önemsemediğini veya öncelik sıralamasında nerede olduğunu hatırlayamadığını itiraf etmiş olmuyor mu?

Peki; madem ki her olumsuzluğun temelinde eğitimsizlik yatıyor; böyle bir toplumda gücünü bilgidен alan, bu gücün farkında olan, güçlü bir öğretmenin önderliğindeki eğitim ordusunun neler yapabileceğini bir düşünün. Cehalete, olumsuzluklara, yanlış giden her şeye karşı açtıkları savaşı kazanır ve erdemli bir toplumun temellerini de atarlar. Arada çıkan problemler ise devlet ve halk bütünlüğünün sağlamlığı karşısında tutunamaz, kısa sürede ortadan kalkar. Böylece toplumsal bir otokontrol mekanizması kurulmuş olur.

Eğitim bir toplumda hayatın içinde olan her şeyi kapsar. Sağlık, davranış biçimi, genel ahlak kuralları, millî-manevî değerler, spor yapma alışkanlıkları, sanatsal bilgi ve becerilerin ortaya çıkışı ve daha neler... Henüz altı-yedi yaşlarında okulla ve öğretmenle tanışan geleceğin insanı bütün bunları okul ortamında tanımaya başlar. Onları hayatına yansıtmayı okulda öğrenir.

Dolayısıyla;

İyi bir sağlık eğitimi almış kişi; dişlerini her gün fırçalayacak, soğuk havalarda tedbirini almayı bilecek, sağlığına dikkat edecek, sorunlar büyümeden çözümünü arayacak, kısaca sağlık bilincine sahip olacaktır. Böyle bir durumda öğretmen hastalığı teşhis eden değil ama önleyen doktor olmaz mı?

İyi bir ahlak eğitimi almış kişi; asla başkalarının malına canına zarar vermez, hırsızlık yapmaz, yalan söylemez, kamu düzenine zararın manasını bilir, haklarını savunurken asla sorumluluklarından kaçmaz, kısaca emniyeti suistimal edecek tavır ve davranışlardan uzak durur. Böyle bir toplumda öğretmen belki suçluyu yakalayan değil ama suçun oluşmasını önleyen değil mi?

İyi bir vatandaşlık eğitimi almış kişi; memleket ve millet sevgisini doğru bilinçle alır. Dünya siyasetini doğru algılar ve ülkesi üzerinde oynanan oyunları kolay çözer. Memleketi üzerine yapılan planları, kurulan tuzakları anlar ve dış tahrik-

Devlet önce hak edeni
öğretmen yapmalı, sonra da
hakkını teslim etmelidir.

lere karşı, ya da onların iç uzantılarına karşı daima uyanık olur. Bu ülkenin vatandaşları olarak kavganın hiçbir problemi çözmeyeceği bilinciyle, aralarındaki tüm anlaşmazlıklarda uzlaşma yolunu seçer. Böyle bir toplumda anarşi, terör, ihanet daha oluşmadan öğretmen tarafından yok edilmiş olmaz mı?

İyi bir insan olma eğitimi almış kişi; kendi hakların savunduğu kadar başkalarının hakkına saygı göstermeyi bilir. Örf, adet ve hukuk kurallarının önemini kavrar, insanın yaradılıştaki evrenin eşit canlısı olduğunun bilinciyle hareket eder. Diğer canlılara ve doğaya kendi varlığının tamamlayıcısı ve hayatının bir parçası olarak bakar. Korunması için gerekli dikkati gösterir. Böyle bir toplumda insanlığa ve doğaya karşı sorumsuz insanların yetişmesi öğretmen tarafından engellenmez mi?

Bakın öğretmen bir toplum için ne kadar önemli bir güç... Toplamların terbiyesi, huzuru, refahı, mutluluğu; bu kavramları özümsemiş bireylerden oluşup oluşmadıklarına bağlıdır. Bu güç ise sadece öğretmenin elindedir. Öğretmen yerine göre güvenlik, asayişten, sağlıktan, güzel ahlaktan, toplumsal paylaşımdan sorumludur. Bu kadar önemli şeyleri emanet ettiğiniz insanın

mutlaka hem insanî hem de meslekî açıdan çok iyi olması gerekir. Başta da söylediğimiz gibi; eğitim hayatın içinde ne varsa hepsiyle ilgili bir kavram. İnsanlar nasıl bir eğitim ve terbiye alırlarsa öyle davranır ve yaşarlar. Öyleyse iyi bir toplumun te-

İyi bir insan olma eğitimi almış kişi; kendi hakların savunduğu kadar başkalarının hakkına saygı göstermeyi bilir. Örf, adet ve hukuk kurallarının önemini kavrar.

melinde iyi bir eğitim; iyi bir eğitimin temelinde de insana yatırım yatmaktadır.

Peki neden ülkemizde eğitime yatırım yok? Bu soruyu aslında günü kurtarmak arzusuyla yaşayanlara; elinde güç bulunanlara, bu güçlerini kendilerinin bugünü için kullanıp toplumun geleceğini hiçe sayanlara sormak lazım.

ÖNEMLİ BİR KONU

Hepimiz bu eğitim sisteminin ürettiği ve devletin bir kurumunda görevli memurun 'bugün git yarın gel' sözüne muhatap olmuş ve çok içlerimizdir. Ama aynı şekilde başka bir kurumda görev yapan biz de karşımızdakine böyle bir ifade kullanmaktan kendimizi almamışızdır. Bu durum eğitilmiş var saydığımız insanların bile ne kadar eğitimsiz olduğunun bir göstergesi değil midir?

Bir memur işgal ettiği makamda böyle bir ifade kullanırsa, yarın kendi işi için gittiği yerde aynı ifadeyle karşılaşmaya hazır olmalıdır. Böyle bir sistemde işlerin hatır gönül muhabbetiyle yürümesi, hatırsız vatandaşların en tabî hizmet haklarını alabilmek için meşru olmayan yollara başvurmaları zorunluluktur. Ancak böyle bir anlayış devletin imkan ve gücünü kullananlara haksız kazanç kapılarını açar. Haklarını bilmeyen halkı da devletine güvensiz hale getirir. Suistimaller başlar. 'Gemisini yürüten kaptan' anlayışı doğar. Zamanla da sistem çöker.

Bu girdaptan çıkışın yolu; haklarını ve sorumluluklarını bilen eğitilmiş bir vatandaş; görevinin yükümlülüklerini kavramış eğitimi tam devlet personeli ve onları doğru biçimde eğitecek öğretmendir.

"ÖĞRETMEN" KİTAP LİSTESİ

- 1- *Öğrenme Gücü, Dr. Nadir Çomak, Nesil Yayınları, İstanbul, 2003*
- 2- *Etkili Öğretmenlik Gücü, Thomas Gordon, Sistem Yayıncılık, 2002*
- 3- *21. Y.Y. Okulları İçin T.K.Y., Hoşcan Ensari, Sistem Yayıncılık, 2002*
- 4- *Çağdaş Eğitim Sistemleri, İrfan Erdoğan, Sistem Yayıncılık, 2000*
- 5- *Evde Okul-Okulda Kalite, Ahmet Maraşlı, Bilge Yayınları, 2002*
- 6- *Etkin Eğitim, Doç. Dr. Osman Özsoy, Hayat Yayınları, 2003*
- 7- *Başarılı Öğretmenin Portresi, Ali Karaçam, Bilge Yayınları, 2001*
- 8- *Çocuğunuzu Keşfedin, Dr. Lawrence Williams, Hayat Yayınları, 1999*
- 9- *Sınıfta Pozitif Disiplin, Jane Nelsen-Lynn Lott-Stephen Glenn, Hayat Yayınları, 2000*
- 10- *Kaliteli Eğitimde Öğretmen, William Glasser, Beyaz Yayınları, 2000*
- 11- *Öğretmenin Günlüğü, Alişan Kapaklıkaya, Hayat Yayınları*
- 12- *Evimizdeki Öğretmen 1-8, Ahmet Çağlayan, Bilge Yayınları*

DEĞERLENDİRMELER

[illegible]

III. BÖLÜM

ÖĞRENEN – BİLGİLENEN

Hani, 'ağaç yaş iken eğilir'di.

Yıllardır ortak kültür mirasımız olan bu sözü anlayabilseydik, bugün toplumsal eğitim açısından birçok problemimiz olmayacaktı.

İnsanlarımızı zamanında ve doğru şekilde eğitebilseydik, onlar da doğru davranışlar kazanacak ve pek çok olumsuzluk belki de hiç doğmayacaktı.

Oysa şu anda bu sözü bilen birçok kişi ya da kurum ona uygun davrandığını iddia edecek. Onlara sormak gerekir: 'İstediğiniz toplum bu muydu?' Değilse, 'Neden arzu ettiğiniz topluma ulaşamadınız?'

Sorulara olumlu cevap veremeyen sorumlular oturup düşünmeli. Neden olumlu sonuç alamadıklarını sorgulamalı. Çünkü, hâlâ iyi ve erdemli toplum oluşturma imkanı kaybedilmiş değil.

Bari 'Zararın neresinden dönülürse kârdır.' sözünün manasını algılamayı başaralım.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

CHICAGO, ILL.

1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
CHICAGO, ILL.
1900

ÖĞRENEN AÇISINDAN BİLGİ

Hayatta başarılı olanlar, kendilerine gereken bilgileri öğrenmekten bir an geri kalmazlar ve hadiselerin sebeplerini her zaman araştırırlar.

Rudyard Kipling

İnsan tarihin tekamül çizgisinde hayatını yalnızca bilgiyle güzelleştirebildi, geliştirip ona yön verebildi. O günden bugüne insana kapılar açan bilgi hâlâ tılsımlı bir kelime. Boyutları şüphesiz bütün evrenin boyutlarından daha büyük. İnsan aklının sınır çizemeyeceği bir alan. İnsanın bilgisi çağlar boyu ne kadar bilmediğini kavramasıyla ölçülüyor.

Oysa insan her zaman hayatını mutlu ve huzurlu yaşamak için sürekli bir çaba içinde oldu. İnsan dışında hiçbir canlı akılla mükellef olmadığı için böyle bir arayışa girmedir. Bitkiler hâlâ binlerce yıl evvelki gibi doğup, büyüyor ve ürün veriyor. Hayvanlar hâlâ aynı sistemde karınlarını doyuruyor. Oysa insan bugün kendi genlerinin haritasını çıkarmakla meşgul.

İnsan için durum çok farklı. Hayat gemisinin kaptanı oldu. Doğumunu ve ölümünü, önce ve sonra bağlamında açıklayamasa da, yaşadığı sürece mutluluğun ve huzurun kaynağını aradı. Bütün gayretini buna yöneltti. Kimi zaman toprağa egemen olmakta denedi. Kimi zaman maddî zenginliği kaynak saydı. Kimi zaman güç ve kudretle izah

etti. Ama hükmettiği madde ona gerçekten huzuru ve mutluluğu vermedi. Aksine insanlığın birçok trajedisine temel teşkil etti. Örneğin insanlık için çok önemli bir buluş olan atom insanlığın felaketine dönüşebildi. Daha basit bir gerçek, hayatımızın vazgeçilmezleri arasında olan bir bıçak, bazen ölümümüze vesile olabilmekte. İnsanın zaafı bu iki uç arasında doğruyu bulmakta zorlanması ve çoğu kez hayatını mutlu kılacak bilgiyi kendi felaketine dönüştürmekten çekinmemesi.

Dolayısıyla bu arayışta ortak bir yol bulunamadı; 'bilmek' ve 'bilgi'nin önünde eğilmekten başka... Ama arayış ve bilgiye yürüyüş hep devam etti.

Bilgi Değişir mi?

*Akıllılar zayıf taraflarını bildiklerinden,
yanılmayacaklarını ileri sürmezler.
Thomas Jefferson*

Bilgi, diğer anlamıyla hakikat. En azından biz öyle tanımlıyoruz. Kainatta ne varsa her şey kurulduğu andan beri görevini tam bir itaat içinde icra ediyor. En ufak bir değişiklik yok. Hakikat olan bilgide iyi ve kötü tanımlaması yok. Her şey bilgi sahibinin koyduğu kanunlar çerçevesinde görevini icra ediyor. Ancak insan eşyanın mahiyetini kavradıkça bildiğini zannettiği değerler değişebilir. Çünkü, bilgi açısından her yeni, bir şey ortaya koymaktan çok evrensel bilginin yeni veya başka bir vizyonunu keşiftir. İnsan her zaman yeni yorumlara ulaşabilir. Bu, bilginin veya eşyanın tabiatının değiştiği anlamına gelmez. Değişen sadece insanın elde ettiği veriler ışığında ulaştığı yeni yorumlardır. Bu

yorumlar hakikate ulaşınca gerçek bilgi olur. O bilgi de insana mahiyeti doğru anlama becerisi kazandırır.

Böyle bakınca, bilginin hakikat, hakikatin de değişmez olduğu sonucuna varıyoruz. Dünyanın hiçbir zaman düz olmadığı gerçeğine rağmen insanın tarih içinde değişik fikirler taşıması gibi. Uzay hakkında tarih boyunca değişik fikirlere sahip olması gibi. İnsan biyolojisinin her gün değişen açılımlar kazanması gibi...

Davranışlar Bilgi midir?

Alışkanlıkların zincirleri, önce duyulmayacak kadar hafif, sonra kırılmayacak kadar güçlü olurlar.

Benjamin Dizraelli

Yukarıda bilginin değişmezliğine vurgu yapmıştık. Bilgi kesin doğru olansa, değişebilen bilgi olmaktan ziyade, belki bilgiye giden yolun bilimsel arayış ve yorumlarıdır. Yorum değişebilir özellik taşıdığı sürece gerçek bilgi olamaz. Örneğin ne amaçla olursa olsun insanların birbirini öldürmeleri düşüncesi, bu düşüncüyü haklı kılacak yorumlar asla bilgi değildir. Çünkü insan zaten vakti gelince ölmektedir. Doğru olan bilgi budur.

İnsanların ve milletlerin aynı olaylar karşısında farklı yorumlar yapmaları normaldir. Bunlar geliştirilebilir, değiştirilebilir, ya da uzlaştırılabilir. Demek ki davranışlarımız bilgiye (hakikate) giden yolda eğitilebilir nitelik taşıyor.

Bugünkü evrensel değerler ve uygarlık mirası bu çabanın sonucu değil mi?

Bilgiyi Doğru Kullanmama

Akıllı insan kazandığı paranın birazını, aldığı nasihatın ise birçoğunu bir yanına koyar.

Harry Carns

Halk nezdinde bilgi farklı anlamlar ifade etmektedir. Halk gündelik hayatında kullanabileceği her şeyi bilgi olarak algılar. Hatta birbirleri hakkında ulaştıkları özel duyumları ve şahitlikleri bazen bir güç ve koz olarak kullanabilirler. Bu tür bir bilgi anlayışı insanları huzursuz eden ve korkutan bir anlayıştır. Toplumlarda böyle bir bilgi değer bulursa orada insanlar güvensiz, içine kapanık, tutucu olur ve herkes birbirinin açığını yakalamayı beceri sayar. Paylaşıcılıktan kayırmacılığa ya da ehil olandansa ayak kaydırmaya yönelim olur.

Oysa erdemli toplumlarda varsa yanlış bir şey, usulünce düzeltilmesi birinci dereceden ilk bilgiye ulaşan insan ve kuruma aittir. Bu da rencide edilmeden yapılmalıdır. Kaldı ki bizim yorumlamaya çalıştığımız bilgi bu değildir. Öğrenmeden, veya bilmeden ve bilgili olmadan amacımız; insanı veya insanlığı tehdit edecek şantaj bilgilerine ulaşmak değil, ulaşılan tüm bilgileri paylaşmaktır.

Bu yapılmazsa bilginin gücü insanı karanlıklara gömer. Çünkü yanlışları düzeltme, güzellikleri paylaşma ve erdemli topluma ulaşma gayretimiz anlamını yitirir.

İnsanların tavır ve davranışlarından çıkardığımız sonuçlar ve ulaştığımız yargılar, düzeltilmesi veya çoğaltılması bağlamında bilgi olarak algılansa bile, bir kişi için ulaştığınız özel bilgiler yalnızca onun hayatını ilgilendirdiği sürece,

o kişi dışında kimseyle paylaşmamanız gereken bilgiler olarak kalmalıdır.

Sonuç

Eğitimin en önemli fonksiyonu, insanların bu çeşit bilgileri kullanmasında veya saklamasında göstereceği tavrı belirleme yeteneğine kavuşmasını sağlamaktır. İnsanların ayıplarını açığa vurmak kadar yanlış bir bilgilendirme olabilir mi? İnsanların sırlarını deşifre etmek güzel ahlak eğitimini benimsemiş bir insanın davranışı olabilir mi? Bu bilgi velev ki diğer insanlar için tehlike oluşturmasın.

Onun için bizim eğitim anlayışımızda kültürel değerlerimiz çok önemli yer tutmalıdır. İnsanlara yalancılığı, yanlış bilgi vermeyi, aleyhimize bile olsa doğru söylemeyi, insanların hatalarından lehimize fırsatlar yaratmak yerine onları örtmeyi öğütleyen kültürümüze sırtımızı dönersek, içinde bulunduğumuz sıkıntıları ortadan kaldıracak insan modeline asla ulaşamayız.

İnsanlar topyekun haksızlığa, hırsızlığa, yolsuzluğa, soygunculuğa, adaletsizliğe ve benzeri kötü anlayış ve ahlaka karşı çıkıyorlarsa; bunları yapanlar nereden geliyor? Demek ki içinde bulunduğumuz eğitim sistemi bu tür insanların yetişmesini önleyemiyor. Demek ki mevcut toplum yapımız bu olumsuzlukları kendi içinde barındırabiliyor. Unutmamak lazım, her ağaç kendisini besleyen toprakta boy atar. Ülkemizde yanlış olan ne varsa onların beslendiği menbaları kurutmak, öncelikle halkımıza düşer. Birbirlerine şantaj yapacak bilgilenme yerine gücü nispetinde yanlışlığı anında gidermeye çalışır.

BÜYÜK MİLLET

Büyük bir millet, bütün akıllı fikirli adamların iki ay müddetle, bir katilin işlediği cinayetle uğraşarak zamanlarını harcamalarına müsaade etmek istemez; iki sene müddetle, harbin sadece pamuk fiyatlarını ne derece etkilediğini düşünerek, çarpışan gruplardan hangisinin haklı hangisinin haksız olduğuna aldırış etmeden, evlatlarının birbirlerini öldürmelerine de göz yummaz. Büyük bir millet topu topu altı ceviz çaldı diye küçük çocukları hapse tıkmaz; ayrıca, iflas etmiş olanların yüzbinlerce lirayı iç ederek çekip gitmelerine de meydan vermez ve fakir insanların dışından tırnağın-dan arttırdıkları paralarla zenginleşmiş olan bankacıların, "ellerinde olmayan sebepler yüzünden", "müsaadenizle" deyip kapılarını kapamalarına da göz yummaz; Çin denizlerinde, silahla donatılmış gemilerle dolaşıp durarak, silah tehdidi ile afyon satan alelade bir korsanın "ya paranı; ya canını" diyerek yaptığı soygunculuk şeklini "hem paranı; hem canını" diyen bir soygunculuk haline getirerek para kazanan kimselerin, geniş malikaneler satın almasına da seyirci kalamaz.

Büyük bir millet, sırf patronlar haftada adam başına altı kuruş daha fazla ödemesin diye, masum fakir halkının, isten ve sisten meydana gelen hastalıklarla kavrulmasına ve mezbeleliklerin sebep olduğu salgın hastalıklarla yok olup gitmesine de müsaade edemez; ve sonra, katilleri kurtarmak ve onları şefkatle bağrına basmak sanki dini vazifesi değilmiş gibi, budalaca gözyaşları ve yakışık almayan birtakım sempati gösterileriyle meseleleri tartışıp durmaz.

Son olarak da, büyük bir millet, bir yandan para düşkünlüğünün bütün kötülüklerin kaynağı olduğunu öne süren dini inanca bağlı kalıyormuş gibi görünürken, öbür yandan da millî bir önem taşıyan belli başlı bütün işlerde ve teşebbüslerde paradan başka hiçbir şeyin rol oynamayacağını söyleyerek, Tanrı ve Tanrının güçleri ile alay etmeye kalkmaz.

JOHN RUSKIN

Susam ve Zambaklar'dan

DERVİŞ İLE TILKI

Dervişin biri gezerken ayaksız bir tilki gördü, hayrete düştü. "Nasıl yaşar bu hayvan, ne yer ne içer?" diyerek Allah'ın lütfuna hayran oldu.

Derken bir aslan çıkageldi, ağzında bir çakal taşıyordu. Görkemli ve korkunç hayvan avının bir kısmını, doyunca kalanını bırakıp gitti. Tilki artığa doğru sürünerek yaklaştı ve afiyetle yiyip karnını doyurdu.

Tilkinin yiyeceğini ayağına geldiğini gören Derviş, kendi kendine: "Bir tilkinin rızkını ayağına gönderen Allah, benimkini neden göndermesin?" diyerek çalışmasına gerek olmadığını, bir köşeye çekilip oturabileceğini düşündü.

Düşündüğü gibide yaptı: "Rızkım Allah'ın görünmeyen hazinesinden gelir, gayret etmem gerekmiyor." diyerek beklemeye başladı.

Bekledi., bekledi... Ne gelen ve giden... Günler geçip gitti. Derviş zayıfladı, erdi bir deri bir kemik kaldı. Güçsüz ve bitkin haldeyken, bulunduğu mescidin mihrabından bir ses duydu:

"Ey tembel adam!" diyordu ses, "Kendini ayaksız bir tilkiye benzeterrek neden miskin miskin oturuyorsun? Kalk! Yırtıcı aslan ol. Başkasının artığına göz dikmeyi bırak. Sana yakışan artık yemek değil, artık bırakmaktır.

Gücüyle aslan gibi olan, başkasından yiyecek bekler mi? Haydi kalk kollarını siva. Çalış rızkını kazan. Hem kendin ye, hem muhtaçlara yedir."

Ey genç insan!

'Elimi tutun' diyerek başkasına el uzatma!

Çalışmayan insanların kafasında beyin yoktur. Onların başları kuru deriden ibarettir.

Allah kullarına iyilikte bulunan, iki cihanda da iyilik görür.

Yaşlıya, yoksula yardım eli uzat!

Allah başkasının mutluluğu için çalışanın yardımcısıdır.

Şeyh Sadi-i Şirazi

Semerkand Mart 2000

ÖĞRENENLERİN BİLGİ REFERANSLARI

Bilgisiz fazilet zayıf ve faydasızdır. Faziletsiz bilgi ise tehlikeli ve dehşetlidir.

Samuel Johnson

İnsanın sürekli öğrenme arzusu taşıdığını daha evvel söylemiştik. Bu, insan için dünyadaki en büyük istektir. Her zaman en güçlü duygusu merak olmuştur. Ancak her insanda bu duygunun şiddeti aynı değildir. Bazı insanlar hayatını basit bilgilerle yönlendirir. Hatta merakını giderecek açıklamaların mahiyetini sorgulama arzusu bile duymaz. Kendisine sunulanla doyar. Bazı insanlarda ise bu ilgi çok şiddetli boyutta tecelli eder. Sürekli daha fazla bilgilenmek arzusuyla doludur. Bu arayış onlara çoğu kez bilgeliğin kapılarını aralar. Ama o kapıdan girip girmemek onlara bırakılmıştır. Çünkü çileli bir yola açılan bu kapı, susuzluklarını giderdikten sonra onları daha uzun ve susuz yolculuklara sürükler.

Bu nedenle halkın, yaşadığı devirde bilgi kaynakları ve hayatlarını tanzim ettikleri referanslar hep farklı olmuştur. Çünkü bilgi kaynağından damıtılan bilgiler insanlara bilgenin kendi üslubuyla sunulduğu için, bu sunuyu sorgulama zahmetinden kaçan insanlar çoğu zaman sunulan üslubun takipçisi olmuş ve hayatına onunla yön vermiştir.

Bugün yaşayan halkın bilgi ve hayat referanslarına bakınca neler görüyoruz?

DİNÎ ÖĞRETİLER

Başka kitaplar hiçbir cihetle Kur'an'a yetişemez. Hakiki söz odur. Onu dinlemeliyiz.

Karlayl

İnsanlığın çok büyük bir bölümü bugün inançlarıyla mutludur. Bunların sorgulanmasını, tartışılmasını, alaya alınmasını asla kabul etmez. Tarih bu sebeplerle çıkmış kanlı savaş öyküleriyle doludur. Bugün dahi aynı manzara sıkça karşımıza çıkmaktadır. İnanç insanın her türlü bilinmeze ve tehlikeye karşı zırhı durumundadır.

Genelde bugün insanlık inançlarının farklılıklarından kavga doğurmak yerine, uzlaşma noktalarından anlaşma ve evrensel ortak değerlerde kenetlenme noktasını aramak ve bulmak zorundadır. Dinler arası diyalog bu yüzden çok önemlidir.

Özelde ise insanlarımızın en önemli hayat referansı olan din ve inançlar mutlaka hoşgörü çerçevesinde ele alınmalı. Halkımız, tarihî mirasımızın da çoğunlukla bize gösterdiği gibi farklılıklarımızdan kavga çıkarmak yerine ortak değerlerimizden birlik ve beraberlik oluşturmalıdır.

Bu noktada öğretmen; halkımızın inançlarına asla saygısızlık etmeden, onların birbirleriyle ve evrensel insanlık değerleriyle barışık yaşamasını öğütlemelidir. Bu durum öğretmenin asla başkalarına dayatmayacağı kendi inançlarını yaşamasına

Öğretmen; halkımızın
inançlarına asla saygısızlık
etmeden, onların birbirleriyle
ve evrensel insanlık
değerleriyle barışık
yaşamasını öğütlemelidir.

engel olmamalıdır. Güzel ve iyi, doğru ve adil, huzur ve mutluluk her yerde ve her düşüncede aynıdır. Ya da aynı olmalıdır.

BİLİMSEL MİRAS

Dünya ile kavganızda, dünyayı destekleyin.

F. Kafka

İnsanlığın başlangıcından bu yana bilgi evrensel ortak mirastır. İnsanın kendisini, yaşadığı dünyayı ve içinde bulunduğu evreni anlamak adına ürettiği her türlü düşünce, ona dayalı olarak yapılan bilimsel çalışmalar ve getirdiği yenilikler, insanlığın ortak değerleridir.

Halkımız bu değerleri de her zaman bilgilenme yolunda önemli bir referans kaynağı olarak görmektedir.

Bizim değerlerimiz, bize 'İlim Çin'de bile olsa alınız.' der. Bu yüzden insan aklının ulaştığı her türlü bilgiyle anında buluşmak, ondan kendimiz, milletimiz ve tüm insanlık için iyi sonuçlar üretmek aslî vazifelerimizdendir.

Bilgi, bilim hangi toplumda, neyi, nasıl üretmiş olursa olsun, mutlaka anında millet olarak ona ulaşmalı ve insanlığın hayrına üretebileceğimiz her türlü bilimsel gayreti de başkalarına ulaştırmalıyız. Özellikle doğu toplumlarının mistik bir havayla, fen bilimlerinden uzak kalışının önündeki perdeyi kaldırmak bize nasip olacaktır.

Öğretmen, özellikle insanlığın ortak mirası olan evrensel bilim çalışmaları karşısında asla bağınaz olmamalı ve bu alanda yapılan çalışmaları, tarihî bilgileri halka doğru şekilde anlatmalı, çalışma yapanları övmeli, yapma düşüncesi ve gayreti içinde olan-

ları özendirmelidir. İnsanlara doğru önderlik ederek, bilimin insanları kutuplaştırmaktan ziyade kaynaştırıcı yönünü göstermeyi başarmalıdır.

KÜLTÜREL MİRAS

Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça, daha büyük işler yapmak için kendisinde güç bulacaktır.

Mustafa Kemal Atatürk

Yeryüzünde birçok kavim yaşamaktadır. Bunların her birinin tarihsel kökleri ve millî mirasları vardır. Bu değerler de bir günde oluşan değerler değildir. Her birisi tarihin çetin yolculuğunda ölüm kalım mücadelesi vererek günümüze gelmiştir.

İnsanlar atalarından kendilerine kalan bu mirası da hayatlarının en önemli referanslarından biri olarak görür. Bunlarla bir şekilde alay edilmesine tahammül edemez. Tepki verir. Bunu atalarına karşı bir sorumluluk sayar. Onlar gibi sevinmek, onlar gibi üzölmek, onlar gibi yaşamak, onlar gibi ölmek arzuları normaldir. Zaten bu değerleri ortadan kaldırırsanız, ortada millet diye bir kavram kalmaz. Bu durum evrensel kaosun sebebi olabilir.

Burada önemli olan, millî değerleri insanlığın ortak değerlerine aykırı düşmeden muhafaza etmeyi başarmaktır. Evrensel değerlerin şemsiyesi altında millî kalabilmektir. Eğer varsa yanlışları incitmeden, ürkütmeden, korkutmadan değıştirebilmek ve medeni insanlık ailesi içinde yerini alabilmektir. Büyük millet olmanın gereğı de budur.

Burada öğretmen en önemli sınavlarından birini verir. İçinden çıktığı halkın değerleriyle; öğrendiği, öğretmekle yükümlü olduğu medeniyet değerlerini uzlaştırmak ve halkına benimsetmek yükümlülüğü vardır. Çok dikkatli davranmalı medeniyetin sunumlarını önce kendi hayatına yansıtarak halka olumlu mesaj vermeli ve onların karşı duruşunu bu şekilde ortadan kaldırmalıdır. Çünkü her yerde iyi olan herkesten kabul görür.

ÇAĞDAŞ DEĞERLER

Her yeni fikir, başlangıçta diğerleri arasında azınlıkta kalır.

Thomas Carlyle

Bugün insanlığın en büyük problemi teknolojik dönüşümün insanlara eşit ve eş zamanlı yansımamasıdır. Buna rağmen hızlı iletişimin yaşandığı, teknoloji yarışında geri kalan ülkelerin bir nevi modern sömürge ya da zorunlu pazar haline geldiği dünyada insanların önemli bir hayat referansı da şüphesiz kolay yaşam teknolojisinin sunumlarıdır.

Ancak bu teknolojiyi üretenler için kolay ve rahat yaşama seçeneğini kullanmak kolayken, pazar konumunda olan ülkelerde büyük sorunlar yaşanmaktadır. İnsanlar arasındaki gelir dağılımı bozuluyor, bir tüketim ve israf toplumu oluşuyor, bu durum ülkelerin ahengini zedeleyerek huzursuz toplumlar doğmasına neden oluyor. Çünkü toplumun çok az bir kesimi teknolojinin nimetlerinden yararlanırken büyük çoğunluk bu yaşam düzeyini uzaktan seyretmek zorunda kalıyor. Böyle cemiyetler birçok sorunun üretim merkezine dönüşüyor.

Bu arada şunu da hemen belirtmek lazım. Böyle bir pazara dönüşen ülkelerin, üretken ülkelerin kültür emperyalizmine maruz kalmamaları düşünülemez. Çeşitli yol ve yön-

temlerle mutlaka hayat tarzlarını da dayatacaklar ve ekonomik bağımlılığı, kültürel bağımlılığa dönüştüreceklerdir.

Bu durum bizim ülkemize de uymaktadır. Onun için öğretmenlerimiz bir an önce üretim toplumunun önemini kavramış insanlar yetiştirme yol ve yöntemlerini kullanmalı ve ülkemizi içinde bulunduğu çıkmazdan ancak bu bilincin kurtaracağını görmelidirler. Çünkü ülkemiz; üzerinde oynanan oyunlardan ancak üreten, ürettiğini adil paylaşan insanlar yetiştirdiğinde kurtulacaktır.

ASIL ÖĞRENEN ÖĞRETENDİR

Hiçbir insana rastlamadım ki, onda öğrenilecek bir şey bulunmasın.

Alfred de Vigny

Eğitimin en önemli unsurlarından birisi de öğrencidir.

Öğretmeni anlamlı kılan, öğrenme ihtiyacı içinde bulunan insandır. Bu ihtiyaç insanın doğumunda başlayıp ölümüne kadar yaşadığı bütün hayatı kapsar. Her yaşta öğreneceğimiz bir şeyin olması, hayatımızı güzelleştirmenin temel yoludur. Bir insan her alanda iyi yetişmemiş olabilir.

Böyle durumlarda insanlar bilgiyi paylaşma ihtiyacı hissederler. Buna sürekli öğrenme ihtiyacı da diyebiliriz. Belki de insanlık tarihinde hiç tükenmeyip her gün kabaran bir iştahla artan şey öğrenme arzusudur. Eğer böyle bir

Öğretmeni anlamlı kılan öğrenme ihtiyacı içinde bulunan insandır. Bu ihtiyaç insanın doğumunda başlayıp ölümüne kadar yaşadığı bütün hayatı kapsar.

merak ve istek olmasaydı insanlık hayatını geliştirecek bilgilere asla ulaşamazdı. Onun için öğretmen dahil her birey hayatlarının başından sonuna kadar sürekli öğrenci durumundadır. Öğretmenin farkı, öğrendiği bilgileri bir sistematik içinde toplayarak diğer insanlara ihtiyaçları, ilgileri, kapasiteleri ölçüsünde sunmaktır.

Demek ki, öğretmen de dahil, bütün insanlar sürekli öğrenmek için öğrenci olmak zorundadır. Bunu gelişmiş ülkelerde gözlemlemek mümkün. Elleri geçen her fırsatı mutlaka kitap okuyarak değerlendiriyorlar. Sanat faaliyetlerini takip ediyorlar. Hayatlarının her anında eğitim ve kültürle birliklik mevcut. Çünkü zamanın kıymetini biliyorlar. Bilmeyen insanın bilgilendirmesi mümkün değildir. Biz genelde duyduklarımızı, öğrendiklerimizi hiçbir teste tâbi tutmadan, doğruluğunu araştırmadan bilgi sayar ve onunla hükümler veririz. Ödevlerimizi yapmanın dışında kütüphaneye uğrayanımız yok denecek kadar azdır. Oysa üniversite yıllarımda Beyazıt, Topkapı ve Üniversite kütüphanelerinde çalışma yapan yaşlı yabancıları görünce kendimden çok hocalarımızı sorgulamaya başlamış ve arkadaşlarımı kütüphaneden daha fazla yararlanma konusunda uyarmıştım.

ÖĞRETMEDE ZAMAN VE KİŞİ

Hepimiz hayatın kısalığından bahsederiz de, boşa geçen zamanımızı nasıl değerlendireceğimizi bilmeyiz.

Seneca

Öğretmen elindeki malzemenin kıymet takdirini yapma hakkına sahiptir. Bunu yapmazsa onları kapasitesi, şekli,

dayanıklılığı nispetinde eğitemez. Sonuç alamaz. Eğitimsiz insan işlenmemiş maden gibidir. Ham madenin nasıl kıymeti düşükse, eğitimsiz insan da belki sadece insan olarak kıymetli olmakla beraber içinde taşıdığı cevherler ve diğer insanlar için yararlı olacak özellikleri itibarı ile bir kıymet ifade etmeyecektir. Hatta işlenmemiş hali onu işleyip kendi ihtiyaçları için kullanacak olanların iştahını kabartacak, bu cahillik kendi toplumları için bir tehlikeye dönüşecektir. Öğretmeni güçlü kılan, bu malzemeyi işlerken göstereceği işçilik ve sağlayacağı başarıdır. İyi usta iyi iş çıkarır, kötü usta elindeki cevheri ziyan eder. Öğretmen bir yönüyle de toprağı işleyen insan gibidir. Elindeki fidanların bütün özelliklerini bilmesi, yaşayacağı yerin ikliminden ürün kapasitesine kadar her şeyini öğrenmesi, hangi toprağı sevdiğini nasıl bir bakımla daha verimli hale gelebileceğini görmesi gerekir. Öğrencileri ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendiremediğiniz zaman onları gerektiği gibi ve gerekli yerde değerlendirme imkanını da kaybetmiş olursunuz.

Eğitim sistemimiz bu yönüyle de gözden geçirilmeli, batı ülkelerinde olduğu gibi çok küçük yaştan itibaren çocuklara, alabilecekleri eğitim verilmelidir. Eğitim insana kullanabileceği hayatına katkı sağlayacak ve günün ihtiyaçlarını sunabilecek nitelikte olmalı. Çünkü insan her zaman genel olarak bu bilginin peşinde olmuştur. Daha ötesini arzulayan ve sorgulayanlar ilmin derinliğini kavramaya çalışan bilim adamlarıdır. Bilim adamının görevi, elde ettiği bulguları insanların anlayabileceği şekilde onlara sunmak ve hayatları-

Öğretmen elindeki malzemenin kıymet takdirini yapma hakkına sahiptir. Bunu yapmazsa onları kapasitesi, şekli, dayanıklılığı nispetinde eğitemez. Sonuç alamaz.

na yansıtmalarına yardımcı olmaktır. Bu niteliği ile öğretmen bilgi ile bilgilenecek olan arasında köprü durumundadır.

Öğretmen kendisine emaneten teslim edilen çocuk ve gençleri eğitirken yalnızca vicdanı yanındadır. İstedığınız kadar kanun, genelge, yönergeyi önüne koyarsanız koyun o istediğini yapacak imkan ve güce sahiptir. Bu nedenle öğretmenin mutlaka iyi nitelikler taşıması ve yaşadığı topluma ve insanlığa karşı vazifesinin bilincinde olması gerekir. Aksi takdirde D.I.Fonvızın'ın dediği gibi; 'Bilim, ahlaksız bir adamın elinde, kötülük yapmak için kuvvetli bir silaha dönüşebilir.' Dünya tarihi bunun acı örnekleriyle doludur.

Hiçbir bilgi insanlığın zararına doğmadığı halde öğrenenlerin hırsları ve sonu gelmez doyumsuzlukları sonucu insanlığın yararı yerine kişisel veya özel grupların çıkarına kullanılmıştır. Bu da belki bir kitleyi mutlu eder gibi görünürken aslında bütün insanlığı felaketlere sürüklemiştir.

İtibarı, içinde yaşadığın ortam belirler,
Karakteri, inandığın doğrular...
İtibar, sandığın şeydir,
Karakter, olduğun şey...
İtibar fotoğraftır,
Karakter ise yüz...
İtibar, dışarıdan gelir,
Karakter, içeriden...
İtibar, yeni bir topluluğa girdiğinde sahip olduğundur,
Karakter, giderken elinde olan...
İtibarın bir anda olur,
Karakterin, ömür boyunca...
İtibarın bir saatte öğrenilir,
Karakterin bir yılda açığa çıkmaz...
İtibarın mantar gibi büyür,
Karakterin sonsuza kadar sürer...
İtibar, zengin ve fakir yapar,
Karakterse mutlu ve mutsuz...
İtibar, insanın mezar taşına kazıdıklarıdır,
Karakter, meleklerin Tanrı huzurunda senin için söyledikleri...

ÖĞRENMEK ZORUNDA OLDUĞUMUZ ŞEYLER

Bilgisiz bir kimse savaş davuluna benzer, sesi çok içi boştur.

Sadi

İnsanın yeryüzü serüveni sürekli merak ve sorgulamayla bugünlere ulaştı. Her zaman yeni bir şeyler öğrenmek, hayatına anlam kazandırmanın yegane yolu oldu. Bu süreçte birinin bıraktığı yerden diğeri devam ederek yaşadığımız medeniyet düzeyine geldik. Kısaca bütün hayatlar hep bir şeyler öğrenerek yolu tamamladı. Öğretmenler bu sırada en büyük rehberleri oldu. Bu durum bundan sonra da hep böyle devam edecektir.

Bilgi yani öğrenilmesi gereken ne varsa mecrasında akan nehir gibi başlangıçtan sona kadar coşkuyla ve gittikçe yükselen bir hızla yoluna devam edecektir. İnsanlarsa bu nehrin kenarında zamanlarına ve paylarına düşeni yakalayacak onunla gelecekte yakalanacakların önünü ve üstünü açacaktır. Geçmiş devirde kimsenin bugün bulunması ve insanlığın hayatına girmesi gereken bir bilgiye ulaşamaması ama hep aramaya devam etmesi gibi, bugün de yarının dünyasına ait bir bilgiye insanların ulaşması mümkün değildir. Ama merak ve arayış hep devam edecektir.

Tarih boyunca insanoğlunun aradığı bilgileri genel olarak üç ana başlıkta toplamak mümkün.

Önce İnsanın Kendi

Kendini bilen Rabb'ini bilir.

Ayet

Bildiğim tek şey hiçbir şey bilmediğimdir.

Socrates

Ey insan önce kendini tanı.

Hız. Ali

Tarihte insanın en büyük problemi, kendi menşei problemi olmuştur. Bunun çözümü için düşünürler sürekli kafa

yordukları halde, genel olarak insanlık bilgisinin sınırını görmekten ve çaresizliğini anlamaktan öte bir mesafe alamamış büyük çoğunlukla vahyi bilginin sunumlarına sığınmıştır. Biz bunun hiçbir yanını tartışmadan, sadece insan denilen canlının binbir bilinmezine dikkat

çekerek biyolojik ve psikolojik okyanuslarımızın tarihin bilgileri kadar günümüz bilim adamlarını da nasıl meşgul ettiğinin gözler önünde olduğunu söyleyelim.

Hastalık-sağlık, iyilik-kötülük, ölüm-hayat, başlangıç-son üzerine ve daha birçok alanda insan soru sormaya ve cevap aramaya devam edecektir. Öğretmen, öğrenmek isteyen herkese tarihten bugüne kadar konuyla ilgili ulaşılan, düşünülen bütün bilgileri vermek kişinin kendisini tanıması için elinden gelen katkıyı sağlamakla mükelleftir. Bunu yaparken tarihin ibret aynası boyutunu sürekli insanlara tutmalı, insanlık için yanlış sonuçlar doğuran bilgileri kendisini tanıma çabasındaki insana anlatmalı. Böylece genel olarak insanlığa zarar veren akımlardan ders çıkarması sağlanacak olan ilgili aynı çıkmaz sokaklarda kendisini arayarak zaman kaybetmeyecektir.

Varlığını anlamlandıran insan iç ve dış huzuru bulmuş olarak hemcinsleriyle uyum içinde saygı, sevgi, hoşgörü, geçici birlikteliği mutlu bir zaman dilimine dönüştürerek yaşam sürecini noktalayacaktır.

Bu arayışta bilgelerin insana sunduğu reçete de budur.

Öğretmen, öğrenmek isteyen
herkese tarihten bugüne kadar
konuyla ilgili ulaşılan,
düşünülen bütün bilgileri
vermek kişinin kendisini
tanıması için elinden gelen
katkıyı sağlamakla mükelleftir.

Sonra Dünya

Bir şeyi bilmek için ayrıntılarını bilmek gerekir. Bu da hemen hemen sonsuz olduğuna göre, bilgilerimiz hep yüzeysel ve eksiktir.

La Rochefoucauld

İnsanın ikinci büyük anlama çabası üzerinde geçici süre misafir olduğu dünya ve o dünyayı misafirhane olarak paylaştığı diğer canlılar ve ne varsa her şeydir. Kocaman bir boşlukta, yine kocaman bir kürenin nasıl, neden ve niçin dolaştığını her zaman anlamaya çalışmış, bu çaba sonucu birçok bilgilere ulaşmış ve bu bilgileri bir sistematığa bağlayarak birçok bilim dalı kurmuştur. Coğrafya, fizik, kimya, botanik, zooloji, jeoloji ve benzeri bilim dallarının konusu, üzerinde yaşadığımız dünyayı daha iyi anlamaya yöneliktir.

Dünyaya gelmek ve ne zaman gideceğine karar vermek insanın elinde olmadığına göre; insan bu zorunlu misafirliğin manasını bulmaya çalışırken onu en iyi şekilde kullanmanın ve korumanın arkasından durmadan gelen yolcular için bir zorunlu sorumluluk olduğu bilincini taşımalıdır. Aksi takdirde bindiği dalı kesen aptal durumuna düşer.

Bunu engellemekte yine kendisine ulaşan bilgiler ışığında öğretmenin görevidir. Onu nasıl koruyacağını, neden korumak zorunda olduğunu, niçin böyle bir görevinin bulunduğunu insanlar ancak iyi bir öğretmenin doğru bilgilendirmeyle öğrenebilir. Benden sonrası tufan anlayışıyla geleceğe zarar vermekten bu sayede kurtulabilir.

Ayrıca merak ettikleri yeni soruları insanlığın gündemi-ne ancak öğretmen sayesinde taşıyabilir. Çünkü insanın kendisi kadar dünya da büyük bir muammanın parçasıdır.

Daha Sonra Evren

Hiçbir şeyin yüzde birinin, milyonda birini bile bilmiyoruz.

Thomas Edison

İnsanın asıl anlama çabası sınırlarının nerede başlayıp nerede bittiğini, içerisinde neler olduğunu kavrayamadığı, algılarının ve belleğinin sınırlarının çok ötesinde olan evrendir. Ulaştığı bilgilerle bile hayallerini çok zorlayan, bilemediği sorular sonucunda bilginin sahibinin önünde eğilmekten başka çare bulamayan çaresiz insan bin yıllardır gökyüzüne bakmaya devam ediyor. Varsayımlara göre gelmiş geçmiş insanların sayısından daha fazla cismi içinde barındıran bu koca boşluk insan üzerinde dehşet verici hayretler uyandırıyor.

İnsanoğlu ilk zamanlardan itibaren gökyüzüne büyük ilgi duymuş ve araştırmalar yapmıştır. Astronomi, uzay fiziği, astroloji gibi bilimler bu gayeden doğmuş ve uzayı anlamaya çalışmıştır.

Kissadan Hisse

Bir hikaye anlatılır:

Zamanın birinde çok iyi ve bilge bir kişinin çok yaramaz, çevresine zarar veren, insanlara kötülük yapmaktan vazgeçmekten bir oğlu varmış. Kimse bunu yola getirememiş. Bir gün babası tarafından çağrılıp uyarılan genç babasına;

'Baba ben de kötü olmak istemiyorum ama elimde değil. kendime engel olamıyorum.' demiş.

Bunun üzerine bilge baba oğluna bir kapı göstererek 'bak oğlum' demiş. 'Her kötülük yaptığında gel bu kapıya bir çivi çak.'

Sonra genç yaptığı her kötülükten sonra kapıya bir çivi çakmaya başlamış. Derken kapıda çivi çakılacak yer azaldıkça çocuğun kötülük yapma isteği azalmaya başlamış. Bir gün kapıda çivi çakacak yer kalmamış. Genç doğru babasına giderek;

'Baba' demiş, 'kapıda artık çivi çakılacak yer kalmadı. Ama bende de artık kötülük yapma arzusu kalmadı.'

Baba; 'Peki oğlum, öyleyse bundan sonra yaptığın her iyiliğe karşı kapıdan bir çivi sök.' demiş.

Derken çocuk tüm iyiliklerine karşılık, başlamış çivileri sökmeye. Ve zaman gelmiş çiviler de bitmiş. Gelmiş babasının huzuruna .

'Baba, çivileri sökmeyi de bitirdim.' demiş.

Bunun üzerine almış baba genci kapının önüne götürmüş.

'Bak oğlum' demiş, çivileri söktün ama hepsinin izleri duruyor.'

Bir İstatistik Fotoğrafı

- Almanların senelik kitap için ayırdıkları para miktarı 250 marktan aşağı değil.
- Batı dünyasında kitap okuma, ihtiyaç sıralamasında 18. sırada yer alırken, ülkemizde bu ihtiyaç 222. sıralarda.
- Almanya'da bin kişiye 2.700 kitap, Amerika' da bin kişiye 12 bin kitap düşerken, ülkemizde ise bin kişiye sadece 7 kitap düşmekte.
- Ülkemizde yaklaşık 95 kişiye bir kahvehane, 65 kişiye ise bir kütüphane düşmekte.
- Ülkemizde her türlü promosyona rağmen gazete tirajları geçmezken, Japonya' da gazete tirajları 70 milyon civarında.
- Gerek Japonya ve gerekse Almanya, yaklaşık 50 bine yakın kitap basımına karşılık, bizde tüm resmi ve özel yayınların toplamı 10 bin civarında.
- Almanya ve Japonya'da bilimsel araştırma sayısı yıllık 30 bin dolayında iken ülkemizde 400 kadar.

Bedri Katipoğlu'nun 'Niçin az okuyoruz?' makalesinden 2001-2002

Öğretmen Ajandası ve El Kitabı

ÖĞRETMEN ÖĞRENİLENİN NERESİNDE?

Faydalanılmayan bilgi, harcanmayan ve hiç kimseye hayrı dokunmayan define gibidir.

Hz. Muhammed

Şüphesiz bu bilgilerin merak ve ilgi duyan insana ulaşmasında en önemli unsur öğretmen. Yoksa insanlar sistemli ve hayatlarına anlam katan bilgiye asla ulaşamayacak ve bir bilgisizliğin yol açtığı bilgi(!) terörüyle karşı karşıya kalacaklardır.

Oysa tarihsel sürecin tasnifiyle bugüne gelen bilgiler insana anlama ve kavrama gücüne ve de ihtiyacına göre verilirse insan daha rahat hayatını sürdürecektir.

Bu yüzden bilginin taşıyıcısı, tasnifcisi ve sunucusu konumlarında olan öğretmene büyük görev düşmektedir. Bütün bu bilgiler dikkat ve samimiyetle sunulursa insana huzur verir. Ömür boyu eğitimde, öğrenme arzusunun lezzeti buradan kaynaklanmaktadır.

ÖĞRENMENİN GAYESİ

Hiçbir zaman gül yağmaz. Daha çok gül istersek, daha çok fidan dikmemiz gerekir.

George Eliot

Daha önce de söylediğimiz gibi insanı hayat boyu öğrenen ve kesintiye uğratmadan öğrenmeye devam etmesi gereken canlı. Onun için hayatı geçmişten bugüne devamlı değişim ve gelişim içinde olmuştur. Oysa bitkiler bin yıl ön-

ceki hayatlarını değiştirmediler. Hayvanlar hâlâ ilk günkü sistemlerine uygun yaşıyorlar. Bu durum eğitimin ve öğrenme bilincinin insan hayatındaki yerini ve önemini sergileyen en önemli delildir.

Eğitimin gayesi; insanı, bulunduğu doğal ortamı ve zorunlu yaşama süresini en güzel şekilde geçirecek bilgilere ulaştırmak; o bilgiler ışığında belirleyecek

bilgilere ulaştırmak; o bilgiler ışığında belirleyecek ortak kurallar çerçevesinde birlikte yaşadığı hemcinsleriyle uyum içinde varlığını anlamlandırmaktır. Başka hiçbir canlı türü uymakla yükümlü olduğu doğal yasanın dışında kendi aklını kullanarak hayatını kendine göre şekillendirme imkanına sahip değildir.

Elbette insan mevcut doğal yasayı değiştirme imkan ve gücüne sahip değildir. Ama bir özelliği onu diğer canlılardan üstün kılmaktadır. O da; aklını kullanarak doğal yasanın hayatına sunduğu imkanları bir şekilde yorumlama, onlardan sürekli ve değişik niteliklerde yeni faydalar kazanma imkanına sahip olmasıdır. Örneğin; bütün mevsimleri yaz yapamaz, ama kurduğu seralarda yaz meyve ve sebzelerini sürekli yetiştirebilir. Havayı her zaman aynı sıcaklıkta tutamaz ama kurduğu sistemlerle her zaman sıcak ortamlar oluşturabilir. Bütün bunlar eğitimin insan hayatındaki önemini ortaya koymaktadır.

Eğitimin gayesi; insana bulunduğu doğal ortamı ve zorunlu yaşama süresini en güzel şekilde geçirecek bilgilere ulaştırmak; o bilgiler ışığında belirleyecek ortak kurallar çerçevesinde birlikte yaşadığı hemcinsleriyle uyum içinde varlığını anlamlandırmaktır.

EGİTİM BİREY VE TOPLUMA NELER SUNAR?

*Eğer ruhta sevginin ışığı olursa, insanda güzellik olur.
Eğer insanda güzellik olursa, evde uyum ve yardımlaşma
olur. Evde uyum ve yardımlaşma olursa, ülkede düzen ve
adalet olur. Eğer ülkede düzen ve adalet olursa, sükunet
ve barış olur.*

Çin Atasözü

Eğitim; öğrenen durumunda olan bütün insanlara zaman üzerinde akıntıya kapılmış dal misali sürüklenen bireyler olmadığını öğretir. Hayatın anlamını ve başka hayatlar için önem ve sorumluluğunu kavratır. İlkeli yaşamayı ve ilkeli duruşu öğütleyerek bu anlayışın ilkeli bir toplumun temelleri olduğunu anlatır.

Eğitim; sürekli öğrenmenin bir yöntemi olarak, bireylere kendilerinin ve başkalarının hatalarını daha iyi gören, düzeltmek için çaba harcayan ve sağlıklı işleyen bir toplumsal düzenin kurulmasını sağlar. Bu anlayış yerleştiğinde, hemen her alanda bir toplumsal oto kontrol mekanizması kendiliğinden oluşur ve işler.

Eğitim; toplumda ki bütün bireyleri kapsayan ve kesintisiz devam eden bir süreç olduğundan iyi ebeveynler yetiştirecektir. Eğitimi iyi olan anne-babaların çocuğunun da eğitimi kolay olur. Böylece eğitim sadece öğretmenin sorumluluğu olmaktan çıkıp toplumsal bir amaç haline gelir.

Eğitim; öğrenen kitesinde yer alan herkese, bireysellikten birlikteliğe geçişi öğütler ve sivil toplumun gücünü kavratır. İnsanlara 'bir elin nesi var, iki elin sesi var' özdeyişini hatırlatarak, kamuoyu oluşturmayı ve toplumun yaptırım gücünün önemini anlatır.

Eğitim; insanlara iş bölümü yapmayı, derdi ve mutluluğu paylaşmayı tavsiye eder. Bunu yapanların omuzlarındaki her yükü daha kolay taşıyabileceğini, hayatlarından daha fazla lezzet alarak yaşayacaklarını gösterir.

Eğitim; insanlara hayallerinin ulaştığı her yere ulaşma gayretinin yollarını gösterir.

Eğitim; yalnızca bilgili insan olmayı değil, kişinin yeteneklerini de ortaya çıkarmayı, onun sanatçı, sportif yönlerini ve benzeri özelliklerini ortaya çıkararak toplumun beğenisine sunmayı amaçlar. İnsanların ilgi ve yeteneklerinin körülenmesini önler.

Eğitim; toplumu aklın ve ilmin yoluna davet eder. Bunu yaparken eğitimsizliğin yol açtığı birçok batıl inancın ve bu inançları kendilerine kazanç kapısı yapan şarlatanları da deşifre eder.

Kısaca eğitim; insanlara hayallerinin ulaştığı her yere ulaşma gayretinin yollarını gösterir.

Sonuç

Eğitim ve onu sağlayan öğretim aslında bir yarıştır. Bir ömür süren koşu gibi düşünün. Ancak, ilginç olan; eğitilmiş toplumlarda her mesafenin mutlaka bir ödülü olduğudur. Bu ödül hayatınızı kazandığınız bilgi kadar güzelleştirme ödülüdür. Onun için gelişmiş toplumlar çocuk ve gençlerini ilgi ve potansiyellerine göre tasnif ederek hayata hazırlıyor ve ödüllendiriyor.

Eğitimin en önemli amacı insanı 'insan' yapmaktır. Diğer neyi amaçlıyorsak hepsi kendiliğinden gelecektir. Hem

Eğitimin en önemli amacı insanı 'insan' yapmaktır. Diğer neyi amaçlıyorsak hepsi kendiliğinden gelecektir.

de bütün insanlığa yararlı olacak şekilde...Yüksel yazıcı diyor ki; ' Eğitim sistemimiz, insan olmak yerine bir meslek sahibi olmaya, yani halk arasında "adam olmaya" dönük kolaycılığın bir diğer anlamda çıkarıcılığın bataklığına düşmüştür.

İrade, sabır, sadakat, hizmet, bilgi, iyilik ve erdem gibi değerlerin kazanılmasından amaç; sevebilme gücünü artırmaktır. Çünkü sevgi zirvedir. Ve tüm hayatların planı, sevgiye uzanış olarak hazırlanmıştır.'

Demek ki; insanın her öğrendiği bilgi, daha çok bilinmeye açılan kapı gibidir. Öğretmene bu kapıların anahtarı konumundadır. İnsanların yanlış yol ve yönlerde yürümesini engeller. Toplumsal aklı uyanık tutar. Sevgi ve huzura giden yolun kılavuzu durumundadır. Onun için güçlüdürler.

ÖĞRENEMLER AÇISINDAN YANLIŞLARIMIZ

Bir insan hangi limana ulaşmak istediğini biliyorsa, onun için her rüzgar uygundur.

Seneca

Ülkemizde hemen herkesin kabul ettiği gerçek, insanımız yeteri kadar eğitilmiş değil, hâlâ da yeterli eğitimi alamamakta. Bunun yanı sıra eğitimden sorumlu olanların umursamazlığı bir yana halkımızda bu eksikliğini gidermek için çok hevesli görünmüyor. Ülkemizde yeteri kadar kitap,

dergi ve gazete okunmadığı bir gerçek. Böyle bir vakıa yeteri kadar yazar, düşünür ortaya çıkmasının önündeki en büyük engel. Ya da yazarların ortaya çıkıp ürünlerini toplumla paylaşmasının önünde engel.

Biz bilgiye dayalı bir zenginlik yerine zenginliğe dayalı bir bilgi arayışına girdik. Eğitim maddî gücü yerinde olanlar için, gelir düzeyi düşük ama zeka düzeyleri ülke geleceği açısından önemli olanlar aleyhine bozulan bir fırsat eşitsizliği doğurdu. Oysa insanı motive eden, yapabileceğine inancı kadar, yapmasını bekleyen, isteyen, güvenenlerin desteğidir. Maddi imkanları yetersiz olanların bir yerlere gelmesinin önündeki engeller can sıkıcı.

Eğitim, neticede karşınızdakine ilettiğiniz bir mesaj niteliği taşır. Türkiye, maalesef toplumsal kalkınmayı sağlayamadan, refahı tabana yaymayı başaramadan, birçok sosyal dengesizliğin içinde yüzünü geliştirmiş toplumlara çevirdi ve kapıların da sonuna kadar açtı. Toplumumuz bu alanda yeterli eğitimi alıp bilinçlendirilmediği için, fakir haliyle zengin toplumların yaşam biçimine büyük özenti doğdu. İçimizde gelir düzeyi yüksek insanların bu yaşam biçimine çabuk ayak uydurmaları, yazılı ve görsel iletişim araçlarıyla toplumun önüne sunulunca ahengimiz bozuldu. Aileler çocuklarının isteklerini karşılayacak maddî gelirden yoksun olduklarından bütçelerini yapamaz hale geldi. Toplumsal huzurumuz 'kimi yer kimi bakar, kıyamet ondan kopar' sendromuna sürüklendi. Ülkemiz, zengin ve üretken dünya devletlerinin tüketim sömürgesine dönüştü.

Öğrenme sürecinde insanlarımız, bilginin gücünü ve kalıcı zaferini yakalamak yerine, kısa sürede köşe dönme planları yapmaya coğrafi keşifler dönemi Avrupa'sında olduğu gibi her şeyi mübah gören bir anlayışla zengin olma sevda-

sına kapıldılar. Bu anlayış planlı ve örgütlü hırsızlığı yolsuzluğu, soygunculuğu, 'altta kalanın canı çıksın' düşüncesini doğurdu. İnsanımızın birçok kıymetli değerini tahrip etmekle kalmadı, sosyal huzurumuzu da tehdit etmeye başladı.

Millî değerlerimizin manevî zenginliğini hor gören, mutluluğu ve huzuru başkalarının değerlerinde gören insanlar olduk. Kendi değerlerimizi çağa taşımak yerine, boyumuzu başkalarının değer yargılarıyla ölçmeye kalktık oda kimi zaman uzun, kimi zaman kısa geldi. Üstümüze hiç uymadı. Giyenler ucube gibi göründüler.

Maddi değerlerimizin ülke toprağındaki varlığını bir türlü keşfedip üretime yönlendiremedik. Oysa ülkemiz yer altı ve yer üstü kaynakları bakımından mükemmel nimetlerle doluydu. Biz buna sırtımızı çevirdik. Çalışıp üreterek kazanmak ve yaşamak yerine, satabileceğimiz ne varsa satıp kazancımızla hayatımızı yaşamayı yeğledik. Oysa; 'hazıra dağ dayanmazdı'. Bugün, yarınlarımızı bile borca ipotek etmemizin sebebi bir türlü 'mirasyedilikten' kurtulup, potansiyelimizi üretime yönlendirememektir.

Eğitimsizliğin toplumdaki en olumsuz görüntüsü ortaya çıkardığı karmaşık manzara, güvensiz ortam, gerçeğe dayanıp dayanmadığını bilmediği bilgilerle hareket etme temayülüdür.

Bir başka açmazımız da; mevcut bilgi ve değerlerini hayatına yansıtıp topluma sunmaya çablayanları hor görmemiz. Dürüstlüğü, adaleti, haksızlığa izin vermemeyi, şahsına haksız yere kazanç edinmemeyi, ilkelere taviz vermemeyi, toplumun genel çıkarları-

nı şahsî çıkarlarının önünde görmeyi; aptallık, enayilik, iş bilmezlik gibi yakıştırmalarla aşağılamamız. Çok duymuşuzdur: 'Onun yerinde başkası olsaydı çoktan köşeyi dönmüştü', 'Aptal herif o teklif reddedilir mi?', 'Devleti sen mi kurtaracaksın?', 'Sanki cebinden çıkıyor...' türünden cümleleri. Zaten bu vasıflara sahip insanlar uzun süre mevkilerini muhafaza edemezler. Ya da daha pasif görevlere atanırlar. Toplum da onların arkasında durmaz.

İnsanımız dünyanın en zeki insanıdır. Bu bizim iddiamız olmaktan öte tarihin yargısıdır. Dünya tarihi boyunca bizimle uğraşılması ve her seferinde planlarını bozarak varlığımızı devam ettirmemiz de bunun bir delili. Peki bu zeki insanların bilgiyle ne gibi bir problemi var? Galiba biz her olayı pratik zeka ile çözüyoruz. Zamanı uzun vadede planlama alışkanlığımız yok. Sorun karşımıza çıkana kadar bizim sorunumuz olmaktan uzak. Ama karşımıza çıkınca neye nasıl mal olursa olsun geçici veya kalıcı çözümler buluyoruz. Ama unutmamak lazım yarına ait planları olanlar her an karşımıza yeni sorunlar çıkaracaktır. Önceden hazırlıklı olmak sorunu başlamadan çözmek demektir.

Kendi hamasiyet anlayışımızdan kurtulup, ya da tarihî mirasyedilikten kurtulup modern çağın sunduğu bilgi teknolojisine yüzümüzü çevirmek istemiyoruz. Ama bilgi teknolojisinin ürünlerini üretmek yerine -tabii bize verdikleri kadarıyla- tüketiminde yarışıyoruz. Yani modern toplumlar gibi yaşamak istiyoruz, fakat onlar gibi çalışıp üretmeyi beceremiyoruz. Bu da öğrenen kitlenin başka bir açmazı olarak karşımıza çıkıyor.

Eğitimsizliğin toplumdaki en olumsuz görüntüsü ortaya çıkardığı karmaşık manzara, güvensiz ortam, gerçeğe dayanıp dayanmadığını bilmediği bilgilerle hareket etme tema-

yülüdür. Cahillik, toplumu sürü psikolojisi içine sokar. Öğrendiklerini sorgulamadan kabul eden insanlar, bu bilgilere körü körüne kapılır ve takipçisi olur. Böyle bir anlayış toplumun ortak paydalarda buluşmasını engelleyeceği için birçok anlaşmazlık ve uzlaşmazlık konusu gündeme gelir.

Toplumsal açmazlarımızı çok daha fazla uzatmak mümkün, ancak sayılanlar bile millî enerjimizin nasıl heba edildiği hakkında bir fikir sahibi olmaya yetiyor.

Bu çıkmaz sokaklardan kurtulmanın yegane yolu mutlaka eğitime gereken önemi vererek, toplumsal dimağımızı harekete geçirmektir. Bunun da yolu öğretmenlerimizin gücünün bilinciyle nasıl bir sorumlulukla karşı karşıya olduklarını görmelerinden geçmektedir.

TOPLUM NASIL BİLGİLENDİRİLMELİ?

Düşüncenin gizlerinde kendimi buldum.

Euripides

Düşünmek bilmekten daha önemlidir.

Einstein

Öğretmen; bilgiyi değil, ona ulaşma yollarını ve kullanma yöntemlerini vermelidir.

Ben bilirim, siz beni dinleyerek öğrenebilirsiniz değil; şu şekilde ararsanız mutlaka bulursunuz demelidir. Kendi bilgi ve bulgularını paylaşmalı, öğrencilerin katkılarıyla zenginleştirmeli, yerinde ve zamanında yapılan esprilerle güzelleştirmelidir.

İnsanlara bilgiye olan ihtiyaçlarını hissettirmeli ve onları bilgi dolu kutu olmak yerine hayatlarını kolaylaştıracak, anlamlandırarak, günü ve geleceğini güzelleştirecek bilgiler-

le donatmalıdır. Kısaca yaşanabilecek bilgilere yönlendirecek ilkel tavır ve davranışlardan uzaklaştırarak, kavgacılığın yerine anlayışı, bağışlamazlığın yerine hoşgörü-yü, tutuculuğun yerine anlayış göstermeyi yerleştirecektir. Bu davranışların kazandırılması kişiyi huzurlu kılmanın yanında toplumu da huzura kavuşturacak daha müreffeh bir topluluk olmamızı sağlayacaktır.

Öğretmen; bilgiyi değil, ona ulaşma yollarını ve kullanma yöntemlerini vermelidir.

Öğrenen durumunda olanlarda bu anlayışı benimsediklerinde hayatlarındaki olumlu tavır ve davranışlarla çevrelerine iyi birer örnek olacağından doğal öğretmen konumuna yükselecekler, ideal toplumun oluşumuna katkı sağlayacaklardır. Böyle bir toplum sürü psikolojisinden kurtulmuş olarak kendisine sunulan her şeye peşinen evet demeyecek, toplumun genel ve ortak çıkarlarını gözeterek ortak tavır almayı becerecektir. İster yerli ister yabancı dayatmalara toplumsal sağduyu ile direnmeyi bilecek geleceği üzerinde hakiki egemen olacaktır.

Öğretmen, öğrenecek olanın karşısına ben bilirim, ben-den faydalanmalısın anlayışı ile değil, haydin hep birlikte öğrenelim belki anlayabiliriz, şeklinde yaklaşmalıdır. Karşısındakinin fikirlerini anlayan ve ona değer verdiğini hissettiren, anlatmak istediklerinin çoğunu anlatmayı başarır. Çünkü kendisinin dinlendiğini, dikkate alındığını hisseden insan; mutlaka dinleyenin sözlerini aynı hassasiyetle dinle-

yecek ve değerlendirecektir. Ayrıca bu iletişim insanlar üzerinde kalıcı bilgilenmeyi de sağlayacaktır.

Birisine veya bir gruba bir bilgi ya da mesaj vermek isteyen kişi önce onları büyük bir sükunetle dinlemeli ve 'Evet iyi düşünüyor ve söylüyorsunuz, birçok noktada hemfikiriz, hatta sizin gibi düşünüyorum.' diyerek karşısındakileri onore edip savundukları savların heyecanından kurtarmalı ve sonra, 'Ancak bu hususta şöyle söyleyenler de var, anlatığınız mesele şu türlü de çözümlenebilir, belki farklı bir yöntem olarak böyle yapılırsa nasıl olur?' diyerek kendi öğretmesi gereken konuları ve açıklamaları yapsa daha ikna edici olur. Çünkü o insanlar orada karşı çıksalar bile yumuşak bir üslupla söylenen bu sözleri yalnız kaldıklarında kendi fikirleriyle mukayese edecek ve çoğunlukla da ertesi gün aynı konu açıldığında evvelki fikirlerini terk edip yeni fikirlerin savunucusu olacaktır. Zira bu fikirlere bir dayatmayla değil kendi düşüncelerinin açmazlarını açan başka fikirlerin doğru sunumuyla ulaşmışlardır.

ÖĞRETİCİ DURUMUNDA OLAN KİŞİNİN ÖZELLİKLERİ

Bilginin verdiği vakarla daima alçakgönüllü ve müşfik olmalı. Karşısındakilerin düşünceleri ne kadar yanlış ve aykırı olursa olsun anlayışla yaklaşmalı. Hoşgörü göstermeli. Onlara doğru bilgi vermenin yolunun buradan geçtiğini bilmeli. Aksi davranış, kör bir inatlaşma doğurmaktan öteye gitmeyecek, karşılıklı kutuplaşmalar doğuracaktır. Türk toplumunun bu zıtlasmadan neler çektiği ortadadır.

İnsanımızın bugün en fazla ihtiyacı olan eğitim; ayrışacağı konuları bir kenara bırakıp, uzlaşacağı konuları ortaya

çıkarmak onların etrafında kenetlenerek toplumsal bir sinerji oluşturmaktır. Böyle bir çaba insanlarımıza anlaşmazlıklarını unutturacak, ortak hedeflere yönelik kenetlenmesini sağlayacak, bu da toplumsal kalkınmamızın ateşleyicisi olacaktır. Ülkemizde yıllardır sistemli bir şekilde yürütülen kaos ortamı bu anlayışın önlenmesine yönelik çabalardan başka bir şey değildir. Milletimiz bu gerçeği mutlaka görmek ve gerekli tedbirleri almak zorundadır.

Bu milletin neleri başardığı tarihî vakıa olarak karşımızda durmakta. Bilgi önderleri halkımıza sürekli olumsuz mesajlar vererek neleri yapamadığımızı veya hep yaptığımız kötü şeyleri sunmaktan vazgeçmeli. İyi yaptıklarımız gündemde tutulmalı ve neleri yapabileceğimiz sürekli anlatılmalı. Bu işte iletişim araçları, özellikle yazılı ve görsel medya öncülük yapmalıdır. Olumlu motivasyon mutlaka sonuçlarını kısa sürede verecek bir kişinin veya bir grubun yapamadığını, ya da yarım bıraktığını diğer kişi veya gruplar omuzlayarak hedefe taşıyacaktır. Bu yöntem çağın ileri toplumlarının kullandığı bir yöntemdir.

Ülkemizde bilgilendirmekle görevli özel (öğretmenler, bilim adamları, bilgisiyle saygınlık kazanan sivil kişiler) ve tüzel (devlet kurumları, okul ve üniversiteler, sözlü-yazılı medya kuruluşları); ülkemiz üzerine oynanan oyunlarda ve üretilen sorunlarda, mutlaka çözümden yana taraf olmalı ve halkı doğru bilgilendirerek, kirli düşünce üretim merkezlerinin oyunlarını boşa çıkarmalıdır.

Böyle bir çaba devlet ve milletimizin gücünün farkına varması için en kestirme yoldur.

ÖĞRENENLER NEDEN BİLGİYE İHTİYAÇ DUYAR?

Ne kadar az bilerseniz, o kadar şiddetle müdafaa edersiniz.

Bertrand Russell

Bir toplumda insanlar neden bilgilenmeye ihtiyaç duyar? Nasıl bilgiye ihtiyaç duyar? Elindeki bilgiyi nasıl kullanmayı amaçlar? Bunları iyi bir eğitim sistemi önceden araştırır, veri bankaları oluşturur ve ona göre planlamasını yapar. Kötü giden yanları, iyiye yönlendirecek tedbirleri önceden alır. Bu anlayış toplumdaki birçok olumsuzluğu daha başlamadan eğitim yoluyla düzeltir.

Bugün için ülkemizde bunun yapıldığını söylemek pek mümkün değil. İnsanlarımız 'köşe dönmenin', 'şantaj yapabilecekleri', 'kısa günün kârını sağlayabilecekleri' bilgilerin peşinde. Nereden nasıl girip çıkarsam izimi kaybettiririm hesabını yapıyorlar.

Diğer bir grup da olanları içine sindirememekle beraber 'eğer bir pislik varsa kendilerine bulaştırmamanın', 'bana dokunmayan yılan bin yaşasın'ın, 'görmedim-duymadım-bilmiyorum'un aslında kendilerinin de inanmadığı oyunu oynuyorlar.

Elbette birbirinin hakkına, hukukuna saygının kendine saygı olduğu, rüzgarın yönüne göre yer seçmenin değil, haksızlığa nerede ve nasıl olursa olsun direnmenin faziletli bir davranış olduğu, haksız ve adaletsiz elde edilen her şeyin bir gün çökeceği ve çöktüğü zaman altında sadece yapanların değil göz yumanların vicdanlarının da kalacağı öğretil-

meyen ve bu bilinçle yetiştirilmeyen insanlardan daha fazlasını beklemek de pek adil olmaz.

ÖĞRENMENİN AMACI NE OLMALI?

En uzun yürüyüşler küçük bir adımla başlar.

Öğrenmenin amacı dünyada geçici bir süre bulunduğumuz bilinciyle güzel bir hayat yaşamak; ancak kendimiz için istediğimiz tüm güzellikleri çevremizdeki insanlar içinde istemek incelik ve zarafetinde olmalı. Bir insan bilmeli ki dünya ve evren insanlığın ortak mülküdür. Evrensel insanlık değerleri çerçevesinde onun üzerinde eşit haklara sahiptir. Dikkat edelim, gelince tuttuğumuz köşe tarih boyunca hiçbir insana kalmadı.

Bu nedenle; öğrenirken insanlığa faydalı olmayı, ayıplarını ve kusurlarını kapatmayı ve gidermeyi, halkın menfaatini şahsî menfaatin önüne koymayı esas almalıyız. Buna rağmen insan ve toplumun huzurunun çığnendiğini görüyorsak mutlaka, kendi hukukumuzun da zarar göreceği bilinciyle uygun yol ve yöntemlerle müdahil olmalıyız. Ancak böyle erdemli ve huzurlu bir toplum oluruz.

EGİTİMDE DÜŞÜNCENİN ÖNEMİ

İnsanı canlılar içinde ayrıcalıklı yapan aklın kullanımıyla ilgili farklılıktır. İnsanın aklı; üretici olurken üç aşamadan geçmesi gerekir. Bunlar insanın hayalleri, insanın düşünceleri, insanın konuşmalarıdır.

İnsan;

Önce hayal eder, düşlerinde doğan bir olguyu önce orada yaşar. Burada kimseyle paylaşmaz zihninde oluşanları. Kendi kendine düşünür planlar, projelendirir. Ama herhangi bir

bilgi sızdırmaz dışarıya. İnsanın hayal dünyaları kapalı bir kutu gibidir.

Sonra hayal dünyasındaki olguyu düşüncesinde olgunlaştırır. Eksisini artısını hesaplar. Belki tam olarak dışarıya yansımasa da bir şeylerin peşinde olduğu her halinden bellidir. İnsanlar, kişide düşünceyi yakalamış, sadece niteliğini bilememektedirler. Çünkü; bu halini çevresine mutlaka hissettirir. Kendisi karar verdiği an düşüncesi artık pişmiş, fırından çıkmaya hak kazanmıştır.

Daha sonra da düşüncesini çevresiyle paylaşma aşamasına geçer. Bu aşama dünyadaki her türlü fikir bilim ve teknoloji gelişiminin çıkış noktasıdır. İnsanların düşüncelerini paylaşmaya başladığı yerde ortak akıl devreye girer ve düşünce toplum için olumlu hale dönüşür. Dönüşmeyenler ise önce marjinalleşir, sonra da kaybolup gider.

İnsanların düşüncelerini açıklamalarını engelleyen toplumlar başkalarından ithal edilen düşüncelerin tesirinde kalırlar. Bununla kalmaz insanların kapalı, anlaşılmaz, üretmez hale dönüştürürler. Bu durum yalnızca toplumun geleceğini tehlikeye düşürmez, bugününü de karanlıklaştırır.

Ülkemizde düşünceyi önemseyen ve bu düşünceleri pro-

jeye dönüştüren, sonra da gerekli kaynakları bularak uygulayacak anlayış maa-
lesef oluşamadı. Hatta za-
man zaman düşüncenin
makbul sayılmadığı da
söylenebilir.

Devletle halk arasında;
'daha ileri', 'daha mo-

İnsanın akli; üretici olurken
üç aşamadan geçmesi
gerekir. Bunlar insanın
hayalleri, insanın düşünceleri,
insanın konuşmalarıdır.

dern', 'daha gelişmiş' toplumun ortak paydaları bulunarak onların etrafında kenetlenme sağlanamadı. Bunun yerine statik düşünce alanları yaratılıp, dışına çıkılmaması benimsendi. Bu anlayışla toplumumuzun aldığı mesafe ortada.

Öğretmen insanlara serbest düşüncenin önemini mutlaka kavratmalı ve bunun topluma yansımalarının olumlu ve olumsuz örneklerini anlatmalıdır.

Oysa hiçbir şey zorunlu olmamalıdır. Zorunluluk hoş bir kavram değil. Onun yerine gönüllülük esasını getirmeliyiz. Gönüllülük yalnızca sevdirek olur. Bu da eğitimle gerçekleşir. Sevdirdiyseniz, yapacağı her şey kişi için bir ihtiyaç haline gelir. İnsanlar ihtiyaçlarını gönüllü karşılarlar. Zorunluluk ise ismi üzerinde; sadece yerine getirilmesi gereken bir görev olarak algılanır. Siz de zorunlu olarak yaparsınız o görevi.

Öğretmen insanlara serbest düşüncenin önemini mutlaka kavratmalı ve bunun topluma yansımalarının olumlu ve olumsuz örneklerini anlatmalıdır. Düşüncenin gücü, bilginin gücüyle birleştikçe bilim gelişmeye devam edecek; bunu başaran toplumlar bayrak yarışını hep önde götüreceklerdir.

EĞİTİME BAKIŞTAKİ BAZI YANLIŞLIKLAR

Eğer birine bir şey öğretirseniz asla öğrenmez.

Bernart Shaw

Toplum olarak genel bir güvensizlik içinde yaşadığımız, yapılan anketlerle sıkça dile getirilmekte. Halkımızın hiçbir kurum ve kişiye tam güven duygusu içinde olmadığı bir gerçek. Eğitim sis-

temimizin de bundan nasibini aldığını düşünüyorum. Bu manzara karşısında her şahıs ve kurumun kendisini hesaba çekmesi ve bu güvensizliği, toplumsal güvene çevirecek tedbirleri alması, başka bir ifadeyle güvensizlik nedenlerini bulup oradan kaldırması gerekmektedir.

Biz eğitim açısından meseleye baktığımızda gördüklerimizi sizlerle paylaşacağız.

Halkımızın Eğitime Bakışındaki Güven

Halkımız eğitim ve öğretime gerekli güveni duymamaktadır. Belki hak ettiği eğitimi alamadığından, belki de bu noktada öğretmeni veya başka unsurları yeterli bulmadığından. Hatta memleket genelinde eğitim açısından adil bir fırsat eşitliği olmadığından yakınmaktadır. Bu bakışında ve şikayetinde haklı da olabilir.

Halkımız arasında yaygın olarak kullanılan olumsuz sözleri incelediğimizde, eğitimimizin ne kadar hak ve adaletten uzaklaştığını, fırsat eşitliğini yok ettiğini açıkça görmek mümkün. 'Okuyup da ne olacaksın?', 'Bak falanın oğlu/kızı okudu da ne oldu? Ortalıkta dolaşıyor.', 'Bu devirde okumak karın doyurmuyor'. Bu ve benzeri sözleri oldukça uzun bir liste yapabilirsiniz. Mevcut toplumsal manzara da bu sözleri doğrulayan delillerle dolu. Dolayısıyla halk bu gibi sözleri, gerçek hayatta test ederek doğrulayınca eğitim ve öğretime olan güvenini, daha da kötüsü umutlarını kaybediyor. Korkunç olan ise, yerine başka umutlar koyuyor. Toplum için, gelecek için, kendisi için tehlikeli sonuçlar doğuracak umutlar... Ancak bu bakış açısı, çocuklarının eğitimiyle ve öğretimiyle öncelikli sorumluluk taşıyan aileyi, istikbale dönük umutlarını kaybetme noktasına götürmemelidir.

Ne Yapılabilir?

Eğitim kurumlarımız ve öğretmenlerimiz bu sorumluluğu taşıdıklarına göre çare bulmak zorundadır. Öncelikle insanlarımıza eğitimin bir iş kapısı olmadığını, ancak hayatın içinde hangi iş olursa olsun, yaptığı her işi en iyi yapmasını sağlayacağını kavratmalıyız. Olumsuz sözlerin yerine, 'Cahilden dostun olacağına, alimden düşmanın olsun.' özdeyişinin muhteviyatını ve önemini anlatmalıyız. İnsanın kısa hayatı boyunca, hangi işi yaparsa yap-sın, bilgidен daha iyi koruyan ve huzur veren bir zırhın olmadığını öğütlemeliyiz.

Halkımızın Eğitime Bakışındaki Ciddiyet

Halk kendisine sunulan eğitimi bir yasak savma anlayışı olarak görüyor. Sanki yerine getirilmesi gereken bir zorunlulukmuş gibi...Kurumlarda çocuklarına yeterli ve gerekli eğitimin ciddi biçimde verilmediğine inanmakta. Bu durum halkımız arasında azımsanamayacak bir çoğunluğu oluşturmakta.

Peki nasıl böyle bir anlayışa sürükleniyorlar? Nedenleri göz önüne aldığınızda pek de haksız olmadıklarını düşünmek gerekiyor. Daha okullar açılır açılmaz öğrencilerin birçok dersi boş geçiyorsa; derse giren öğretmenin ne kadar çok sorunla boğuştuğu yüzüne ve işine yansiyorsa; okullarda yeterli kütüphane, laboratuvar, salon gibi imkanlar yoksa; altmış yetmiş kişilik minnacık bedenleri bir sınıfa dolduruyorsa; sabahın karanlık saatlerinde çocukları okula çağırıp, eğitimini yarım güne sıkıştırıyorsa ve daha birçok sorun her gün gözünün önünde duruyorsa başka nasıl düşünebilir?

Onlar da okulu bir sığınak gibi görüyorlar. Biz şehirlere yığılmakla beraber hâlâ şehir kültürüne sahip toplum olmadık. Geleneksel kültürümüz hâlâ çok çocuk sahibi olma-

yı bir güç unsuru sayıyor. Onu nasıl besleyip büyüteceğini, nasıl gerekli eğitimi almasını sağlayacağını çok fazla düşünmüyor. Birçok ebeveyn çocuklarını evden uzaklaştırırken sokaklara göre daha güvenli bir ortam saydığı okula göndermenin rahatlığını yaşıyor. Onların eğitimini çok fazla dert etmiyor. Öyle çocuklar var ki velileri yılda bir defa durumunu sormaya gelmiyor. Öğretmen veliye ulaşmaya çalıştığında bu sorumsuzluğu gözlemleyebiliyor.

Daha da kötüsü, çocuklarda bile çoğu zaman okula bir şeyler öğrenmek için gelmekten ziyade, evdeki sıkıcı ortamdan kurtulmanın heyecanı ile koşuyorlar.

Ne Yapılabilir?

Eğitim politikamızı çocukların dışında, toplumu da aydınlatacak şekilde yeniden düzenlemeliyiz. Halkı bilinçlendirmek, onlara eğitimin insan hayatındaki önemini kavratmak için gerekirse haftalık veya aylık hafta sonu seminer veya sohbetleri düzenleyerek velileri mutlaka eğitim seferberliğinin içine çekmeliyiz.

Bunu yapacak insanların halka yukarıdan bakan 'soğuk bürokrat-memur' görüntüsünden uzak, halkın meselelerini kendine dert edinen birer 'sevgi insanı' kimliği taşımaları, problemin çözümünü hem kolaylaştıracak, hem de hızlandıracaktır. Bunun dışında çocuklarımıza da, kendilerine ve ailelerine günlük hayatlarında ihtiyaç duyacakları ve kullanabilecekleri ve aynı zamanda yaşantılarına olumlu katkı sağlayacak bilgi ve becerileri öncelikli olarak vermeyi başarmalıyız. Çocuk evde annesine yardım etmesi gerektiğinden çok nasıl yardım edeceğini bilmeli ve bunu zevk alarak yapmayı öğrenmelidir. Böyle yetiştirilen çocuk eğitimi ve okulu bir kazanç kapısı olarak görmekten vazgeçecek ve bilgi-

nin hayatın her alanında ve anında bir ihtiyaç olduğunu kavrayacaktır. Tabii ailesi de...

ÖĞRETİCİ KONUMUNDAKİLERİN İŞLERİNDE CİDDİYETİ

*Ayinesi ıştır kişinin lafa bakılmaz
Şahsın görünür rütbe-i akli eserinde
Ziya Paşa*

Bu konuya girerken özellikle bir defa daha belirtelim ki, öğretici konumunda olanlar yalnızca öğretmenler değildir. İdeal toplumu oluşturma çabasında öğretmenin yanı sıra birçok kişi ve kurumun da önemli sorumlulukları vardır. Eğer bu sorumluluk doğru paylaşılmaz ve herkes kendine düşen sorumluluğu hakkıyla yerine getirmezse öğretmenin işi oldukça zorlaşır. Bu sorumluluğa ortak olanların başında öncelikle aydınlar, yazarlar, basın ve medyanın bütün kolları, din adamları ve devletin kurumlarındaki yönetici ve memurlar gelmektedir. Her biri kendi gücü ve konumu itibarıyla, içinden çıktığı ve kendi bulunduğu yerin varlık nedeni olan halkın eğitime katkıda bulunmalıdır.

Bu konumda bulunan insanların eğitimin önemini kavrayarak işlerini tam anlamıyla yaptıkları konusunda ciddi şüpheler vardır.

Öncelikle aydınlarımız arasındaki bölünmeler ve kutuplaşmaların topluma yansımaları yanlış sonuçlar doğurmakta halkımız da onların etrafında bölünmektedir. Elbette aydınlarımızın aynı fikirde olmamaları doğaldır. Ancak onların da halkımıza yönelik asgari müşterekleri olmalı ve hal-

kımızı o müşterekler çevresinde toplamalıdır. Ne kadar farklı düşünersek düşünelim nihayetinde siyah siyahtır, beyaz da beyaz...

Yazarlarımıza gelince eserlerinde edebî sanatları, farklı yorumları, evrensel insanî değerleri unutmamak şartıyla halkımızın kültürel değerlerini olumlu yönde yıkmadan, tahrip etmeden geliştirmeye yönelik unsurlara öncelik vermeleri hem daha çok okunmalarını sağlayacak, hem de halkın eğitimine çok önemli katkı sağlayacaktır.

Basın ve medyanın da halkın kültürel değerlerine uygun ve saygılı yayın yaptığı pek söylenemez. Bir eğitim kurumu olmaktan çok, maddî zaferin peşinde koştukları izlenimi halk arasında oldukça yaygındır. Bunu mutlaka dikkate almalı ve eğitici, öğretici yayınlara öncelik vermeleri gereğini anlamalıdır. Halkı bir özenti kültürüne taşımaktan veya yaptıkları yayınlarla sergiledikleri uçurumu gösterip bir nefret toplumu yaratmaktan vazgeçmeleri gerekmektedir.

Din toplumların şüphesiz tarih boyunca vazgeçilmezlerinin başında gelmektedir. Tarihin her döneminde din adamları halktan saygınlık görmüşlerdir. Günümüzde de durum çok farklı değildir. Halkımız hasta çocuğunu doktora götürmenin yanında din adamına da götürmekte ve ondan fayda ummaktadır. Ya da buna benzer birçok olay söz konusudur. İyi yetişmiş din adamları böyle durumlarda halkı doğru yönlendirme göreviyle karşı karşıyadır. Halkın eğitiminde ve cehaletten kurtulmasında belki de en önemli görevlerden birisi de ona düşmektedir.

Devlet kurumlarında ki yönetici ve memurlar eğitimde önemli yer tutmaktadır. Özellikle henüz tam anlamıyla eğitilmiş bir toplum olamayan ülkemiz insanını çeşitli sebeplerle karşılarına geldiğinde sıcak duygularla karşılaması varlı-

ğını o insana borçlu olduğunu bilmesi, ses tonundan hareketlerine kadar her davranışında müşfik olması çok önemlidir. Bu anlayış halkın devlete daha çok güvenmesine ve talep ve davetlerine daha içten katılmasına yol açacaktır. Ancak bu anlayışın sağlanması amir- memur ilişkisinin değişmesine ve düzelmesine de bağlıdır. Bizde, birçok insan memur konumundayken eleştirdiği amirinin yerine geçince onun gibi davranmakta çok gecikmemekte, evvelkinin tavır ve davranışlarını taklit emekte, belki de öyle davranmayı bulunduğu makamın gereği saymaktadır. Oysa biz de çağdaş dünya gibi klasik yönetici anlayışını terk edip, lider yönetici anlayışına geçmedikçe doğru yönetime de, yönetilmeye de ulaşamayız.

Sonuç Olarak

Eğitim, insana yeni mucizeler sunmak değil, doğuştan getirdiği özellikleri keşfetme yollarını öğretmektir.

Öğrenme doğal bir süreçtir. Akıl sahibi herkes iyi veya kötü o süreci yaşar. Hatta hayatı öğrenmekle başlar ve öğrenerek biter. Belki de en son öğrendiğimiz şey, asla kaçamadığımız ve kaçamayacağımız ölümdür.

Eğitim bu keşifleri (öğrendiklerimizi) hayatımıza yansıtma ve uygulama esnasında işe yarar. İyi-kötü, doğru-yanlış, fayda-zarar, sevgi-nefret gibi kavramları hayatına yansıtmayı ve

Eğitim, insana yeni mucizeler
sunmak değil, doğuştan
getirdiği özellikleri keşfetme
yollarını öğretmektir.

doğru olanı kullanmayı, erdemli insan olmanın yollarını eğitimle öğrenir.

Yukarıda saydığımız herkes bu bilinçle eğitimi değerlendirirse erdemli toplumun oluşumuna katkı sağlamış olacaktır.

Ancak vazgeçmemiz gereken bir alışkanlığımız var. Okumama alışkanlığı!.. Ülkemiz insanı maalesef çok az okuyor. Bunun için araştırma yapmaya bile gerek yok. Basılan kitap, dergi, gazete sayıları ortada. Özellikle de sorumluluk sahibi olanlarımız okumuyor. Oysa okumamanın hiçbir haklı mazereti olamaz. Mutlaka okuyan toplum olmalıyız. Ülkemizin aydınlık geleceği için.

"ÖĞRENEN" KİTAP LİSTESİ

- 1- *Eğitim Teknolojisi*, Prof. Dr. Cevat Alkan, Anı Yayıncılık, Ankara, 1997
- 2- *Geleceğin Gözde Meslekleri*, Doç. Dr. Osman Özsoy, Hayat Yayınları
- 3- *Gelişim ve Öğrenme*, Prof. Dr. Münire Erden-
Doç. Dr. Yasemin Akman, Arkadaş Yayınları, Ankara, 2001
- 4- *Sanal Ana-Baba Okulu*, Ali Çankırılı, Zafer Yayınları, 2004
- 5- *İyi Düşün, Doğru Karar Ver*, Doğan Cüceloğlu, Remzi Kitabevi, 2001
- 6- *Öğrenme Sanatı*, Katharine Ramsland, Beyaz Yayınları, 1998
- 7- *Öğrenimin Taosu*, Great K. Nagel, Beyaz Yayınları, 1999
- 8- *Etkin Eğitim*, Doç. Dr. Osman Özsoy, Hayat Yayınları
- 9- *Sevgili Öğretmenim*, Alişan Kapaklıkaya, Hayat Yayınları
- 10- *Başarının Sırları*, Alexis Carrel, Hayat Yayınları

DEĞERLENDİRMELER

[illegible]

ÖĞRETMEN VE İDEAL TOPLUM

Bir toplum her türlü sistem karşısında önce sessiz kalır.

İlkel toplum; hak ve haksızlık kavramını bilmez. Bu kavramların içini dolduracak düşünce biçimi geliştiremediğinden tepki vermez.

Vasat toplum; hak ve haksızlık karşısında çıkarlarını esas aldığı için farklı düşünce ve davranış biçimleri sergiler.

Normal toplum; hak ve haksızlık kavramlarını tanımlar, fakat çoğunlukla sessiz ve düşünsel tepki verir.

İleri toplum; hak ve haksızlık kavramlarını tanımlar, bunlar etrafında sivil inisiyatifler oluşturur ve davranışlarla tepki verir.

İdeal toplum; hak ve haksızlık kavramlarını özümser. Sivil toplum kuruluşlarıyla haksızlığın önüne engeller koyar. Böylece hiçbir eyleme gerek kalmaz. Toplum zamanını daha verimli kullanır.

Öğretmen; yetiştireceği insanlara toplumun gücünü kavratmalı. Güçlü devletlerin, güçlü bir toplum yapısına sahip olduğunu göstermeli. Böyle bir toplumun mimarı olmak için hiçbir fedakarlıktan çekinmemelidir.

İsa Bayrak

Bilge İnsanın Fotoğrafı

Bir insan için; iyi yetiştirilmiş evlatlardan daha büyük bir servet,
Bir insan için; başkalarına yardım etmekten daha haz veren mutluluk,
Bir insan için; yaptığı iyilikten daha yakın dost,
Bir insan için; az konuşmaktan daha övülecek meziyet,
Bir insan için; tefekkür etmekten daha sakin bir liman,
Bir insan için; bilgiden daha ağır yük,
Bir insan için; kendisini terk etmeyeceklerden daha sağlam bağ,
Bir insan için; bütün canlılara göstereceği şefkatten daha güzel davranış.

Bir insan için; aşka yürümekten daha heyecanlı bir ömür,
Bir insan için; bu değerlerle yaşanmış bir hayattan daha iyi miras,
Bir insan için; bunlardan uzak olmaktan daha büyük gaffet olmaz.
Dönüşte insanlığa armağan edeceğiniz böyle bir fotoğraf her zaman baş köşede asılı duracaktır.

İsa Bayrak

SONUÇ

Hayat; yaşadığımız dünya ve içinde bulunduğumuz evren; her biri binbir sırlı kapıya bin bir şifre yerleştirilmiş gibi karşımızda duruyor.

İnsan dünden bugüne bu sırlı kapıların şifrelerini çözmekle uğraşıyor. Ama çözdüğünü varsaydığı her şifre karşısına yeni binlerce şifre çıkarıyor.

Bu süreçte insanın elindeki tek ipucu, tek anahtar yalnızca bilgidir. Bilgi, sırlarla dolu bu kurguda insana yaşadığı hayatı güzelleştirmek için bağışlanmıştır. Ve bilginin tamamı, başını ve sonunu bilmediğimiz zaman yoluna dağıtılmıştır. İnsanlık yürüdükçe; bunlara ulaşmakta ve hayatını anlama gayreti hiç tükenmemektedir.

İnsan akıp giden zaman yolunda trene nerede bineceğine ve nerede ineceğine karar verme hakkına sahip değildir. Hatta hangi kompartımanda, kaçınıcı mevkide yolculuk yapacağına da... Bunlar elimizde değil, ama elimizde olan bir şey var; Bu yolculuğu güzel veya çirkin, anlamlı veya anlamsız kılmak.

Tarih bir sel gibi akan zaman treninde insanlara, vakti ve mekanı değişik bile olsa birçok macera yaşattı; yaşatmaya

da devam ediyor, edecek. Böyle kaçınılmaz bir seyahatte insanın en önemli ihtiyacı iyi bir rehberdir. Bu rehberse yalnızca bilgidir. Diğer adıyla öğreti...

İnsanlık genel olarak öğrenen olduğuna göre; bu öğretileri ancak iyi bir öğretmen öğretebilir. İşini ve yolunu bilen bir kılavuzla yolculuk mutlaka iyi sona erer. Tarihten bugüne bize gelen bilgi mirasını incelediğimizde, bilgiyle uğraşanlardan daha huzurlu bir hayat süren ve maddî olarak bu dünyadan ayrılışları bile bıraktıkları mirasla hâlâ yaşayan başka kimseyi göstermemektedir. Hatta onların kılavuzluğuna bugün bile gayretle sarılan ve onların yolunu tamamlamak için ömür tüketenlerin dahi dünyanın bilgi dışında diğer cephelerinde yürüyenlerden daha mutlu olduğunu söylemek ve gözlemlemek mümkündür. İşte gerçek manada öğretmenliği anladığınızda ve hayatınıza yansıttığınızda bunun lezzetine varacak ve gücünüz karşısında bir öğretmen olarak siz de bir kere daha şaşıracaksınız.

Kutsal metinler bilginin (öğreti) insana öğretildiğini söyler. İnsan zaman yolculuğuna çıktığı günden bu yana çok şeyler başardı. Medeniyet adı verilen görkemli bir bina inşa etti. Bunun için çok malzeme kullandı. Birçok insan da ömür tüketti. Zaman zaman yaptığı bu binayı yine kendisi tahrip etti, yıktı. Tarihin sayfaları en çok bu yüzden savaşlarla dolu. Hatta yakılıp yıkılan kütüphanelerin, bilim merkezlerinin öyküleri yabana atılmayacak kadar fazla. Fakat; her seferinde daha iyisini yapma azim ve gayretini bırakmadı. Bu binanın temelini bilgi, mühendisliğini ise bilgeler (öğretmenler) yaptı. Öğretmenlik mesleği bu yüzden kutsaldır. Tarih birçok krala ve krallığa mezar olmuşken, yaptıkları her gün insanlık tarafından yargılanırken; bilgelerin krallığı

geçmişten bugüne yıkılmak şöyle dursun, sarsılma dahi geçirmeden güçlenerek zamanımıza gelmiştir.

Bilgelerin, bilim adamlarının düşüncelerinden, fikirlerinden, tezlerinden, kuramlarından bugün bile hâlâ bahsedilmekte, yeni bilgilere (çürütmek veya geliştirmek adına da olsa) temel teşkil etmektedir. Bu tablo bilginin ve dolayısıyla, bilginin taşıyıcısı ve aktarıcısı konumundaki öğretmenin gücünü simgeler.

Bugün öğretmenin en büyük zaafı, bu gücün farkında ve bilincinde olmamasıdır. Fark ettiği an kendisinden başlayarak yaşadığı toplumun hayatını olumlu yönde değiştirecek ve geleceğin mutlu toplumunu oluşturmada büyük mesafe katedecektir.

Çünkü; zamanımızda iyi ve erdemli toplumların temelinde kendi gayretleriyle ulaştıkları bilgi birikimi ve buna dayalı olarak eğitime ve öğretmene verdikleri önem ve insana yatırım vardır. Bu bilgi tüm dünyaya yayıldığında; haleflerinin izinden yürüyen bilgelerin mühendisliğinde sevgi toplumu kurulacaktır. Nefretin, kavganın, kötülüğün, savaşların insanlığa çok şeyler kaybettirdiğini tarih ispatlıyor. Bütün olumsuz düşünce ve eylemlerin (negatif enerji), ya medeniyetin inşasını yavaşlattığını, ya da yıkıma kadar götürdüğünü hepimiz görüyoruz.

Oysa; insanlığın asıl önderi öğretmenler, insanları iyide, güzelde, dostlukta buluşturmak için vardır. Var olmalıdır. Çünkü öğretmen; iyi-kötü, doğru-yanlış, sevgi-nefret ve benzeri hususlarda yaptıkları iş gereği evrensel ölçüleri arayan, bulduklarını insanlarla paylaşandır. Bilginin gizemine vakıf olanlar bilir ki; hiçbir bilgi sahibi diğerine olumsuz elektriklerle yaklaşmaz. Yine bilirler ki; kendilerinin de öğrenecekleri hâlâ bitmemiştir. Ömürleri, öğretirken bile öğrene-

rek geçmektedir. Bütün olaylara olumlu yönden (pozitif enerji) yaklaşmayı, kavga yerine uzlaşmayı öğütlerler.

Bu bilgiler ışığında ülkemizdeki öğretmene bakacak olursak; kimse çok olumlu şeyler söyleyemez. Öğretmenlerin kendileri bile...

Bir kere öğretmenlerimiz kendilerini bir güç olarak görmekten uzak. Bir çoğu; büyük ideallerle ve özveriyle çalışıp, zamanın medeni ve bilgi toplumunu oluşturma bilincinden ziyade, çeşitli sebeplerle(!) bu mesleği seçmiş, üzerindeki yükün ağırlığını hissetmemiş insanlar. Tabii bu durumdan bunun tedbirini almayıp, eğitim ve öğretime gereken dikkati göstermeyen, yeterli, hatta daha fazla yatırım yapmayan yöneticiler de sorumludur.

Hızlı yaşanan bir çağdayız. Her şey baş döndürücü bir şekilde geliyor, değişiyor. Bütün bunlar elbette bilginin kullanımı ile ilgili. İnsanoğlu zamanı çok dikkatli ve dolu dolu yaşamamanın yolunu bulmaya çalışıyor. Hayatın her anını planlamak çabasında... Modern ileri toplumlar devletlerinde; üretimden tüketime, eğitimden sağlığa, insan haklarından adalet kavramına kadar birçok konuda, adil paylaşım (eşit paylaşım değil) dayalı kurumsallaşmayı gerçekleştirdi. Bütün bunların temeline eğitimi yerleştirdi. Eğitime önem verdi. İnsana yatırım yaptı. Bugün karşılığını almakta.

Bizim de gerek devlet olarak, gerekse toplum olarak en büyük eksiğimiz; bütün eksikliklerimizi giderecek, sıkıntılarımıza ve dertlerimize çözüm üretecek insanları yetiştirmek için yeterli çaba içinde olamayışımızdır. Halbuki bırakalım tarihî mirasımızı ve geçmişte ilim ve ilim adamına nasıl kıymet verdiğimizi; önümüzde bu kadar çağdaş örnek varken hâlâ deve kuşu gibi kafamızı kuma gömmenin bir anlamı yok. Tarih der ki, "akıl yolu birdir". Eğitim kimse-

nin imtiyazlı hakkı değil. Bütün insanlarımız bundan eşit olarak faydalanmalı. Kimse hangi çocuğun kafasında, hangi projeler bulunduğunu, insanlık için hangi vazifeyi icra edeceğini önceden bilme ayrıcalığına sahip değildir. Sürekli aranmalı ve bulunarak ortaya çıkarılmalıdır. Bilgi evrensel bir enerjidir. Kendisi için uygun zemini bulmadan ortaya çıkmaz. O zemini oluşturmakta bugünün dünyasında devletlerin ve öğretmenlerin sorumluluğundadır.

Ülkemizde ise; bu alanda yeterli çabanın gösterilmediği ve gereken önemin verilmediği içinde bulunduğumuz sosyal ve ekonomik hayattan belli. Toplumumuz ve devletimiz eğer insanlık ailesinin saygın ve sözü geçen bir üyesi olmak istiyorsa mutlaka gerekli tedbirleri almalı ve geleceğin insanını; çağın medeni toplumları seviyesine çıkaracak eğitim hamlesini ne pahasına olursa olsun mutlaka gerçekleştirmelidir.

Özellikle devletin işleyişinde birinci derecede rol oynayan bürokrasiyi elinde bulunduran idareci ve memurları; millî hedefler, toplumsal paylaşım ve adalet anlayışı, uluslar arası arenada onurumuzu koruyacak, halkın değerlerine sırtını değil yüzünü dönerek yaşayan, halkla karşı karşıya olmak yerine yan yana yürümeyi benimseyen, dayatmacı bir anlayış yerine bilgi paylaşımı temelinde anlamasını ve benimsemesini esas alan bir şekilde yetiştirmesi belki de bu hamlenin ilk ayağını oluşturacaktır. Halka tepeden bakan, değerleriyle alay eden bir zihniyetin milletin önünde uzun süre ayakta kalması mümkün değildir.

Bu aşamada öğretmenin görevi; her türlü olumsuzluğa ve içinde bulunduğu bütün çıkmazlara rağmen, ülkenin umudunun kendisi olduğu bilinciyle; elindeki öğrencileri en iyi şekilde yetiştirmek ve kötü giden her işin başına geçecek i-

yi bir nesil yetiştirme azminde olmaktır. Eğer öğretmen bu gayeye sahip olmazsa ülkenin içinde bulunduğu karanlıktan çıkması mümkün olmayacak ve kötü gidişin durdurulması tesadüflere bağlanacaktır.

Oysa bu bağlamda öğretmen şikayet makamı değil, problem çözücü durumundadır. Ülkenin kaderinde söz sahibi olan her insan bir şekilde elinden geçmiştir. Bütün mevki ve makamlardakiler bilirler ki, hayatlarında bir öğretmenin kılavuzluğu onları bulundukları yerlere taşımıştır. Bu sebeple; bütün öğretmenlerin Roma'nın bilge hükümdarı Aurelius'un, oğlu tarafından boğularak öldürülüşü sırasında söylediği şu sözü unutmamalarını dilerim: 'Bir evlat olarak yaptığın her hata, bir baba olarak benim hatamdır.'

Sosyal hayatın her alanında görülen yanlışlıklarda da öğretmen olarak bizim payımız olduğu bir gerçektir. Bu yanlışlardan arınmamız ve bilginin mukaddes boyutlarına insanları taşımamız, bilgiyi geçmişten bugüne taşıyan ve uğrunda her türlü zorluğa katlanıp, her bedeli ödeyen bilgelere karşı bir sorumluluk ve vefa borcumuzdur.

Bu eseri tarihin bilge öğretmenlerinden Diyojen'e atfedilen bir hikayeyle bitirmek istiyorum. Yaşadıkları hayatı düz bir zemin olarak görüp, yaşayanlarla; bilgi yokuşunda bilgece bir yürüyüş başlatanların farkını ortaya koyması bakımından önemli bir anekdot:

Antik Yunan'ın önemli şehri Atina'nın dar sokaklarından birinde yürümekte olan bir aristokrat, karşıdan gelen üstü başı perişan, saçı sakalı karışık Diyojen'le yüz yüze gelir. Mağrur bir şekilde başını kaldırır ve Diyojen'e; "Ben sıradan ve basit insanlarla karşılaşınca yoldan çekilmem, çekil yolumdan." der. Diyojen gayet sakin başını kaldırır ve

gölümseyerek "Ama ben çekilirim, buyurun..." karşılığını verir.

Öğreten, öğrenmeyi ve öğretmeyi gaye edinen bilge insan, yürüdüğü yolda üzerine gelen her türlü tehdit ve tehlikeye karşı gerekli tedbirleri almayı ve sakınmayı bilendir.

Kim ne düşünürse düşünsün, ne yaparsa yapsın, hangi engelleri önüne çıkarırsa çıkarsın, o hakikat yolculuğuna devam edecek ve insanlığı hedefe ulaştıracaktır.

Zaten başka da bir yol yok.

19
İLAHİ GÖL

ÖĞRET ONA

Zaman alacak biliyorum, fakat eğer öğretebilirsen ona,
Kazanılan bir liranın, bulunan beş liradan daha değerli
olduğunu öğret.

Kaybetmeyi öğrenmesini öğret ona ve
hem de kazanmaktan neşe duymayı.

Kıskançlıktan uzaklara yönelt onu. Eğer yapabilirsen,
Sessiz kahkahaların gizemini öğret ona.

Bırak erken öğrensın, zorbaların görünüşte galip olduklarını...

Eğer yapabilirsen, ona kitapların muzicelerini öğret.

Fakat ona sessiz zamanlar da tanı.

Gökyüzündeki kuşların, güneşin altındaki arıların,
ve yemyeşil yamaçtaki çiçeklerin ebedi gizemini düşünebileceği.
Okulda hata yapmanın, hile yapmaktan çok daha onurlu olduğunu
öğret ona.

Ona kendi fikirlerine inanmasını öğret.

Herkes ona yanlış olduğunu söylediğin de dahi.

Tüm insanları dinlemesini öğret ona,

Fakat tüm söylediklerini gerçeğin eleğinden geçirmesini, ve sadece
iyi olanları almasını da öğret.

Eğer yapabilirsen, üzüldüğün de bile
nasıl gülümseyeceğini öğret ona.

Gözyaşlarında hiçbir utanç olmadığını öğret.

Ona kuvvetini ve beynini en yüksek fiyatı verene satmasını,
Fakat hiçbir zaman kalbi ve ruhuna fiyat etiketi koymamasını öğret.

Uğultulu bir insan kalabalığına kulaklarını tıkamasını öğret ona.

Ve eğer kendisinin haklı olduğuna inanıyorsa, dimdik dikilip
savaşmasını öğret.

(Abraham Lincoln tarafından oğlunun öğretmenine
yazılmış bir mektup.)

Kişisel Gelişim Başarı

- Amerika'daki Türk Beyin Gücü / *Haz. Vedat Akman*
Anlayarak Hızlı Okuma ve Öğrenme / *Adil Maviş*
Başarıda Aile Faktörü / *Tuncer Elmacıoğlu*
Başarının Sırları / *Dr. Alexis Carrel*
Başarı Rehberi / *Oğuz Saygın - Adil Maviş*
Beyin Gücünü Geliştirme / *Oğuz Saygın*
Bilimsel Çalışma ve Başarı Teknikleri / *Ali Özergin*
Bilgece Yaşamak / *Tuncer Elmacıoğlu*
Bilgelige Yöneliş / *Dr. Zülfikar Özkan*
Bilincin Gücü / *Dr. Zülfikar Özkan*
Cesur Sorular / *Dost Can Deniz*
Değişim Kuşağındakiler / *Nejat Sezik*
Değişim Rüzgarları / *Oğuz Saygın*
Doğrucu Beden Dili / *Ercan Kaşıkçı*
Duygularla Güçlenmek / *Stefan Konrad*
Düşünceye Yenibir Bakış / *Münir Arıkan*
Fırsatı Yakalayın / *Orison Swett Marden*
Doğru ve Güzel Konuşma Sanatı / *Birol Vural*
Etkili ve Başarılı Konuşma Sanatı / *Birol Vural*
Geleceğin Meslekleri / *Doç. Dr. Osman Özsoy*
Görevimiz Başarmak / *Samuel Smiles*
Hayatın Bütününde Başarı / *Tuncer Elmacıoğlu*
Hayatı Güzel ve Anlamli Yaşamak / *Hasan Basri Yazıcı*
Her İnsan Hükümdardır / *Orison Swett Marden*
Kendine Yardım / *Samuel Smiles*
Kişisel Gelişim Stratejileri / *Oğuz Saygın*
Kişisel Gelişim El Kitabı / *Nejat Sezik*
Kişisel Gelişimin Sosyolojisi / *Dr. Ergün Yıldırım*
Kocanızın Başarısı Sizin Elinizde / *Mrs. D. Carneige*
LGS'ye Hazırlık Rehberi / *Niyazi Sanlı*
Mutluluk ve Başarı Yolları / *Dr. Zülfikar Özkan*
Negatif Limanlardan Pozitif Sulara / *Oğuz Saygın*
Öğretmen Ajandası ve El Kitabı / *Ali Karaçam*
Öğrenci Ajandası ve El Kitabı / *Ali Karaçam*
ÖSS Benim Neyim / *Hamza Aydoğdu*
ÖSS Çalışma Kılavuzu / *Adil Maviş*
Sevgi Bahçesinin Bahçıvanı - Öğretmenin Günlüğü / *Alişan Kapaklıkaya*
Sevgili Öğretmenim Bunları Kimseye Anlatamamıştım / *Alişan Kapaklıkaya*
Sınırsız Beyin Gücü / *Nejat Sezik*
Söz Söyleme Sanatı / *Adil Maviş*
Telkin ve Hipnozla Öğrenme Teknikleri / *Adil Maviş*
Türkiye'den Başarı Öyküleri / *Vedat Akman*
Türkiye'den Başarı Öyküleri - 2 / *Vedat Akman*
Yaratıcı Zeka / *Hary Alder*
Yarınlara Doğru / *Dr. Alexis Carrel*
Yaşam Coşkusu / *İsmail Karasu*
Zorluklarla Mücadele / *Prof. Herbert N. Casson*

Aile ve Çocuk Eğitim Dizisi

A'dan Z'ye Pozitif Disiplin / *Jane Nelsen - Lynn Lott*
Anne-Babaların En Çok Yaptığı 10 Hata / *Kevin Steede*
Annelik Günlüğü / *Nora Romi*
Babalık Coşkusu / *Marcus Jacob Goldman*
Bir Anneye Mektuplar / *Willhelm Stekel*
Çocuğunuzu Keşfedin / *Lawrence Williams*
Çocuğa Hayır Demek Çözüm Değil / *Mark L. Brenner*
Çocuğun Başarısı Nasıl Sağlanır? / *Tuncer Altınköprü*
Çocuk Kalbi / *Edmondo De Amics*
Çocuğum Okula Başlıyor / *Bernard Ryan Jr.*
Çocuğunuzu Yanlış Eğitiyorsunuz / *Christian G. Salzmänn*
Ev İşlerini Savaşa Dönüştürmeyin / *Lynn Lott - Riki Intner*
Erkin Eğitim / *Doç. Dr. Osman Özsoy*
Genç Kız Psikolojisi / *Tuncel Altınköprü*
Hamileliğe Hazırlık Doğum ve Sonrası / *Heyer*
Rehber Anne-Babalar / *Sandra Burt - Linda Perlis*
Sınıfta Pozitif Disiplin / *Jane Nelsen - H. Stephen Glenn*
Çocuklara Sınır Koymak / *Cornelia Nitsch*
Sinirlerinize Hakim Olun / *Cornelia Nitsch*
Zamanın Başlangıcından Zamanımıza Öğretmenin Gücü / *İsa Bayrak*

Popüler Psikoloji Dizisi

Beden Yüz Yapısı ve Karakter / *Tuncel Altınköprü*
Bireysel Psikoloji / *Alfred Adler*
Evlilikte Doğru Seçim ve Ailede Mutluluk / *Dr. Davut İbrahimoglu*
İnsan Denen Meçhul / *Dr. Alexis Carrel*
Karakterbilim ve İnsan Tanımada Testler / *Tuncer Altınköprü*
Kitleler Psikolojisi / *Gustave Le Bon*
Kişisel Özgürlüğün Psikolojisi / *William Glasser*
NLP Teknikleriyle Aile İçi İletişim / *Dr. Zülfikar Özkan*
NLP Teknikleriyle Aile Sorunlarına Çözüm / *Dr. Zülfikar Özkan*
Olumlu Yaşama Sanatı / *Harold Sherman*
Psikiyatri Penceresi / *Haz. Dr. Mustafa Güveli*
Psikososyal Açıdan Boşanma / *Dr. Zülfikar Özkan*
Ruh "İçimizdeki Biz" / *Doç. Dr. Ramazan Özcankaya*
Şahsiyet Analizi / *Tuncel Altınköprü*
Yazı ve Karakter / *Tuncel Altınköprü*

Hayata Dair Öyküler

Enfes Öyküler / *Turgay Yalanız*
İnsan Sıcağı Öyküleri / *Yusuf Özkan Özburun*
Yaşama Sevinci Öyküleri / *Yusuf Özkan Özburun*
Hayata Dokunan Öyküler / *Yusuf Özkan Özburun*

Modern Yönetim Kitaplığı

Üzeyir Garih Kitaplığı

Yönetim İlkeleri / Dr. Üzeyir Garih

Yönetim Teknikleri / Dr. Üzeyir Garih

Globalleşme Sürecinde Türkiye / Dr. Üzeyir Garih

İş Hayatında Motivasyon / Dr. Üzeyir Garih

Pazarlama, Tanıtım, Halkla İlişkiler / Dr. Üzeyir Garih

Ekonomik Sorunlara Çözüm Önerileri / Dr. Üzeyir Garih

Türkiye Sorunlarına Çözüm Önerileri / Dr. Üzeyir Garih

Gençlere Tavsiyeler / Dr. Üzeyir Garih

Kişisel Gelişim Yönetim

Aile Şirketlerinde Kurumsallaşma / Dr. Ebru Karpuzoğlu

Beyaz Zambaklar Ülkesinde / Grigory Petrov

Büro Yöneriminde Dosyalama Teknikleri ve Dökümantasyon / Şule Yılmaz

Türkiye Geleceğini Arıyor Adı : İnsan / Yaprak Özer

Cesaret ve Fazilet Mücadelesi / John F. Kennedy

Düş Toplumu / Rolf Jensen

En Büyük Benim / Yaprak Özer

Geleceğin Toplumunda Yönetim / Peter Drucker

Hayatta İlerle ve İlerlet / Prof. Herbert N. Casson

İçten Liderlik / Peter Urs Bender

İnsan Kaynakları Uzmanının El Kitabı / Mehmet Öner

İnsan Kaynaklarında Yeni Açılımlar / Yaprak Özer

İnsan Yönetme Sanatı / Prof. Herbert N. Casson

İş Yaşamında Bütünsel Beyin / Ned Herrmann

İş Başa Düştü / Mehmet Öner

İşte Başarı / Editör: Figen Tahiroğlu

İş Hayatında Mükemmellik / Prof. Dr. Muhittin Şimşek

Başarılı İnsanların Karar Anı / Fikri Türkel

Telif Hakları ve Korsanlıkla Mücadele / Av. Dr. Cahit Suluk

Kriz ve Stres Ortamında Yönetim / Dr. Hasan Tutar

Krizleri Yönetmek Üzerine Sesli Düşünceler / Abdullah Bozgeyik

Küreselleşme Sürecinde İşletme Yön. / Dr. Hasan Tutar

Liderlik, Yönetim, Türkiye / Yaprak Özer

Para Kazanma ve Kullanma Sanatı / Prof. Herbert N. Casson

Satış Sanatı ve Pazarlama / Prof. Herbert N. Casson

Seçmen Siyasetçi İlişkileri Ekseninde Başarılı Siyasetçinin El Kitabı / Doç. Dr. Osman Özsoy

TKY'de Performans Ölçümü / Prof. Dr. Muhittin Şimşek

TKY ve Tarihteki Bir Uygulaması: Ahilik / Prof. Dr. Muhittin Şimşek

Ticaretin Sırları / Prof. Herbert N. Casson

Uygulamaya Yönelik Enflasyon Muhasebesi / Editör: Tuba Şavlı-Metin Canoğulları

Yaşadıkça Eğitim / Dr. İlhami Fındıkçıoğlu

Yönetici Asistanlığı ve Sekreterliği / Birol Vural

Zirvedeki Şahin / Kemal Şahin

Zamanın Başlangıcından Zamanımıza Öğretmenin Gücü, İsa BAYRAK, 1. Baskı: İstanbul, Eylül 2004, Hayat Yayınları

Hayat Yayınları: 184

Başarı Dizisi: 55

Editör: Rahime DEMİR